

รายงาน สถานการณ์ทางสังคม พ.ศ.2567

045-344641

ubonratchathani@m-society.go.th

ubonratchathani.m-society.go.th

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี

คำนำ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ในฐานะหน่วยงานส่วนภูมิภาค มีภารกิจหลักในการดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ ได้รับการด้านสังคม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2567 ขึ้น โดยมีกรรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเพื่อจัดทำสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด ส่วนที่ 3 สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายทางสังคม ส่วนที่ 4 สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมและสถานการณ์เร่งด่วน (Hot Issues) ของจังหวัด ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด และส่วนที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานระดับจังหวัด และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สามารถนำข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมไปใช้ในการวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้ม รวมทั้งสามารถนำมากำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายและแก้ไขปัญหาทางสังคมได้อย่างถ่วงน้ำหนักและเกิดประสิทธิภาพ

ในการนี้ คณะผู้จัดทำ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายและการแก้ไขปัญหาทางสังคม ทางสำนักงานฯ ขอขอบคุณหน่วยงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2567 ให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี
มิถุนายน 2567

บทสรุปผู้บริหาร

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัด ประจำปี 2567 ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนงานด้านสังคมให้สอดคล้องกับผลการศึกษา ตลอดจนใช้ประกอบการจัดทำแผนงาน โครงการ การจัดสวัสดิการสังคมระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด โดยการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2567 โดยสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด

1) ข้อมูลพื้นฐาน

จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 25 อำเภอ 219 ตำบล 2,704 หมู่บ้าน และมีประชากรของจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนทั้งสิ้น 1,869,608 คน (ข้อมูลจากกรมการปกครอง ณ เดือนมิถุนายน 2567) แบ่งเป็นเพศชาย 931,541 คน หรือร้อยละ 49.83 ของประชากรทั้งหมด และเพศหญิง 938,067 คน หรือร้อยละ 50.17 ของประชากรทั้งหมด โดยช่วงอายุที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 วัยแรงงาน อายุ 15 - 59 ปี มีจำนวน 1,240,949 คน คิดเป็นร้อยละ 66.37 อันดับที่ 2 วัยสูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 327,582 คน คิดเป็นร้อยละ 17.52 และอันดับที่ 3 วัยเด็กและเยาวชน อายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 301,077 คน คิดเป็นร้อยละ 16.11 จากสัดส่วนประชากรแยกตามช่วงวัยจะเห็นได้ว่า จำนวนประชากรในวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีสัดส่วนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ซึ่งทำให้จังหวัดอุบลราชธานี ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งสัดส่วนของประชากรในวัยแรงงาน มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับสัดส่วนของจำนวนประชากรทุกช่วงวัย

2) ประเด็นด้านสุขภาพ

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีการจัดบริการด้านสาธารณสุขทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างทั่วถึง บุคลากรทางการแพทย์ที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน แต่พบเพียงในสถานพยาบาลมีแนวโน้มลดลงตามสัดส่วนของจำนวนประชากร และพบประเด็นด้านสุขภาพที่น่าจับตามองคืออัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าของประชากรในจังหวัด ถึงแม้จะมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2566 มีอัตราการลดลงร้อยละ 0.82 ซึ่งอาจกระทบกับประเด็นการฆ่าตัวตายสำเร็จที่ถึงแม้จะไม่ได้เกินเกณฑ์ค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่ต้องเฝ้าระวังเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์การฆ่าตัวตายสำเร็จ

3) ประเด็นด้านเศรษฐกิจ รายได้ และการทำงาน

จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลสืบเนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ซึ่งสวนทางกับจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่แม้จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่เป็นการเพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ซึ่งสืบเนื่องไปถึงอัตราการว่างงานของประชากรในจังหวัดที่ในปี 2566 มีอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.13

4) ประเด็นด้านการศึกษา

การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานีประจำปี 2566 ได้รับการขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีสถานศึกษาทั้งหมด 2,149 แห่งที่ให้บริการการศึกษาตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูง อัตราการเข้าถึงการศึกษาระดับพื้นฐานอยู่ที่ 98% ของเด็กในวัยเรียน สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการส่งเสริมการเข้าถึง

การศึกษา อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเสี่ยงที่ต้องได้รับความสนใจคืออัตราเด็กที่อยู่ในสถานะยากจนและยากจนพิเศษ ที่ค่อนข้างสูงที่ 15% ปัญหาการออกกลางคืนที่มีอัตราประมาณ 5% และการเพิ่มขึ้นของเด็กที่ได้รับรหัส G (ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร) ในการประเมินผลจาก 3% เป็น 4% แม้ว่าจะมีการปรับปรุงในด้าน ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจาก 7.5 เป็น 8.2 ปี แต่ความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างเด็กจากสถานะทางสังคมต่าง ๆ ยังคงต้องได้รับความสำคัญและการพิจารณาร่วม ในกระบวนการพัฒนาระบบการศึกษา รวมถึงผลลัพธ์ที่ได้

5) ประเด็นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีการรับแจ้งคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกาย เพศ จำนวน 449 คดี โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เช่น คดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมีการรับแจ้ง และคดีอาญาเกี่ยวกับ ยาเสพติด ในประเด็นการค้ามนุษย์ไม่พบผู้เสียหายในปีสำหรับอุบัติเหตุทางถนน มีแนวโน้มของผู้บาดเจ็บ ลดลงจาก 27,432 คนจากปี 2563 เหลือ 18,420 คนในปี 2566 และผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุ บนท้องถนนลดลงจาก 310 คนจากปี 2563 เหลือ 220 คนในปี 2566 สรุปได้ว่าการรับแจ้งคดีอาญาสูงขึ้น ในบางคดี แต่มีแนวโน้มการแจ้งคดีอุบัติเหตุทางถนนลดลง

6) ประเด็นด้านที่อยู่อาศัย

สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยในจังหวัดอุบลราชธานีในปี 2566 สะท้อนถึงการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม โดยมีกองทุนสวัสดิการชุมชน และสภาองค์กรชุมชนที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 152 และ 221 แห่ง ตามลำดับ การปรับปรุงบ้านพอเพียงชนบทได้เห็นการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 375 หลัง ในปี 2563 เป็น 683 หลัง ในปี 2566 และโครงการบ้านมั่นคงได้ส่งเสริมให้ครัวเรือนได้รับการสนับสนุน จำนวน 189 ครัวเรือน โดยมีการบูรณาการ ร่วมกับภาคีเครือข่ายมณฑลทหารบกที่ 22 ในการร่วมซ่อมสร้างแก่กลุ่มเปราะบางในพื้นที่ แม้จะลดลงจากปี ก่อนหน้าแต่ก็ยังคงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความยั่งยืน

2. สถานการณ์กลุ่มเป้าหมาย

1) ประเด็นด้านเด็กและเยาวชน พบว่า สถานการณ์และแนวโน้มด้านเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2566 สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ ซึ่งพบว่าเพศชายมีจำนวนมากกว่า เพศหญิงในด้านการเกิด จำนวนเด็กแรกเกิดมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2563 - 2565 แต่ได้เพิ่มขึ้นในปี 2566 เมื่อพิจารณาถึงอัตราของเด็กแรกเกิดในแต่ละปีพบว่ามีการลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 8.43 (2563) เป็นร้อยละ 7.44 (2565) แต่ได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปีถัดไปเป็นร้อยละ 7.63

สำหรับสุขภาพและพัฒนาการของเด็กที่สูงดีและสมส่วนมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เช่นเดียวกับอัตราส่วน ฟังฟังวัยเด็กที่มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจากปี 2563 - 2566

ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตก จากข้อมูลของระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์ และสุขภาพ (HDC) พบว่ามีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปีตั้งครรรภ์ เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว เช่นเดียวกับกับอัตราการเกิดมีชีพ ในหญิงอายุระหว่าง 10 - 14 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ตลอดสี่ปีที่ผ่านมา ส่วนอัตราการเกิดมีชีพในหญิง อายุระหว่าง 15 - 19 ปี ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

การตั้งครรรภ์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปีก็ยังคงเป็นสถานการณ์ที่ไม่คงที่ เช่นเดียวกับจำนวนคดีเด็ก และเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มไม่คงที่เช่นกัน ในขณะที่ จำนวนแม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีจำนวนมากถึง 8,913 คน เป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาลให้มากขึ้น

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสนับสนุนเด็กและเยาวชนผ่าน การจัดสรรทรัพยากรและการจัดตั้งสถาบันต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็ก

ในครอบครัวยากจนจำนวน 2,484 ครอบครัว ซึ่งมีเด็กได้รับการสงเคราะห์ทั้งหมด 2,595 คน แสดงให้เห็นถึงการกระจายประโยชน์ที่ค่อนข้างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่นเดียวกับกับการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ทั้งหมด 264 แห่ง และได้จัดกิจกรรมไปแล้ว 105 กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยมีเยาวชนที่เข้าร่วมในสภาเด็กและเยาวชนทั้งหมด 4,067 คน เป็นตัวบ่งชี้ถึงการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในขณะที่ผู้ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในสัดส่วน 62.26% จากผู้ลงทะเบียนทั้งหมดเป็นตัวชี้วัดถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาระยะต้นของชีวิต เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่สมบูรณ์ในอนาคต และสุดท้ายการมีศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก จำนวน 238 แห่ง เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนให้มีพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ๆ เพื่อการพัฒนาที่ปลอดภัยและไร้อุปสรรค

2) ประเด็นด้านสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจในด้านสถานการณ์สตรีและสถาบันครอบครัว ประชากรหญิงมีสัดส่วนมากที่สุดในช่วงอายุ 26 - 59 ปี และมีผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย อัตราการหย่าร้างแสดงความไม่คงที่ โดยมีการเพิ่มขึ้นและลดลงในช่วงปีที่ผ่านมา แต่โดยรวมแล้วเพิ่มขึ้นในปีล่าสุด

ด้านความเข้มแข็งของครอบครัว จังหวัดมีครอบครัวเข้มแข็งเพียงร้อยละ 18.67 โดยส่วนใหญ่เป็นครอบครัวทั่วไป และมีครอบครัวที่อยู่ในระดับเสี่ยงไม่น้อย ในขณะที่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และการกระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดจากการทำร้ายทางกาย

จำนวนผู้หญิงที่ไม่มีงานทำและถูกเลิกจ้างมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางต่าง ๆ โดยผู้หญิงที่ถูกเลิกจ้างมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับอัตราแรงงานหญิงในระบบที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เป็นสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน

สำหรับเครือข่ายและสวัสดิการ เพื่อการพัฒนาสตรีและสถาบันครอบครัว เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ได้จดทะเบียนเพิ่มขึ้น และการจัดตั้งศูนย์ป้องกันการกระทำความรุนแรงให้กับผู้หญิง เป็นตัวชี้ของการตื่นตัวและการตอบสนองต่อปัญหาให้กับผู้หญิงให้ได้มากขึ้น

3) ประเด็นด้านคนพิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีได้เห็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนคนพิการที่จดทะเบียนในทุกช่วงอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 56.16 และมีสัดส่วนคนพิการเทียบกับประชากรทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.65 เป็นร้อยละ 3.74 เมื่อเทียบกับช่วงปี 2563 ถึง 2565 สำหรับประเภทความพิการ พบว่า ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมีสัดส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 44.34

ในด้านการศึกษา จำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวมมีจำนวนถึง 6,543 คน ในปีการศึกษา 1/2566 แต่จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การทำงานของคนพิการ พบว่ามีสถานประกอบการที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามอัตราส่วนที่กำหนด จำนวน 280 ราย ในปีเดียวกัน

สำหรับเครือข่ายและสวัสดิการด้านคนพิการ จังหวัดอุบลราชธานีมีศูนย์บริการคนพิการจังหวัดและองค์กรด้านคนพิการจำนวนมาก เช่นเดียวกับกับแม่กระจายของบริการสำหรับคนพิการโดยผู้ช่วยคือ PA (Personal Assistant) ถือเป็นบริการหลักที่ได้รับความต้องการสูงสุด

4) ประเด็นด้านผู้สูงอายุ พบว่า สถานการณ์ด้านผู้สูงอายุในจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายด้าน โดยมีผู้สูงอายุทั้งหมด 324,166 คน ซึ่งมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 60 - 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.33 และมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรรวมอยู่ที่ร้อยละ 17.34 เมื่อพิจารณาถึงผู้สูงอายุ

ติดบ้านและติดเตียง พบว่า มีผู้สูงอายุติดสังคมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93.28 ซึ่งเป็นผลมาจากการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงอายุในชุมชน

ในแง่ของการทำงานและการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน พบว่า ผู้สูงอายุที่กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพจำนวน 107 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า และแสดงถึงความผันผวนทางเศรษฐกิจ ขณะที่ผู้สูงอายุที่ยังทำงานคิดเป็นร้อยละ 15.86 ของแรงงานในจังหวัด

สำหรับเครือข่ายและสวัสดิการ เช่น การจัดการศพตามประเพณีและการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหา รวมถึงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและการได้รับเบี้ยยังชีพ เป็นตัวชี้วัดถึงการยกระดับขั้นเชิงของโครงสร้างสังคมให้เข้ากับความต้องการของผู้สูงอายุ โดยรวมแล้ว จังหวัดได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยมีการพัฒนาระบบสวัสดิการและการเข้าถึงบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น

5) ประเด็นด้านกลุ่มคนเปราะบาง พบว่า สถานการณ์ด้านกลุ่มคนเปราะบางของจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2566 สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายด้าน โดยมีการลดลงของจำนวนผู้ใช้บริการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดและจำนวนผู้แสดงความสามารถ แต่ในทางตรงกันข้าม จำนวนคนขอทานกลับเพิ่มขึ้น สิ่งเหล่านี้อาจสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อกลุ่มคนเปราะบาง

ในด้านของเครือข่ายและสวัสดิการ พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อเนื่องจากปี 2563 ถึง 2565 แต่ไม่มีการเพิ่มขึ้นในปี 2566 ซึ่งอาจบ่งบอกถึงการเข้าถึงข้อมูลและการตื่นตัวที่ดีขึ้นในหมู่ประชาชนที่ต้องการช่วยเหลือกันและกัน จำนวนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและสวัสดิการให้เห็นถึงความหลากหลายและการกระจายตัวที่กว้างขวาง โดยมีทั้งองค์กรภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ที่มีบทบาทให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง

โดยรวมแล้ว แม้จะมีการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและการสร้างเครือข่ายที่ดีขึ้น แต่ก็ยังต้องจับตามองถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อกลุ่มคนเปราะบางให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและยั่งยืน

3. สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคม

จังหวัดอุบลราชธานี มีครัวเรือนกลุ่มเปราะบางจำนวน 23,364 ครัวเรือน โดยการสำรวจบันทึกข้อมูลพร้อมวางแผนให้การช่วยเหลือ รวมถึงยุติการให้ความช่วยเหลือในระบบ MSO - Logbook และสามารถแบ่งเป็นระดับความเปราะบางได้ ดังนี้ 1) ระดับ 0 จำนวน 13 ครัวเรือน, 2) ระดับ 1 จำนวน 11,835 ครัวเรือน, 3) ระดับ 2 จำนวน 11,367 ครัวเรือน และ 4) ระดับ 3 จำนวน 149 ครัวเรือน โดยทีม One Home พม. จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน โดยบูรณาการความช่วยเหลือเป็นรายมิติอย่างครอบคลุมทุกมิติ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการการพัฒนาเมืองสุขภาวะที่ดี การศึกษาเท่าเทียม สู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ กิจกรรมเมืองน่าอยู่เพื่อคนทุกช่วงวัย เพื่อช่วยเหลือให้กับกลุ่มเปราะบางที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นผู้ประสบปัญหาทางสังคม โดยผ่านกระบวนการของท้องถิ่นร่วมกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อร่วมกันวางแผนการช่วยเหลือครัวเรือนกลุ่มเปราะบางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับสถานการณ์เร่งด่วน (Hot Issues) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี นำเสนอในประเด็นการจ้างงานคนพิการในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งพบว่าการจ้างงานคนพิการในจังหวัดยังมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากส่วนใหญ่เกิดจากนายจ้างหรือสถานประกอบการไม่ประสงค์จ้างงานคนพิการ รวมถึงการขาดแคลนคนพิการที่มีทักษะในการทำงานได้ และอีกประการหนึ่ง คือ สถานประกอบการมักจะไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

สารบัญ

คำนำ	1
บทสรุปผู้บริหาร	2
สารบัญ	6
สารบัญตาราง	9
สารบัญภาพ	11
ส่วนที่ 1 บทนำ	13
1.1 หลักการและเหตุผล	13
1.2 วัตถุประสงค์	14
1.3 วิธีการดำเนินงาน	14
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	15
ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐาน	16
2.1 ประเด็นด้านพื้นที่และประชากร	16
2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	16
2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ	16
2.1.3 พื้นที่การปกครอง	17
2.1.4 โครงสร้างประชากร	18
2.2 ประเด็นด้านสุขภาพ	19
2.2.1 หน่วยบริการสาธารณสุข	19
2.2.2 ทรัพยากรด้านสาธารณสุข	20
2.2.3 ภาวะสุขภาพ ความเจ็บป่วย และการตาย	21
2.3 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ รายได้ และการทำงาน	23
2.3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และการขยายตัว	23
2.3.2 รายได้ หนี้สิน ความไม่เสมอภาคของรายได้ และการออม	24
2.3.3 ภาวะการมีงานทำ	26
2.3.4 ผู้ประกันตน	30
2.4 ประเด็นด้านการศึกษา	30
2.4.1 สถานศึกษา	30

2.4.2	เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	31
2.4.3	กลุ่มเด็กที่มีความเสี่ยงด้านการศึกษา	31
2.4.4	ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	33
2.5	ประเด็นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน.....	34
2.5.1	การรับแจ้งคดีอาญาตามฐานความผิด	34
2.5.2	ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์.....	36
2.5.3	อุบัติเหตุทางถนน	36
2.6	ด้านที่อยู่อาศัย	37
ส่วนที่ 3	สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายทางสังคม.....	39
3.1	ด้านเด็กและเยาวชน.....	39
3.1.1	สถานการณ์ทั่วไปด้านเด็กและเยาวชน	39
3.1.2	สถานการณ์เชิงประเด็น.....	41
3.1.2.1	เด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง.....	41
3.1.2.2	แม่วัยรุ่น / แม่วัยรุ่นเลี้ยงเดี่ยว	43
3.1.2.3	พฤติกรรมเด็กและเยาวชน.....	45
3.1.3	เครือข่าย / สวัสดิการด้านเด็กและเยาวชน	46
3.2	ด้านสตรีและสถาบันครอบครัว.....	48
3.2.1	สถานการณ์ทั่วไปด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	48
3.2.2	ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว	51
3.2.3	สถานการณ์เชิงประเด็น.....	53
3.2.3.1	สตรีกลุ่มเปราะบาง.....	53
3.2.3.2	ความเสมอภาคระหว่างเพศ	54
3.2.4	เครือข่าย/สวัสดิการด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	55
3.3	ด้านผู้สูงอายุ.....	55
3.3.1	สถานการณ์ทั่วไปด้านผู้สูงอายุ	55
3.3.2	สถานการณ์เชิงประเด็น.....	56
3.3.2.1	ผู้สูงอายุ ตัดบ้าน ตัดเตียง ตัดสังคม	56
3.3.2.2	การทำงานของผู้สูงอายุ.....	57

3.3.3	เครือข่าย/สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ.....	58
3.4	ด้านคนพิการ.....	60
3.4.1	สถานการณ์ทั่วไปด้านคนพิการ.....	60
3.4.2	สถานการณ์เชิงประเด็น.....	61
3.4.2.1	การศึกษาของคนพิการ.....	61
3.4.2.2	การทำงานของคนพิการ.....	62
3.4.3	เครือข่าย/สวัสดิการด้านคนพิการ.....	63
3.5	ด้านกลุ่มคนเปราะบาง.....	65
3.5.1	สถานการณ์ทั่วไปด้านกลุ่มคนเปราะบาง.....	65
3.5.2	เครือข่าย/สวัสดิการด้านกลุ่มคนเปราะบาง.....	66
ส่วนที่ 4	สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมและสถานการณ์เร่งด่วน (Hot Issues).....	69
4.1	สถานการณ์เชิงประเด็นในระดับพื้นที่.....	69
4.1.1	สถานการณ์กลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน.....	69
4.1.2	ผลการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน.....	70
4.2	สถานการณ์ประเด็นเร่งด่วน Hot Issues.....	71
ส่วนที่ 5	การวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคม.....	73
ส่วนที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	79
6.1	บทสรุป.....	79
6.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	80
6.3	ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติระดับกลุ่มจังหวัด.....	82
ภาคผนวก	83

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	พื้นที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากร	16
ตารางที่ 2	พื้นที่การปกครองจำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	17
ตารางที่ 3	หน่วยบริการด้านสาธารณสุข.....	19
ตารางที่ 4	จำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่	21
ตารางที่ 5	สาเหตุการตาย 5 อันดับแรก.....	21
ตารางที่ 6	สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มารับบริการสูงสุด 5 อันดับแรก	22
ตารางที่ 7	อัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าต่อจำนวนประชากร.....	22
ตารางที่ 8	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ	23
ตารางที่ 9	อัตราการขยายหรือหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว.....	24
ตารางที่ 10	ประเภทของหนี้สินจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม.....	25
ตารางที่ 11	ร้อยละของครัวเรือนที่มีการออมเงิน	26
ตารางที่ 12	จำนวนผู้ประกันตนมาตรา 33, 39 และ 40.....	30
ตารางที่ 13	สถานศึกษาในระบบ นอกกระบบ รายสังกัด	30
ตารางที่ 14	เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน	31
ตารางที่ 15	จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส	32
ตารางที่ 16	จำนวนนักเรียนออกกลางคัน	32
ตารางที่ 17	สาเหตุของการออกกลางคัน	33
ตารางที่ 18	จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรหัส G หรือ ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (G-code).....	33
ตารางที่ 19	การรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ	34
ตารางที่ 20	การรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	35
ตารางที่ 21	การจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด.....	35
ตารางที่ 22	กองทุนสวัสดิการชุมชนและสภาองค์กรชุมชน	37
ตารางที่ 23	จำนวนเด็กแรกเกิด	39
ตารางที่ 24	จำนวนเด็กกำพร้า.....	43
ตารางที่ 25	สภาพปัญหาเด็กที่มีการแจ้งเหตุ จำแนกสภาพปัญหา 5 อันดับแรก	43
ตารางที่ 26	แม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	45
ตารางที่ 27	เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม จำแนกตามประเภท	46
ตารางที่ 28	สภาเด็กและเยาวชน.....	47
ตารางที่ 29	เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด	47
ตารางที่ 30	ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก.....	48
ตารางที่ 31	สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด	48
ตารางที่ 32	ดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ประจำปี 2566.....	49
ตารางที่ 33	จำนวนผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว.....	51

ตารางที่ 34	จำนวนผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวแบ่งตามด้านต่างๆ	51
ตารางที่ 35	ประเภทสาเหตุการทำกระทำความรุนแรง	52
ตารางที่ 36	อัตราการว่างงานในสตรี	53
ตารางที่ 37	สตรีที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	54
ตารางที่ 38	เครือข่ายด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	55
ตารางที่ 39	สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร	56
ตารางที่ 40	การคัดกรองผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง	56
ตารางที่ 41	ผู้มีงานทำและผู้สูงอายุที่ทำงาน	58
ตารางที่ 42	การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก	58
ตารางที่ 43	เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ	59
ตารางที่ 44	คนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ	61
ตารางที่ 45	จำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม	61
ตารางที่ 46	จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ	62
ตารางที่ 47	การรับคนพิการเข้าทำงาน	62
ตารางที่ 48	เครือข่ายด้านคนพิการ	63
ตารางที่ 49	การจัดบริการสำหรับคนพิการ	64
ตารางที่ 50	จำนวนผู้แสดงความสามารถ จำแนกประเภท	65
ตารางที่ 51	จำนวนคนขอทาน	66
ตารางที่ 52	เครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR)	66
ตารางที่ 53	องค์กรพัฒนาเอกชน	67
ตารางที่ 54	องค์กรภาคประชาชน	67
ตารางที่ 55	กลุ่มเป้าหมายตามฐานข้อมูล MSO Logbook แยกรายมิติ	69
ตารางที่ 56	ข้อมูลครัวเรือนเปราะบาง	69

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 จำนวนประชากร ปี 2566	18
ภาพที่ 2 สัดส่วนประชากร ปี 2566	19
ภาพที่ 3 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์	20
ภาพที่ 4 จำนวนเตียงในสถานพยาบาล	20
ภาพที่ 5 อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสม	22
ภาพที่ 6 จำนวนผู้ป่วยที่พยายามฆ่าตัวตาย	23
ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว	24
ภาพที่ 8 รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือน	25
ภาพที่ 9 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค	26
ภาพที่ 10 จำนวนกำลังแรงงาน	27
ภาพที่ 11 จำนวนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน	27
ภาพที่ 12 จำนวนผู้ว่างงาน	28
ภาพที่ 13 อัตราการว่างงาน	28
ภาพที่ 14 จำนวนแรงงานนอกระบบ	29
ภาพที่ 15 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ	29
ภาพที่ 16 จำนวนเด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ	31
ภาพที่ 17 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป	34
ภาพที่ 18 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์	36
ภาพที่ 19 จำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน	36
ภาพที่ 20 จำนวนผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนน	37
ภาพที่ 21 จำนวนบ้านพอเพียงชนบท	38
ภาพที่ 22 ครัวเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง	38
ภาพที่ 23 จำนวนเด็กและเยาวชนจำแนกกลุ่มอายุ	39
ภาพที่ 24 อัตราเด็กแรกเกิด	40
ภาพที่ 25 ร้อยละของเด็กที่สูงดีสมส่วน	40
ภาพที่ 26 อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก	41
ภาพที่ 27 จำนวนเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด	42
ภาพที่ 28 จำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์	42
ภาพที่ 29 จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์	43
ภาพที่ 30 อัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชน	44
ภาพที่ 31 ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี	44
ภาพที่ 32 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ	45
ภาพที่ 33 จำนวนคดีสอดส่องเด็กและเยาวชน	46

ภาพที่ 34	จำนวนเด็กและครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน	47
ภาพที่ 35	สัดส่วนประชากรเพศหญิงจำแนกกลุ่มอายุ	48
ภาพที่ 36	ครอบครัวที่จดทะเบียนสมรส หย่าร้าง และอัตราการหย่าร้าง	49
ภาพที่ 37	ร้อยละของครอบครัวเข้มแข็งในภาพรวม	50
ภาพที่ 38	ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งด้านต่างๆ	50
ภาพที่ 39	ช่วงอายุผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว	52
ภาพที่ 40	จำนวนลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง	53
ภาพที่ 41	สัดส่วนของลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง	53
ภาพที่ 42	จำนวนแรงงานในระบบ	54
ภาพที่ 43	อัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย	54
ภาพที่ 44	จำนวนผู้สูงอายุ	55
ภาพที่ 45	สัดส่วนผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง	57
ภาพที่ 46	ผู้สูงอายุที่กู้ยืมประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ	57
ภาพที่ 47	ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี	58
ภาพที่ 48	การปรับสภาพที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ	59
ภาพที่ 49	ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	59
ภาพที่ 50	จำนวนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียน	60
ภาพที่ 51	สัดส่วนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียน	60
ภาพที่ 52	สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน	63
ภาพที่ 53	การบริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ	64
ภาพที่ 54	จำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการ	64
ภาพที่ 55	จำนวนผู้ใช้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	65
ภาพที่ 56	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อครัวเรือน	66
ภาพที่ 57	องค์กรสาธารณประโยชน์	68
ภาพที่ 58	องค์กรสวัสดิการชุมชน	68
ภาพที่ 59	อัตราส่วนการจ้างงานคนพิการ	71
ภาพที่ 60	อัตราส่วนของประเภทงานคนพิการ	71
ภาพที่ 61	ระดับการศึกษาของคนพิการ	72

1.1 หลักการและเหตุผล

ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการบูรณาการ โดยกำหนดว่า “ในกรณีที่ภารกิจใดมีความเกี่ยวข้องกันกับหลายส่วนราชการหรือเป็นภารกิจที่ใกล้เคียงหรือต่อเนื่องกัน ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องนั้นกำหนดแนวทางปฏิบัติราชการ เพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ” (มาตรา 10 วรรค 1) ในทางปฏิบัติแม้ว่าจะมีความพยายามในการบริหารแบบบูรณาการในภารกิจที่มีความสำคัญหลายเรื่อง แต่ยังคงเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติในหลาย ๆ ภารกิจ เป็นผลให้เป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรเป็นอย่างมาก การปฏิรูประบบงบประมาณประเทศจาก “ระบบงานงบประมาณเชิงยุทธศาสตร์” สู่ “ระบบงบประมาณเชิงพื้นที่” (Arae - Based Budgeting: ABB) ซึ่งเป็นแนวคิดของการทำงานงบประมาณแบบมีส่วนร่วม (Participatory Budgeting) โดยมีการฟังเสียงประชาชนในพื้นที่ มีกระบวนการทำแผนพัฒนาจากล่างขึ้นบนตั้งแต่แผนชุมชนจนถึงแผนจังหวัด และให้หน่วยงานทั้งภูมิภาคและท้องถิ่นร่วมกันกลั่นกรอง ทำให้งบประมาณสามารถใช้ให้ตรงกับปัญหาความต้องการของคนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นทั้งกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลการใช้งบประมาณแผ่นดิน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการตนเอง การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาล การควบคุมพฤติกรรมนักรบการเมืองโดยประชาชนในพื้นที่ และการบูรณาการการทำงานของหน่วย Function และหน่วย Area ที่อยู่ในพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งตามแผนปฏิรูปกำหนดให้เริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี มีหน้าที่และอำนาจในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม พร้อมทั้งนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับจังหวัด ในฐานะหน่วยงานที่สำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านสังคม พิทักษ์และคุ้มครองสิทธิแก่กลุ่มเปราะบาง เช่น เด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการด้านสังคมจากหน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน ให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี รวมทั้งผลักดันให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อมุ่งสู่สังคมคุณภาพบนพื้นฐานความรับผิดชอบร่วมกัน

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด ประจำปี 2567 ขึ้น โดยการรวบรวมข้อมูลในห้วงปี 2563 ถึง 2566 เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลด้านสังคมในจังหวัด ประกอบด้วยสถิติการให้บริการที่เป็นปัจจุบัน ทันต่อสถานการณ์ ครอบคลุมทั้งข้อมูลเชิงกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลเชิงประเด็น ข้อมูลจากระบบสารสนเทศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อมูลด้านสังคมจากหน่วยงานภาคีเครือข่าย ข้อมูลที่บ่งชี้ถึงสถานการณ์ทางสังคมตัวชี้วัดที่เป็นสากล รวมทั้งสถานการณ์ทางสังคมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งในเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด
- 2) เพื่อคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์ทางสังคมและผลกระทบในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด
- 3) เพื่อนำประเด็นในพื้นที่และประเด็นเร่งด่วน Hot Issues แจ้งเตือนไปยังกลไกในเขตพื้นที่ นำไปสู่การเฝ้าระวังภัยทางสังคมในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด

1.3 วิธีการดำเนินงาน

- 1) ร่วมกำหนดรายการข้อมูลในการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม กับกองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ 1 - 11 ด้วยวิธีการสำรวจผ่านระบบ Google Forms
- 2) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำกรอบแนวทางและวางแผนจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2567 หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง พม. หน่วยงานระดับกรม/เทียบเท่าภายใต้กระทรวง พม. สสว. 1 - 11 และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้หน่วยงานผู้ทำการสำรวจ/จัดเก็บข้อมูลพิจารณารายการข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม คำนิยามหรือคำอธิบาย และประเด็นเชิงลึกด้านการจัดเก็บ
- 3) รวบรวมข้อมูลสถิติทั้งในรูปแบบ Open Data และข้อมูลที่ต้องทำหนังสือขอข้อมูล เพื่อรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนตามรายการข้อมูลฯ ที่กำหนด
- 4) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนการวิเคราะห์และจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2567 เพื่อให้คณะกรรมการวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์ทางสังคม พิจารณารูปแบบการนำเสนอรายงานฯ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงรายงานสถานการณ์ทางสังคม ให้มีความน่าเชื่อถือ
- 5) มีการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2567 เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดทำรายงานฯ ประจำปี 2567 พร้อมมีหนังสือแจ้งเวียนเพื่อนำส่งข้อมูลเพื่อดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคม 2567 ระดับจังหวัด
- 6) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัด
- 7) นำเสนอรายงานฯ ให้สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 1 - 11 เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับกลุ่มจังหวัด และขับเคลื่อนโครงการระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัด รวมถึงนำเสนอรายงานฯ ให้กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อนำข้อมูลไปประมวลผลภาพรวมรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับประเทศ
- 8) นำเสนอรายงานสถานการณ์ทางสังคม เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/คณะกรรมการจังหวัด เช่น คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) หรือ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (กสจ.) รับรองหรือรับทราบ
- 9) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ต่อส่วนราชการระดับจังหวัด อปท. และ เครือข่าย เพื่อนำไปใช้ประกอบการจัดทำรายงานฯ/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ พร้อมทั้งเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถศึกษาข้อมูลได้

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) มีข้อมูลสถานการณ์ทางสังคมระดับพื้นที่ ที่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม
- 2) หน่วยงานระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัดสามารถนำข้อมูลในพื้นที่ ไปใช้ในการกำหนดนโยบาย แผนงานโครงการในการคุ้มครองป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับพื้นที่และหน่วยงานระดับกระทรวงฯ สามารถนำข้อมูลในภาพรวมไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาทางสังคมที่สำคัญและกำหนดนโยบายแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมภาพรวมต่อไป

2.1 ประเด็นด้านพื้นที่และประชากร

2.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ขนาดที่ตั้งจังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่สุดเขตชายแดนตะวันออกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับ 5 ของประเทศไทย มีแนวพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะทาง 428 กิโลเมตร คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (จากอำเภอเขมราฐ - อำเภอน้ำยืน ติดต่อกับแขวงสะหวันนะเขต และแขวงจำปาสัก ระยะทาง 361 กิโลเมตร) และราชอาณาจักรกัมพูชา (อำเภอน้ำยืน ติดกับจังหวัดเขาพระวิหาร เป็นระยะทาง 67 กิโลเมตร) อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร 630 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 15,744 ตารางกิโลเมตร หรือ 10.6 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อาณาเขตติดต่อ

จังหวัดอุบลราชธานีมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดอำนาจเจริญ และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ ราชอาณาจักรกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดยโสธร

ตารางที่ 1 พื้นที่ จำนวนประชากร และความหนาแน่นของประชากร

จังหวัด	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนประชากร	ความหนาแน่นของประชากร*	จำนวนครัวเรือน**
อุบลราชธานี	15,744.85	1,869,608	118.74	384,006

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

*ความหนาแน่นของประชากร (ตร.กม./คน)

**ข้อมูลของกรมการพัฒนาชุมชน (2566)

2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดอุบลราชธานีตั้งอยู่บริเวณที่เรียกว่า แอ่งโคราช (Korat basin) สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 68 เมตร (227 ฟุต) ลักษณะโดยทั่วไป เป็นที่ราบสูงต่ำสลับกัน ลาดเอียงไปทางตะวันออก มีแม่น้ำมูลไหลผ่านกลางจังหวัด จากทิศตะวันตกมายังทิศตะวันออก ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม มีลำน้ำที่สำคัญได้แก่ ลำเซบก ลำเซบาย ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย และมีภูเขาซับซ้อนหลายแห่งบริเวณชายแดนทางตอนใต้

มีเทือกเขาที่สำคัญ คือ เทือกเขาบรรทัด และเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดอุบลราชธานี กับ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรกัมพูชา

สภาพภูมิอากาศ

ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมไปจนถึงปลายเดือนตุลาคม ฤดูหนาวอุณหภูมิจะเริ่มลดต่ำลงตั้งแต่เดือนตุลาคมและจะสิ้นสุดปลายเดือนมกราคม ฤดูร้อนโดยส่วนใหญ่แล้วอากาศจะเริ่มอบอ้าวในเดือนกุมภาพันธ์ ไปจนถึงประมาณต้นเดือนพฤษภาคม ซึ่งอาจจะมีฝนเริ่มตกอยู่บ้างในช่วงปลายเดือนเมษายน

2.1.3 พื้นที่การปกครอง

ตราประจำจังหวัดอุบลราชธานี

ตราประจำจังหวัดอุบลราชธานี เป็นรูปดอกบัวตูม และดอกบัวบาน ชูช่อก้านใบเหนือหนองน้ำ จังหวัดอุบลราชธานีใช้อักษรย่อว่า “อบ”

คำขวัญประจำจังหวัด คือ

“เมืองดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี
มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน
ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม
งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้มก่อนประวัติศาสตร์
ฉลวดภูมิปัญญาท้องถิ่น ดินแดนอนุสาวรีย์คนดีศรีอุบล”

ตารางที่ 2 พื้นที่การปกครองจำแนกตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

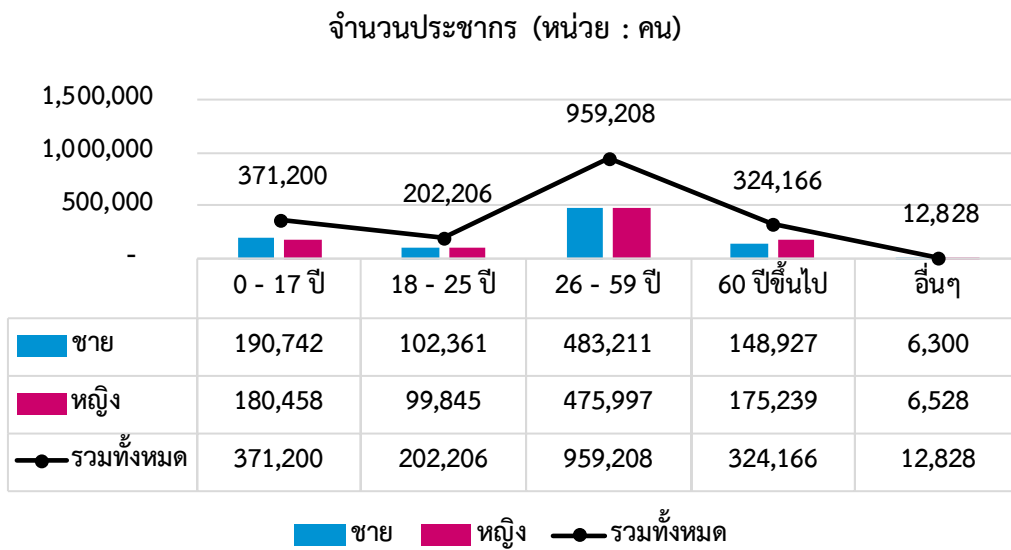
ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวน (แห่ง)
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	1
เทศบาลนคร	1
เทศบาลเมือง	4
เทศบาลตำบล	54
องค์การบริหารส่วนตำบล	179
รวมทั้งหมด	239

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2566)

2.1.4 โครงสร้างประชากร

จำนวนประชากรของจังหวัดอุบลราชธานี จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง ณ เดือน ธันวาคม 2566 มีทั้งหมด 1,869,608 คน เป็นเพศชาย 931,541 คน หรือ ร้อยละ 49.83 ของประชากรทั้งหมด และเพศหญิง 938,067 คน หรือ ร้อยละ 50.17 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจำแนกตามช่วงอายุได้ดังต่อไปนี้

ประชากรเด็ก อายุต่ำกว่า 18 ปี มีจำนวน 371,200 คน หรือร้อยละ 19.85 ของประชากรทั้งหมด ประชากรเยาวชน อายุ 18 - 25 ปี มีจำนวน 202,206 คน หรือร้อยละ 10.82 ของประชากรทั้งหมด ประชากรวัยแรงงาน อายุ 26 - 59 ปี มีจำนวน 959,208 คน หรือร้อยละ 51.31 ของประชากรทั้งหมด ประชากรวัยสูงอายุ อายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 324,166 คน หรือร้อยละ 17.34 ของประชากรทั้งหมด ประชากรจำแนกอายุไม่ได้ มีจำนวน 12,828 คน หรือร้อยละ 0.69 ของประชากรทั้งหมด ตามลำดับ

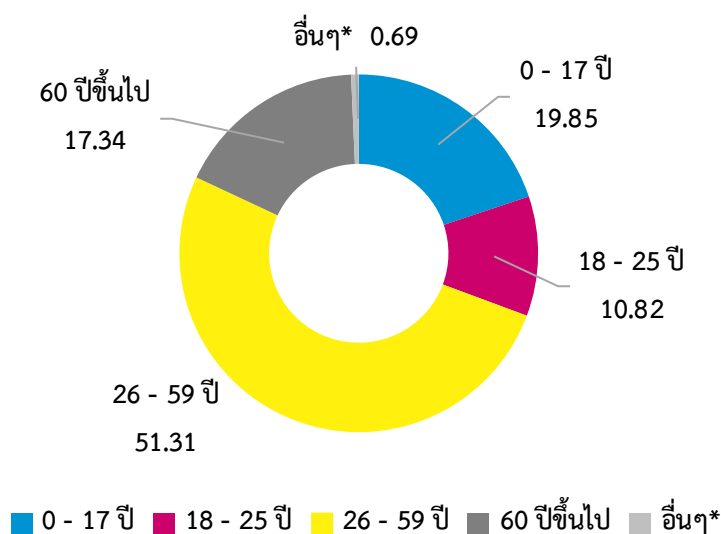
ภาพที่ 1 จำนวนประชากร ปี 2566

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

*อื่น ๆ (รวมจันทร์คติ/ทะเบียนบ้านกลาง/มิใช่สัญชาติไทย/อยู่ระหว่างย้าย)

จากการเทียบสัดส่วนจำนวนประชากรจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566 โดยจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ประชากรช่วงอายุ 26 - 59 ปี ยังมีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมา จะเป็นประชากรในช่วงอายุ 0 - 17 ปี ซึ่งมีสัดส่วนแนวโน้มลดลง ซึ่งต่างจากสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สัดส่วนประชากร (หน่วย : ร้อยละ)

ภาพที่ 2 สัดส่วนประชากร ปี 2566
 ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)
 *อื่นๆ (รวมजनทรคต/ทะเบียนบ้านกลาง/มิใช่สัญชาติไทย/อยู่ระหว่างย้าย)

2.2 ประเด็นด้านสุขภาพ

2.2.1 หน่วยบริการสาธารณสุข

จังหวัดอุบลราชธานี มีหน่วยบริการด้านสาธารณสุขที่สังกัดภาครัฐ รวมจำนวน 367 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.) จำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.) จำนวน 3 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน (รพช.) จำนวน 22 แห่ง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) จำนวน 25 แห่ง และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน 316 แห่ง

ตารางที่ 3 หน่วยบริการด้านสาธารณสุข

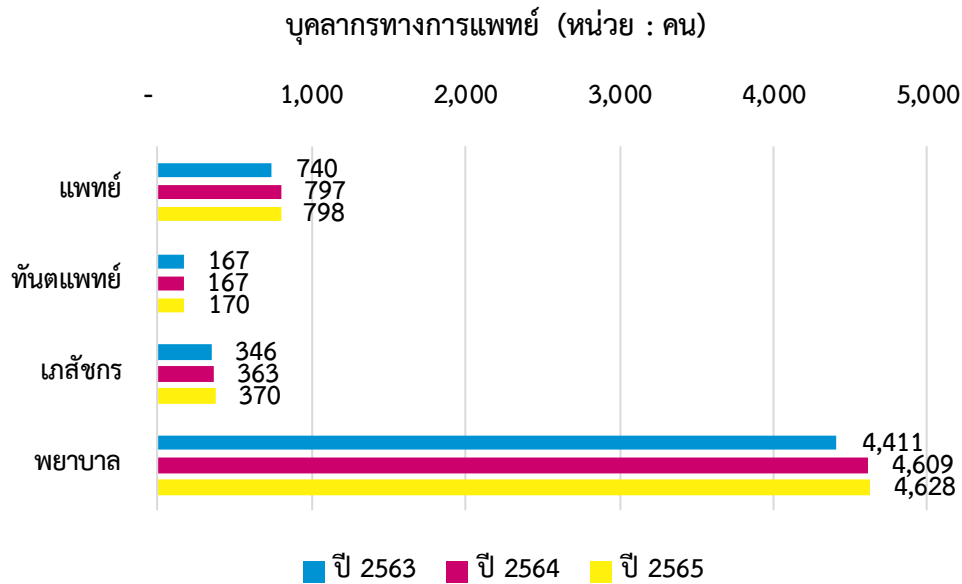
หน่วยบริการสาธารณสุข	จำนวน (แห่ง)
โรงพยาบาลศูนย์ (รพศ.)	1
โรงพยาบาลทั่วไป (รพท.)	3
โรงพยาบาลชุมชน (รพช.)	22
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.)	316
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	25

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2565)

2.2.2 ทรัพยากรด้านสาธารณสุข

(1) บุคลากรทางการแพทย์

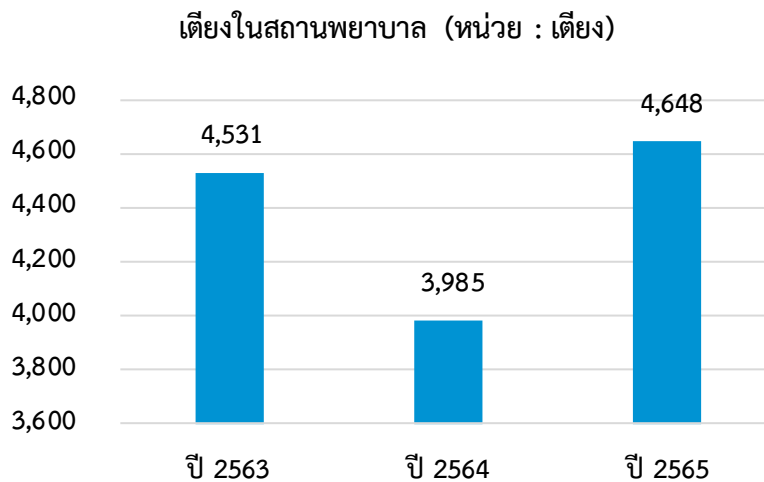
จากการเปรียบเทียบจำนวนบุคลากรทางการแพทย์ ในปี 2563 - 2565 พบว่า บุคลากรทางการแพทย์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกสาขาอาชีพ กล่าวคือ ในช่วงเวลาดังกล่าวแพทย์มีจำนวนเพิ่มขึ้น จำนวน 58 คน เช่นเดียวกับบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ ที่ในภาพรวมมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่ทันตแพทย์จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด จำนวน 3 คน

ภาพที่ 3 จำนวนบุคลากรทางการแพทย์
ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2565)

(2) เตียงในสถานพยาบาล

จากการเปรียบเทียบจำนวนเตียงในสถานพยาบาล ในปี 2563 - 2565 พบว่า ปี 2565 มีจำนวนเตียงเพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 663 เตียง และเพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 117 เตียง

ภาพที่ 4 จำนวนเตียงในสถานพยาบาล
ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2565)

(3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 59,497 คน โดยมีสัดส่วน อสม. 1 คน ต่อประชากร 31 คน ซึ่งยังถือว่าเป็นสัดส่วนที่มีความเหมาะสม

ตารางที่ 4 จำนวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่

จังหวัด	จำนวน อสม. (คน)	ประชากรกลางปี 2566 (คน)	สัดส่วนต่อประชากร*
อุบลราชธานี	59,497	1,860,652	31

ที่มา : กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข (2566)

*สัดส่วนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) 1 คน ต่อจำนวนประชากรกลางปี (คน)

2.2.3 ภาวะสุขภาพ ความเจ็บป่วย และการตาย

(1) สาเหตุการตาย 5 อันดับแรก

สาเหตุการตายจากโรคต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 วัณโรค จำนวน 920 คน อันดับที่ 2 การติดเชื้อในกระแสเลือด (ไม่ระบุชนิด) จำนวน 391 คน อันดับที่ 3 หัวใจล้มเหลว (ไม่ระบุรายละเอียด) จำนวน 300 คน อันดับที่ 4 หัวใจล้มเหลว จำนวน 243 คน และอันดับที่ 5 ปอดบวม (ไม่ระบุรายละเอียด) จำนวน 163 คน

ตารางที่ 5 สาเหตุการตาย 5 อันดับแรก

อันดับ	สาเหตุการตาย	จำนวนทั้งหมด (หน่วย : คน)
อันดับที่ 1	วัณโรค	920
อันดับที่ 2	การติดเชื้อในกระแสเลือด ไม่ระบุชนิด	391
อันดับที่ 3	หัวใจล้มเหลว ไม่ระบุรายละเอียด	300
อันดับที่ 4	หัวใจล้มเหลว	243
อันดับที่ 5	ปอดบวม ไม่ระบุรายละเอียด	163

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

(2) สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มารับบริการสูงสุด 5 อันดับ

สาเหตุที่ผู้ป่วยนอกจิตเวชในจังหวัดอุบลราชธานีมาเข้ารับบริการสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 โรคจิตเภท พฤติกรรมแบบโรคจิตเภท และโรคหลงผิด จำนวน 15,968 คน อันดับที่ 2 โรคประสาท ความผิดปกติที่สัมพันธ์กับความเครียด และโรคโซมาโตฟอร์ม จำนวน 14,598 คน อันดับที่ 3 โรคจิตเภท จำนวน 12,109 คน อันดับที่ 4 ความผิดปกติทางจิตและพฤติกรรมที่เกิดจากการใช้สารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท จำนวน 10,926 คน และอันดับที่ 5 ความผิดปกติทางอารมณ์ จำนวน 10,792 คน

ตารางที่ 6 สาเหตุผู้ป่วยนอกจิตเวชที่มารับบริการสูงสุด 5 อันดับแรก

อันดับ	สาเหตุ	จำนวนทั้งหมด (หน่วย : คน)
อันดับที่ 1	โรคจิตเภท และโรคหลงผิด	15,968
อันดับที่ 2	โรคประสาท และโรคโซมาโตฟอร์ม	14,598
อันดับที่ 3	โรคจิตเภท	12,109
อันดับที่ 4	ความผิดปกติทางจิตที่เกิดจากการใช้สารออกฤทธิ์	10,926
อันดับที่ 5	ความผิดปกติทางอารมณ์	10,792

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2567)

(3) อัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าต่อจำนวนประชากรทั้งหมด

จากข้อมูลผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าสะสมก่อนปี 2566 จำนวน 40,548 คน โดยในปี 2566 มีผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้ารายใหม่เพิ่มอีกจำนวน 2,376 คน รวมผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าทั้งหมด จำนวน 42,924 คน คิดเป็นร้อยละ 2.30 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 7 อัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าต่อจำนวนประชากร

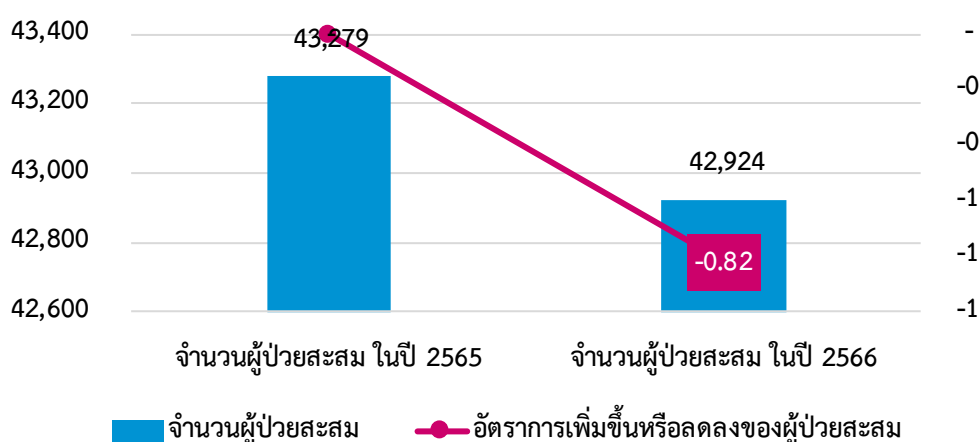
จังหวัด	ผู้ป่วยสะสมก่อนปี 2566	รวมผู้ป่วยเก่าและใหม่ทั้งหมด	อัตราป่วยรายใหม่*
อุบลราชธานี	40,548	42,924	128
	ผู้ป่วยรายใหม่ในปี 2566		
	2,376		

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

*อัตราป่วยเป็นโรคซึมเศร้ารายใหม่ ต่อประชากร 100,000 คน

จากแผนภูมิภาพ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าสะสม ในปี 2566 ลดลงจากปี 2565 จำนวน 355 คน ซึ่งมีอัตราการลดลงร้อยละ 0.82

อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสม (หน่วย : ร้อยละ)

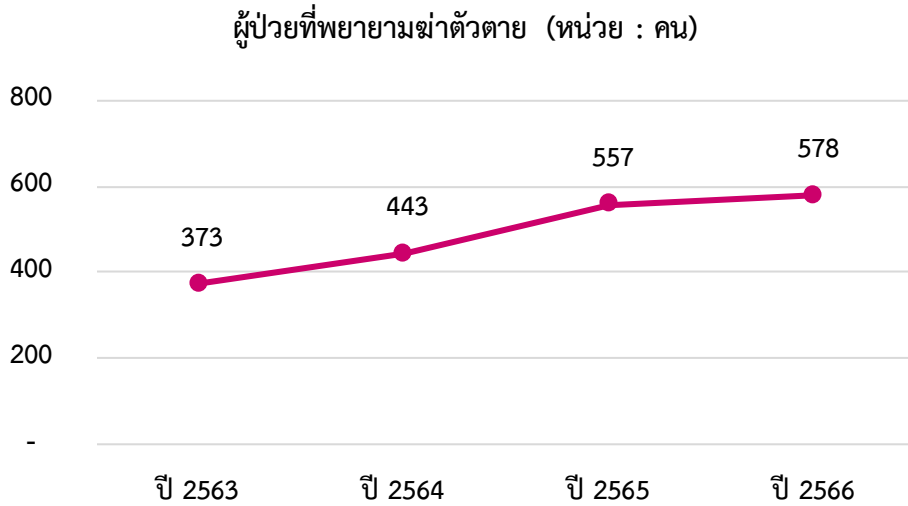

ภาพที่ 5 อัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผู้ป่วยสะสม

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

(4) การพยายามฆ่าตัวตายและการฆ่าตัวตายสำเร็จ

จากข้อมูลผู้ป่วยที่พยายามฆ่าตัวตายของกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมา จนถึงปี 2566 มีแนวโน้มของการพยายามฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น ซึ่งในปี 2566 มีผู้ป่วยที่พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 578 คน คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของประชากรทั้งหมดในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2563 จำนวน 205 คน

ภาพที่ 6 จำนวนผู้ป่วยที่พยายามฆ่าตัวตาย

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

นอกจากเรื่องของผู้ป่วยที่พยายามฆ่าตัวตายแล้ว ยังพบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีอัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 7.09 ต่อประชากรจำนวน 100,000 คน แต่ยังคงถือว่าไม่เกินค่าเป้าหมายตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 8)

ตารางที่ 8 อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ

จังหวัด	ผู้ฆ่าตัวตายสำเร็จ (คน)	อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ*	เกณฑ์เป้าหมาย**
อุบลราชธานี	132	7.09	ไม่เกิน 8.00 คน

ที่มา : ระบบ Health KPI สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

*อัตราการฆ่าตัวตายสำเร็จ ต่อประชากร 100,000 คน

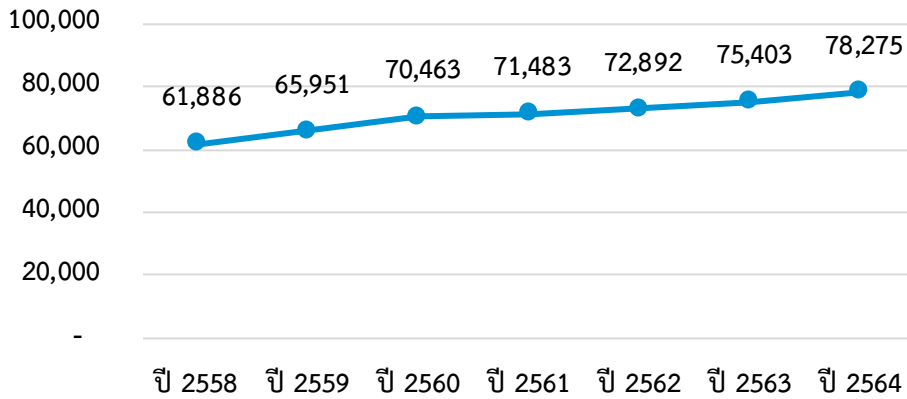
**เกณฑ์เป้าหมายตาม KPI สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

2.3 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ รายได้ และการจ้างงาน

2.3.1 ผลผลิตกับมวลรวมจังหวัด และการขยายตัว

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (GPP per Capita) ของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ในปี 2564 มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็น 78,275 บาทต่อคนต่อปี

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (หน่วย : บาท)

ภาพที่ 7 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564)

ในปี 2564 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยต่อหัว (GPP per Capita) ของจังหวัดอุบลราชธานี มีค่าเท่ากับ 78,275 บาทต่อคนต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี 2563 เท่ากับ 2,872 บาทต่อคนต่อปี โดยมีอัตราการขยายตัวที่ 3.81

ตารางที่ 9 อัตราการขยายหรือหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว

จังหวัด	GPP ปี 2563	GPP ปี 2564	การขยายหรือหดตัว*
อุบลราชธานี	75,403	78,275	3.81

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2564)

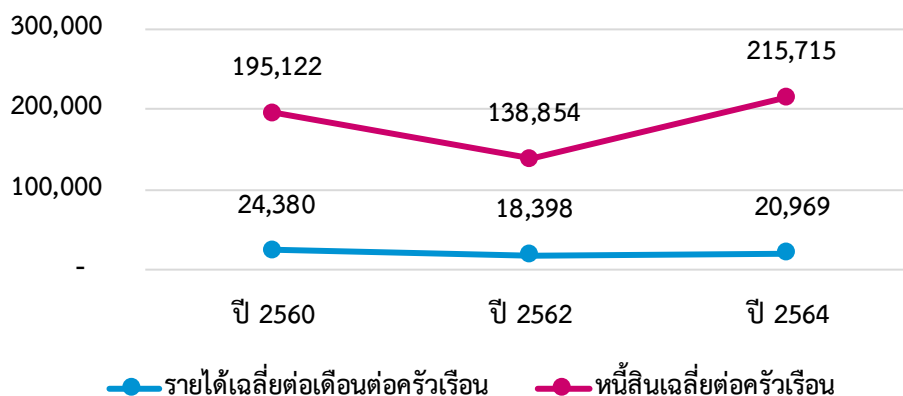
*อัตราการขยายหรือหดตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อหัว (หน่วย : ร้อยละ)

2.3.2 รายได้ หนี้สิน ความไม่เสมอภาคของรายได้ และการออม

(1) รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือน

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2562 และมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีมักประสบเหตุอุทกภัยบ่อยครั้ง และยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด - 19 ทำให้รายได้ครัวเรือนลดน้อยลง ประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจถดถอย

รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือน (หน่วย : บาท)

ภาพที่ 8 รายได้และหนี้สินต่อครัวเรือน

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564)

(2) หนี้สินและประเภทของหนี้สิน

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประเภทของหนี้สินจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน
- 2) เพื่อใช้ทำการเกษตร และ
- 3) เพื่อให้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน

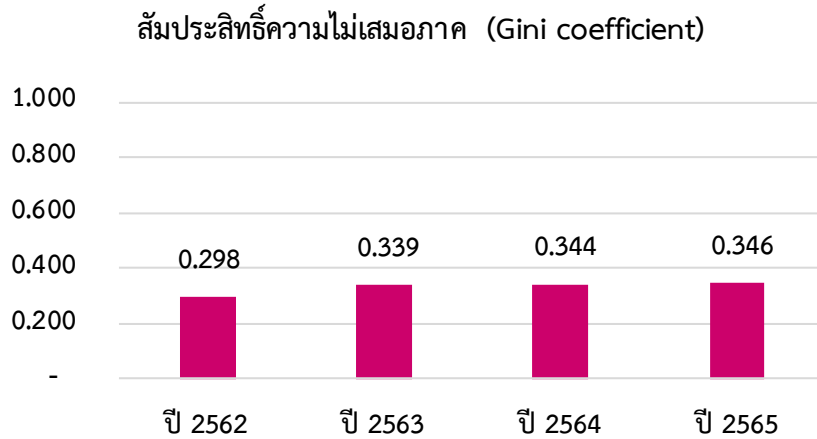
ตารางที่ 10 ประเภทของหนี้สินจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม

ประเภทของหนี้สิน	บาท
เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือน	124,764
เพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร	13,965
เพื่อใช้ทำการเกษตร	39,113
เพื่อใช้ในการศึกษา	1,441
เพื่อใช้ซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน	36,246
หนี้สินอื่นๆ	186
หนี้สินทั้งสิ้น	215,715

ที่มา : การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2564)

(3) สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจของสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ในปี 2562 เท่ากับ 0.298 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี โดยในปี 2563 - 2565 มีสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคเพิ่มขึ้น เท่ากับ 0.339, 0.344 และ 0.346 ตามลำดับ

ภาพที่ 9 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2565)

หมายเหตุ ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(4) ครัวเรือนที่มีการออมเงิน

ข้อมูลจาก กรมการพัฒนาชุมชน พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีครัวเรือนที่มีการออมเงินถึงร้อยละ 100

ตารางที่ 11 ร้อยละของครัวเรือนที่มีการออมเงิน

จังหวัด	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนที่มีการออมเงิน	ร้อยละของครัวเรือนที่มีการออมเงิน
อุบลราชธานี	81,916	81,914	100.00

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

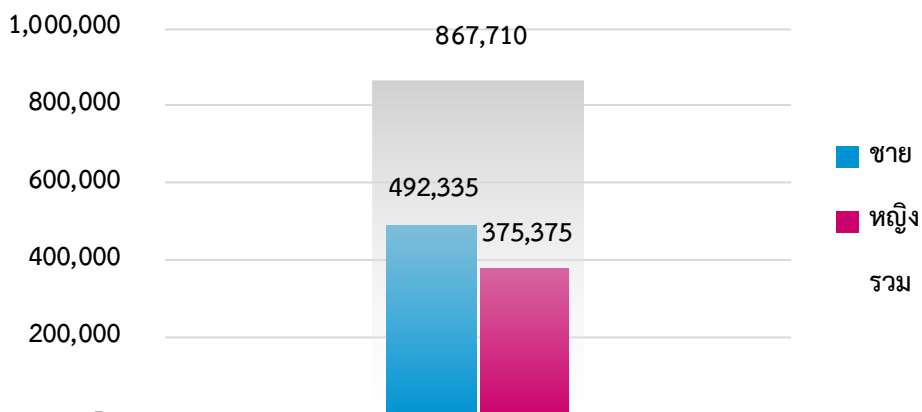
หมายเหตุ เป็นข้อมูลจากการสำรวจเท่านั้น

2.3.3 ภาวะการมีงานทำ

(1) กำลังแรงงาน

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีกำลังแรงงานทั้งหมด จำนวน 867,710 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 492,335 คน และเพศหญิง จำนวน 375,375 คน เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ทำให้จำนวนกำลังแรงงานในมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

กำลังแรงงาน (หน่วย : คน)

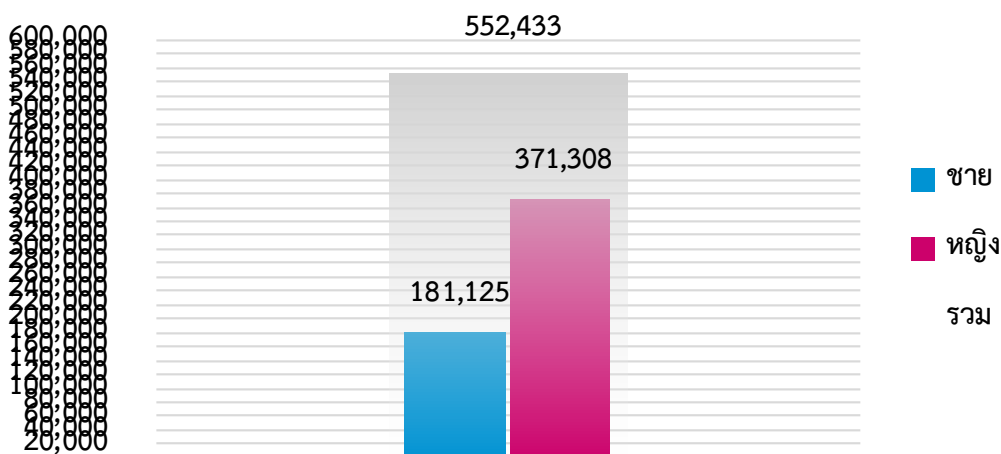

ภาพที่ 10 จำนวนกำลังแรงงาน

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)
หมายเหตุ ข้อมูลเฉลี่ยทั้งปี

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในจังหวัดอุบลราชธานี มีผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด จำนวน 552,433 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 181,125 คน และเพศหญิง จำนวน 371,308 คน โดยมีแนวโน้มของผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากจังหวัดอุบลราชธานี ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ส่งผลต่อรายได้ในภาพรวมของจังหวัด

ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน (หน่วย : คน)

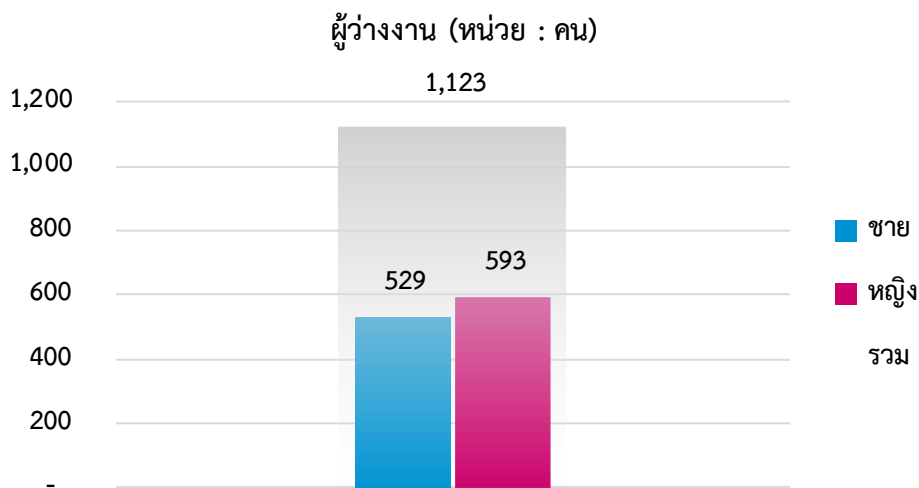

ภาพที่ 11 จำนวนผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)
หมายเหตุ ข้อมูลเฉลี่ยทั้งปี

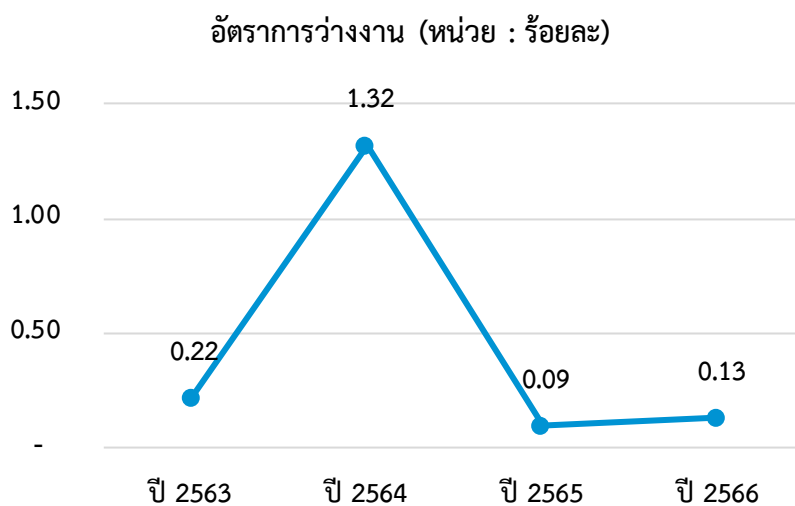
(2) การว่างงาน

จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้ว่างงานทั้งหมด จำนวน 1,123 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 529 คน และเพศหญิง จำนวน 593 คน

ภาพที่ 12 จำนวนผู้ว่างงาน
ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)
หมายเหตุ ข้อมูลเฉลี่ยทั้งปี

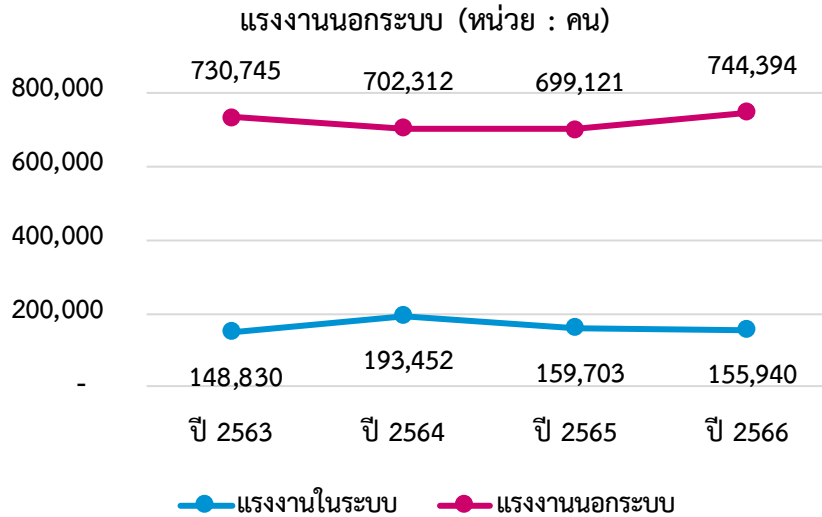
จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในปี 2563 จังหวัดอุบลราชธานี มีอัตราการว่างงานของประชากร คิดเป็นร้อยละ 0.22 ซึ่งมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นในปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 1.32 ในขณะที่ปี 2565 มีอัตราการว่างงานของประชากรลดลง คิดเป็นร้อยละ 0.09 และในปี 2566 อัตราการว่างงานของประชากรกลับเพิ่มขึ้นอีกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.13

ภาพที่ 13 อัตราการว่างงาน
ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

(3) แรงงานนอกระบบ

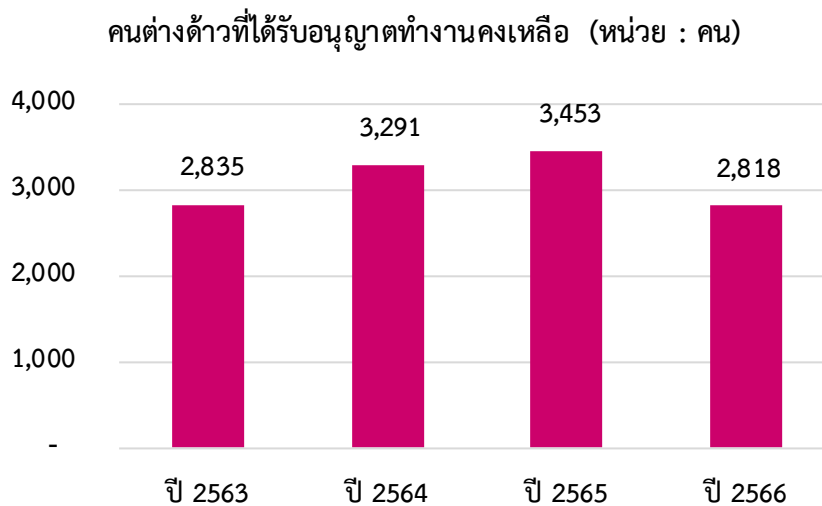
จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของจำนวนแรงงานนอกระบบมากกว่าจำนวนแรงงานในระบบ โดยตั้งแต่ปี 2563 - 2566 สัดส่วนของจำนวนแรงงานนอกระบบต่อจำนวนแรงงานในระบบ คิดเป็นร้อยละ 83.08, 78.40, 81.40 และ 82.68 ตามลำดับ

ภาพที่ 14 จำนวนแรงงานนอกระบบ
ที่มา : กระทรวงแรงงาน (2566)

(4) การทำงานของคนต่างด้าว

จากข้อมูลของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน พบว่า ในช่วงปี 2563 - 2565 จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวโน้มของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานสูงขึ้น โดยในปี 2563 มีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานจำนวน 2,835 คน ปี 2564 จำนวน 3,291 คน ปี 2565 จำนวน 3,453 คน และในปี 2566 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานกลับลดลง เท่ากับ 2,818 คน

ภาพที่ 15 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือ
ที่มา : กระทรวงแรงงาน กรมการจัดหางาน (2566)

2.3.4 ผู้ประกันตน

จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน พบว่า ตั้งแต่ปี 2563 - 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 และผู้ประกันตนตามมาตรา 39 มีจำนวนน้อยที่สุด โดยในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ต่อผู้ประกันตนทั้งหมด เท่ากับ 47.48

ตารางที่ 12 จำนวนผู้ประกันตนมาตรา 33, 39 และ 40

ผู้ประกันตนมาตรา 33, 39 และ 40 (หน่วย : คน)	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
มาตรา 33	74,535	78,555	77,254	75,584
มาตรา 39	16,301	18,394	17,441	15,897
มาตรา 40	48,779	62,145	65,850	67,720

ที่มา : กระทรวงแรงงาน (2566)

2.4 ประเด็นด้านการศึกษา

2.4.1 สถานศึกษา

จังหวัดอุบลราชธานีมีสถานศึกษาทั้งหมด จำนวน 2,149 แห่ง แบ่งเป็นสถานศึกษาในระบบ จำนวน 2,124 แห่ง ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,103 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 89 แห่ง สังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 28 แห่ง สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 904 แห่ง และมีสถานศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 25 แห่ง

ตารางที่ 13 สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ รายสังกัด

สถานศึกษาในระบบ นอกระบบ รายสังกัด	จำนวน (แห่ง)
สถานศึกษาในระบบ	2,124
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	1,103
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	89
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	9
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (เอกชน)	19
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	904
สถานศึกษานอกระบบ	25
กรมส่งเสริมการเรียนรู้	25

ที่มา : ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปีการศึกษา 1/2566)

2.4.2 เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีเด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- 1) การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา จำนวน 65,922 คน
- 2) การศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 125,487 คน
- 3) การศึกษาก่อนระดับมัธยมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่
 - 3.1) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 63,392 คน
 - 3.2) การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญศึกษา

จำนวน 36,248 คน และประเภทอาชีวศึกษา จำนวน 18,328 คน

ตารางที่ 14 เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เด็กที่เข้าถึงระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (หน่วย : คน)	สพฐ.	เอกชน	อปท.	กทม./พัทยา	รวม
เตรียมอนุบาล	-	173	26,727	-	26,900
ก่อนประถมศึกษา	28,766	7,864	2,392	-	39,022
ประถมศึกษา	102,191	18,397	4,899	-	125,487
มัธยมศึกษาตอนต้น	49,398	7,498	6,496	-	63,392
มัธยมศึกษาตอนปลาย	27,892	3,667	4,689	-	36,248
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	-	-	-	-	18,328

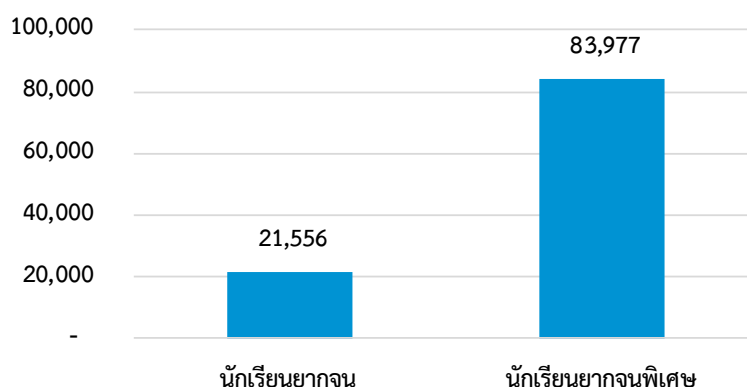
ที่มา : ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปีการศึกษา 1/2566)

2.4.3 กลุ่มเด็กที่มีความเสี่ยงด้านการศึกษา

(1) เด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ

จากข้อมูลในระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (ISEE) พบว่า ในปี 2565 จังหวัดอุบลราชธานี มีนักเรียนยากจน จำนวน 21,556 คน และมีนักเรียนยากจนพิเศษ จำนวน 83,977 คน

เด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ (หน่วย : คน)

ภาพที่ 16 จำนวนเด็กนักเรียนยากจนและยากจนพิเศษ

ที่มา : ระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ISEE (2565)

(2) จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในปีการศึกษา 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีนักเรียนด้อยโอกาสที่เป็นเด็กยากจนมากที่สุด จำนวน 174,301 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 99.67 ของนักเรียนด้อยโอกาสทั้งหมดในจังหวัด

ตารางที่ 15 จำนวนนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส

นักเรียนด้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความด้อยโอกาส	(หน่วย : คน)
นักเรียนด้อยโอกาส รวมทั้งหมด	174,872
กำพร้า	110
ชนกลุ่มน้อย	1
เด็กถูกทอดทิ้ง	9
เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน	-
เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ	-
เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด	-
เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศ	-
เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเยาวชน	-
เด็กยากจน	174,301
เด็กเร่ร่อน	2
ทำงานรับผิดชอบตนเองและครอบครัว	15
ผลกระทบจากเอดส์	-
มีความด้อยโอกาสมากกว่า 1 ประเภท	434

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปีการศึกษา 1/2566)

(3) จำนวนนักเรียนออกกลางคัน

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในปี 2565 จังหวัดอุบลราชธานีมีนักเรียนออกกลางคัน จำนวน 12 คน แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 9 คน และเพศหญิง จำนวน 3 คน

ตารางที่ 16 จำนวนนักเรียนออกกลางคัน

นักเรียนออกกลางคัน	(หน่วย : คน)
ชาย	9
หญิง	3
รวมทั้งหมด	12

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565)

สำหรับสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียน ส่วนใหญ่มาจากการอพยพตามผู้ปกครอง นอกนั้น จะมาจากปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว และปัญหาด้านการปรับตัว

ตารางที่ 17 สาเหตุของการออกกลางคัน

สาเหตุของการออกกลางคัน	(หน่วย : คน)
เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ	-
ฐานะยากจน	-
ต้องคดี/ถูกจับ	-
มีปัญหาครอบครัว	2
มีปัญหาในการปรับตัว	1
สมรส	-
หาเลี้ยงครอบครัว	3
อพยพตามผู้ปกครอง	6

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565)

(4) จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรหัส G หรือ ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (G-code)

จากข้อมูลในระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา พบว่า ตั้งแต่ปีการศึกษาที่ 1/2565 จนถึงปีการศึกษาที่ 1/2566 มีแนวโน้มของผู้เรียนที่ได้รับรหัส G เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

ตารางที่ 18 จำนวนผู้เรียนที่ได้รับรหัส G หรือ ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร (G-code)

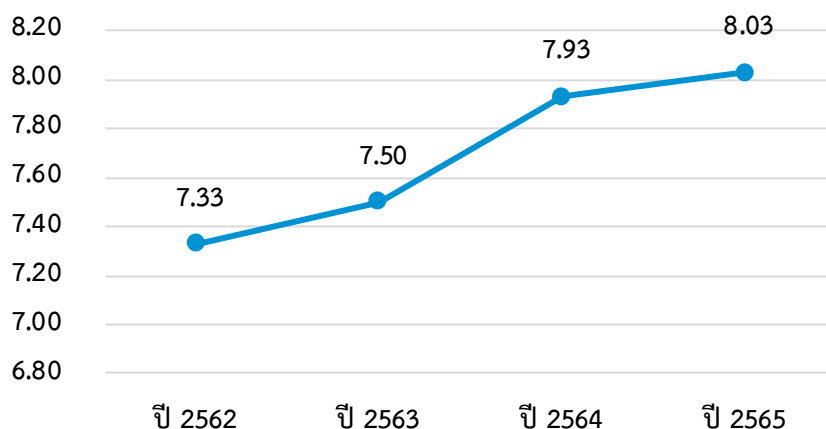
ผู้เรียนที่ได้รับรหัส G (หน่วย : คน)	1/2565	2/2565	1/2566
ชาย	318	380	431
หญิง	329	333	373
รวมทั้งหมด	647	713	804

ที่มา : ระบบศูนย์บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ปีการศึกษา 1/2566)

2.4.4 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

จากข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี เพิ่มสูงขึ้นจากปี 2562 ร้อยละ 7.33 เป็นร้อยละ 8.03 ในปี 2565

ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป (หน่วย : ปี)

ภาพที่ 17 ปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2565)

หมายเหตุ ประมวลผลโดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ดัชนีความก้าวหน้าของคน : HAI)

2.5 ประเด็นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.5.1 การรับแจ้งคดีอาญาตามฐานความผิด

(1) การรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ

จากข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า ในปี 2566 การรับแจ้งคดีตามฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ ของจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 449 คดี โดยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดจะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.58

ตารางที่ 19 การรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ

รับแจ้ง (หน่วย : คดี)	ชาย	รวม	อัตราต่อประชากร*	อันดับ**
ตามฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ	272	449	24	73
	หญิง			
	100			
	ไม่ระบุ			
	77			

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2566)

*อัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน

**จัดอันดับจังหวัดที่มีอัตราคดีต่อประชากร สูงสุด - ต่ำสุด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

(2) การรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

จากข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า ในปี 2566 การรับแจ้งคดีตามฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ของจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 1,568 คดี โดยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดจะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 55.42

ตารางที่ 20 การรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

รับแจ้ง (หน่วย : คดี)	ชาย	รวม	อัตราต่อประชากร*	อันดับ**
ตามฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	869	1,568	84	69
	หญิง			
	494			
	ไม่ระบุ			
	205			

ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2566)

*อัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน

**จัดอันดับจังหวัดที่มีอัตราคดีต่อประชากร สูงสุด - ต่ำสุด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

(3) การจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จากข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า ในปี 2566 การรับแจ้งคดีตามฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ของจังหวัดอุบลราชธานี มีทั้งหมด 15,915 คดี โดยส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดจะเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 84.98

ตารางที่ 21 การจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จับกุม (หน่วย : คดี)	ชาย	รวม	อัตราต่อประชากร*	อันดับ**
ตามฐานความผิดยาเสพติด	13,525	15,915	855	65
	หญิง			
	442			
	ไม่ระบุ			
	1,948			

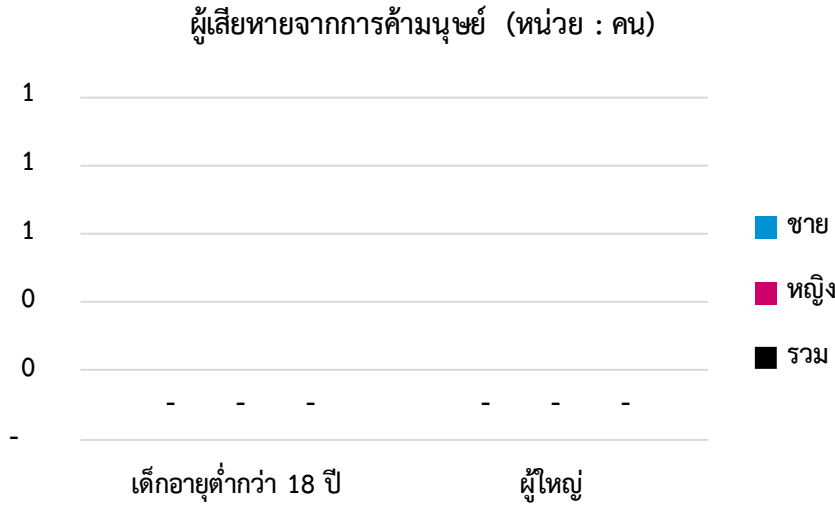
ที่มา : สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2566)

*อัตราคดีต่อประชากร 100,000 คน

**จัดอันดับจังหวัดที่มีอัตราคดีต่อประชากร สูงสุด - ต่ำสุด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)

2.5.2 ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

จากข้อมูลของกองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีไม่มีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

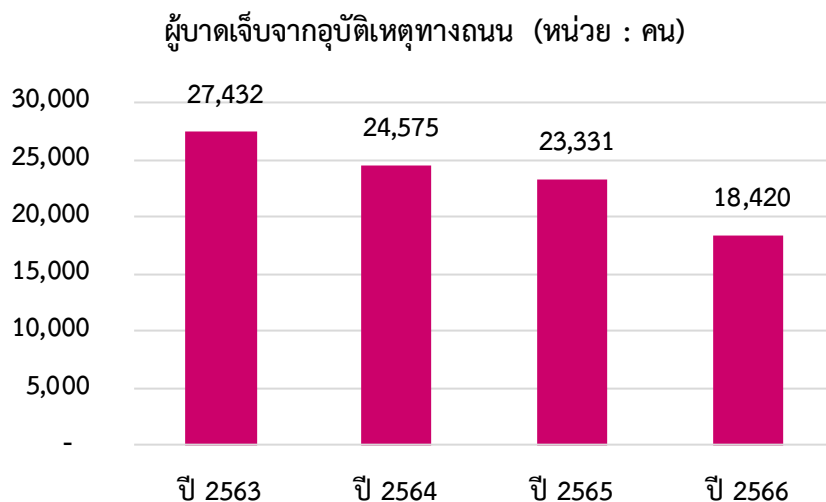

ภาพที่ 18 จำนวนผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์
ที่มา : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ (2566)

2.5.3 อุบัติเหตุทางถนน

(1) ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน

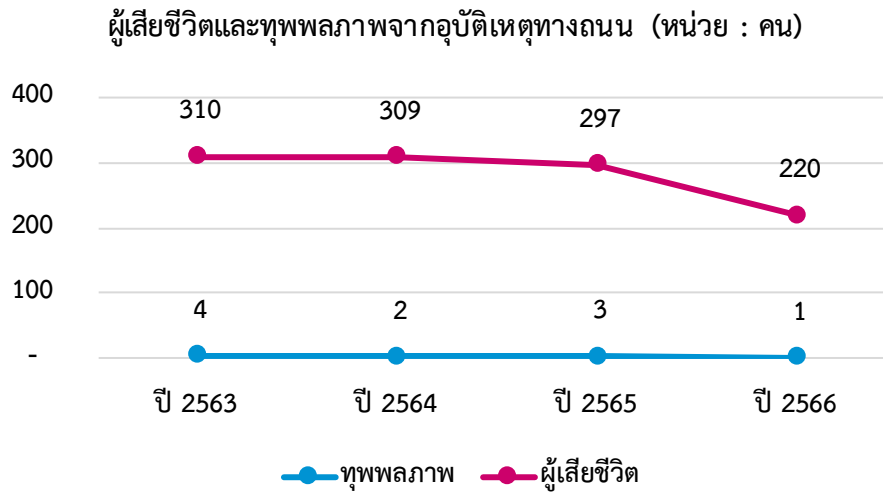
จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน พบว่า ตั้งแต่ปี 2563 จนถึงปี 2566 มีแนวโน้มของผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนนในจังหวัดอุบลราชธานีลดลง โดยในปี 2563 มีผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนน จำนวนสูงถึง 27,432 คน และในปี 2566 มีผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ลดลงเหลือจำนวน 18,420 คน

ภาพที่ 19 จำนวนผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน
ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (2566)

(2) ผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนน

จากข้อมูลของศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน พบว่า ตั้งแต่ปี 2563 จนถึงปี 2566 มีแนวโน้มของผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนนในจังหวัดอุบลราชธานี ลดลงเช่นกัน โดยในปี 2563 มีผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุบนท้องถนน จำนวน 310 คน และในปี 2566 มีผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุบนท้องถนน ลดลงเหลือจำนวน 220 คน

ภาพที่ 20 จำนวนผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุทางถนน
ที่มา : ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (2566)

2.6 ตำบลที่อยู่อาศัย

(1) กองทุนสวัสดิการชุมชนและสภาองค์กรชุมชน

จากข้อมูลของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน 152 แห่ง และสภาองค์กรชุมชน จำนวน 221 แห่ง

ตารางที่ 22 กองทุนสวัสดิการชุมชนและสภาองค์กรชุมชน

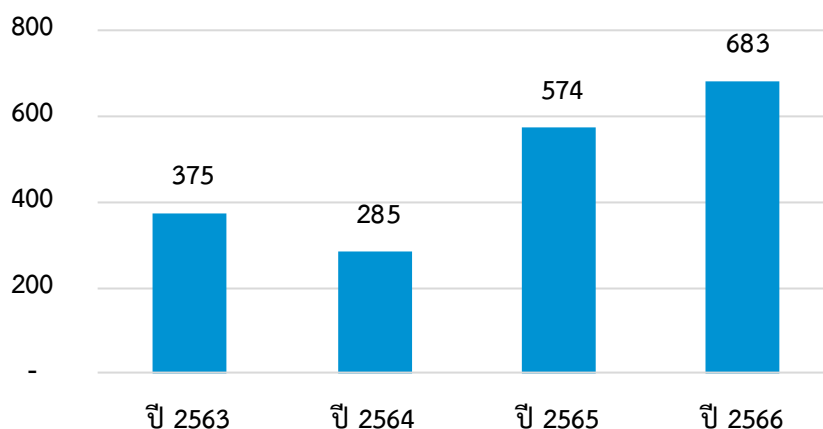
กองทุนสวัสดิการชุมชน และสภาองค์กรชุมชน	(หน่วย : กองทุน/แห่ง)
กองทุนสวัสดิการชุมชน	152
สภาองค์กรชุมชน	221

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2566)

(2) บ้านพอเพียงชนบท

จากข้อมูลของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พบว่า ตั้งแต่ปี 2563 จนถึงปี 2566 ภาพรวมของบ้านพอเพียงชนบทมีการปรับปรุงซ่อมแซมเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2563 มีการปรับปรุงซ่อมแซมบ้านพอเพียงชนบท จำนวน 375 หลัง และในปี 2566 มีการปรับปรุงซ่อมแซมเพิ่มอีก จำนวน 683 หลัง

บ้านพอเพียงชนบท (หน่วย : แห่ง)

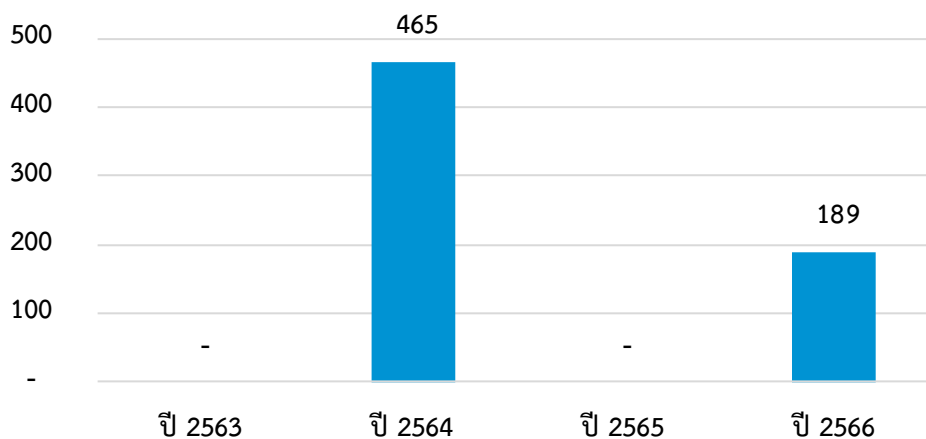

ภาพที่ 21 จำนวนบ้านพอเพียงชนบท
ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2566)

(3) ครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง

จากข้อมูลของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พบว่าในปี 2566 มีครั้วเรือนที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 189 ครั้วเรือน ลดลงจากปี 2564 ที่มีครั้วเรือนที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการบ้านมั่นคง จำนวน 465 ครั้วเรือน

ครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง (หน่วย : ครั้วเรือน)

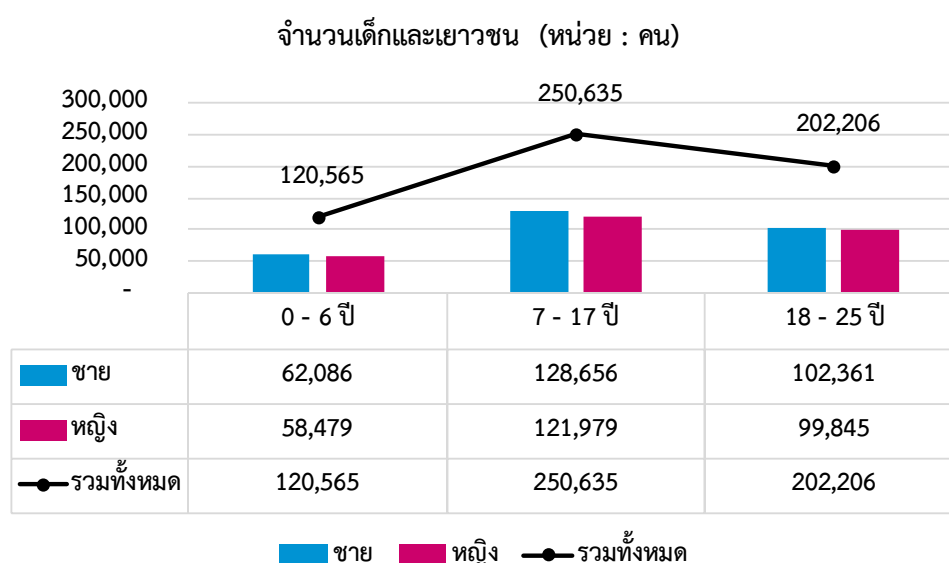
ภาพที่ 22 ครั้วเรือนได้รับการสนับสนุนโครงการบ้านมั่นคง
ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (2566)

3.1 ด้านเด็กและเยาวชน

3.1.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านเด็กและเยาวชน

(1) จำนวนเด็กและเยาวชนจำแนกกลุ่มอายุ

จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง สามารถจำแนกจำนวนเด็กและเยาวชนตามช่วงอายุได้ โดยในปี 2566 พบว่าจังหวัดอุบลราชธานีมีเด็กอายุ 0 - 6 ปี จำนวน 120,565 คน, เด็กอายุ 7 - 17 ปี จำนวน 250,635 คน และเยาวชนอายุ 18 - 25 ปี จำนวน 202,206 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

ภาพที่ 23 จำนวนเด็กและเยาวชนจำแนกกลุ่มอายุ
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

(2) จำนวนและอัตราเด็กแรกเกิด

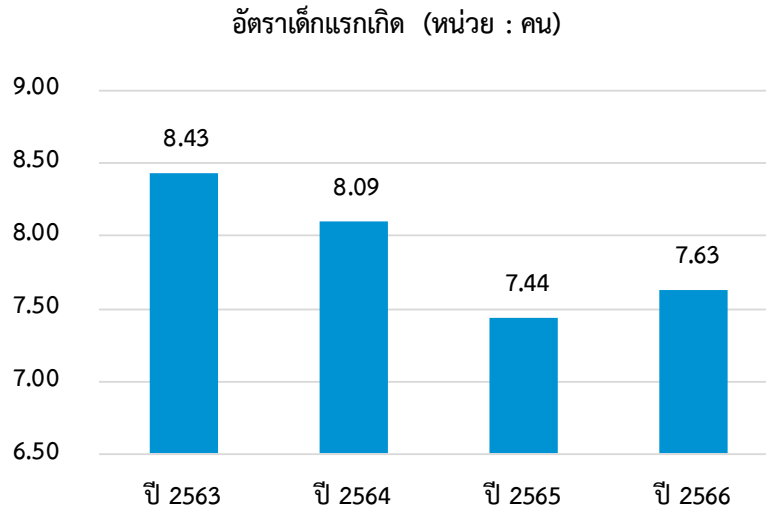
จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวโน้มของจำนวนเด็กแรกเกิดลดลง โดยในปี 2563 มีเด็กแรกเกิด จำนวน 15,726 คน ในปี 2564 จำนวนเด็กแรกเกิดลดลงเป็น 15,051 คน และลดลงอีกในปี 2565 เป็น 13,845 คน แต่ในปี 2566 แนวโน้มของเด็กแรกเกิดเริ่มเพิ่มขึ้นเป็น 14,196 คน

ตารางที่ 23 จำนวนเด็กแรกเกิด

เด็กแรกเกิด (หน่วย : คน)	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ชาย	8,144	7,688	7,222	7,322
หญิง	7,582	7,363	6,623	6,874
รวม	15,726	15,051	13,845	14,196

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

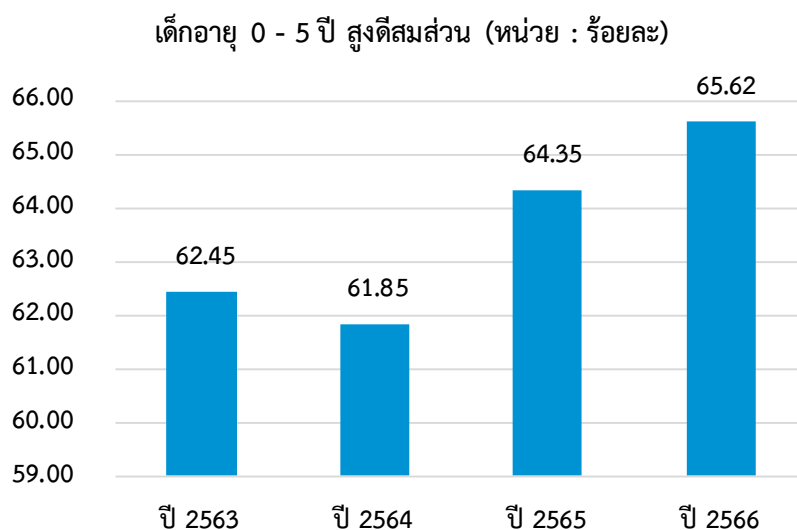
เมื่อคิดเป็นอัตราของเด็กแรกเกิด จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า ในปี 2563 มีอัตราของเด็กแรกเกิด คิดเป็นร้อยละ 8.43 ในปี 2564 อัตราของเด็กแรกเกิดลดลง คิดเป็นร้อยละ 8.09 ในปี 2565 อัตราของเด็กแรกเกิดลดลง คิดเป็นร้อยละ 7.44 และในปี 2566 อัตราของเด็กแรกเกิด กลับเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 7.63

ภาพที่ 24 อัตราเด็กแรกเกิด
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

(3) ร้อยละของเด็กอายุ 0 - 5 ปี สูงดีสมส่วน

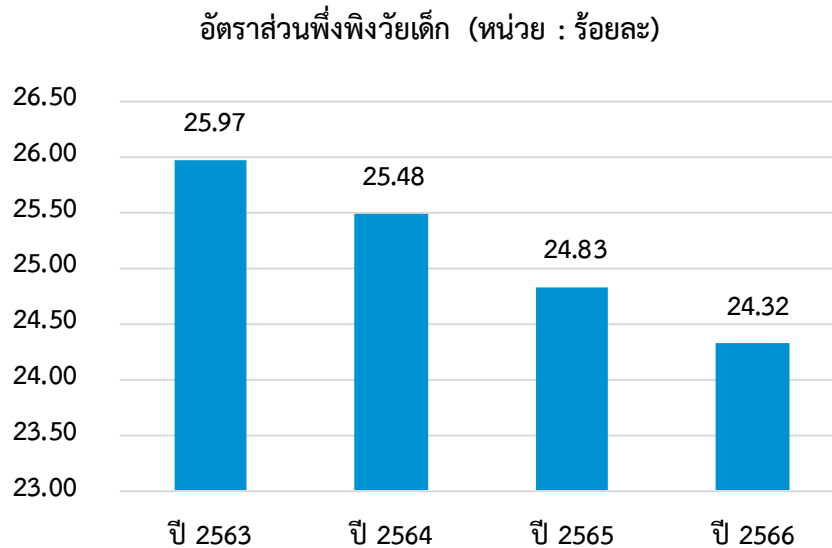
จากข้อมูลในระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) พบว่า ในปี 2566 ร้อยละ 65.62 ของเด็กอายุ 0 - 5 ปี เป็นเด็กที่สูงดีและสมส่วน เมื่อดูย้อนกลับไปในปี 2565 เด็กอายุ 0 - 5 ปี ที่เป็นเด็กสูงดีและสมส่วน มีร้อยละ 64.35 ซึ่งน้อยกว่าในปี 2566 และในปี 2564 เด็กอายุ 0 - 5 ปี ที่เป็นเด็กสูงดีและสมส่วน มีเพียงร้อยละ 61.85 จะเห็นว่า ภายใน 3 ปีที่ผ่านมา เด็กอายุ 0 - 5 ปี ที่เป็นเด็กสูงดีและสมส่วน มีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่สมวัยที่ดีขึ้น

ภาพที่ 25 ร้อยละของเด็กที่สูงดีสมส่วน
ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

(4) อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก

จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวโน้มของอัตราส่วนพึงพิงวัยเด็กลดลงต่อเนื่อง โดยในปี 2563 มีอัตราส่วนพึงพิง ร้อยละ 25.97 ในปี 2564 อัตราส่วนพึงพิงลดลงเหลือร้อยละ 25.48 ในปี 2565 อัตราส่วนพึงพิงยังลดลงอีก เหลือร้อยละ 24.83 และในปี 2566 อัตราส่วนพึงพิงลดลงเหลือร้อยละ 24.32

ภาพที่ 26 อัตราส่วนพึงพิงวัยเด็ก
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

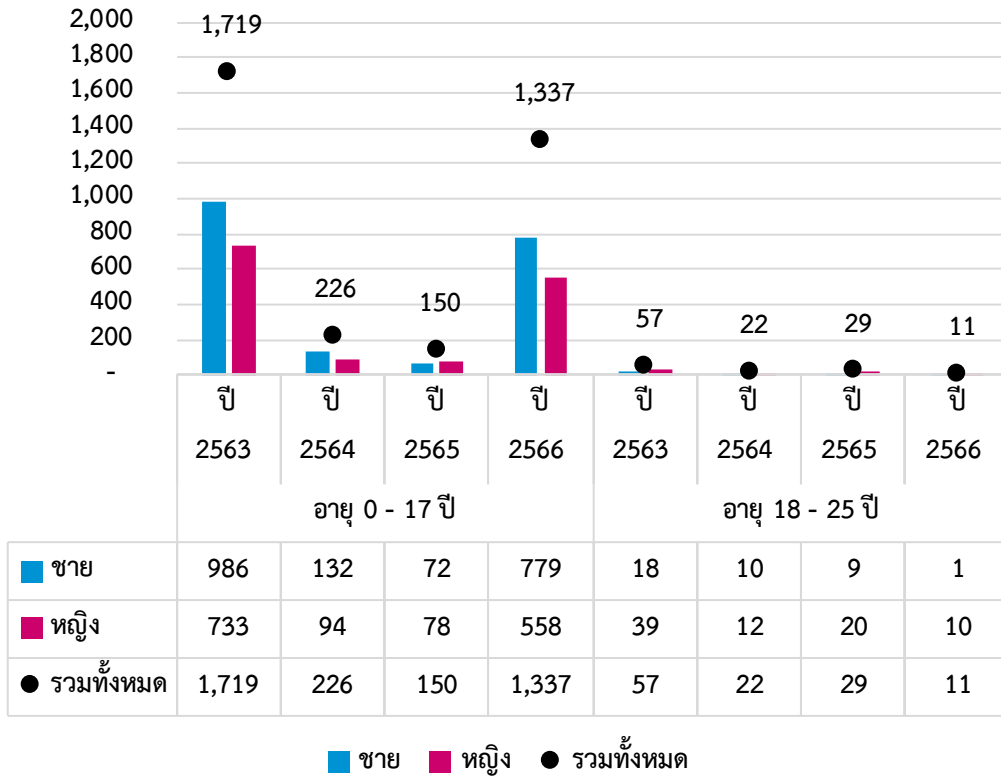
3.1.2 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.1.2.1 เด็กและเยาวชนกลุ่มเปราะบาง

(1) เด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด

จากข้อมูลของกรมกิจการเด็กและเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่เด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัดอุบลราชธานี จะมีอายุช่วง 0 - 17 ปี และเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง แต่เมื่อพิจารณาที่ช่วงอายุ 18 - 25 ปี พบว่า เพศหญิงจะมากกว่าเพศชาย โดยในปี 2566 มีเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัว จำนวนทั้งหมด 1,348 คน แยกเป็นช่วงอายุ 0 - 17 ปี จำนวน 1,337 คน และช่วงอายุ 18 - 25 ปี จำนวน 11 คน

เด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด (หน่วย : คน)

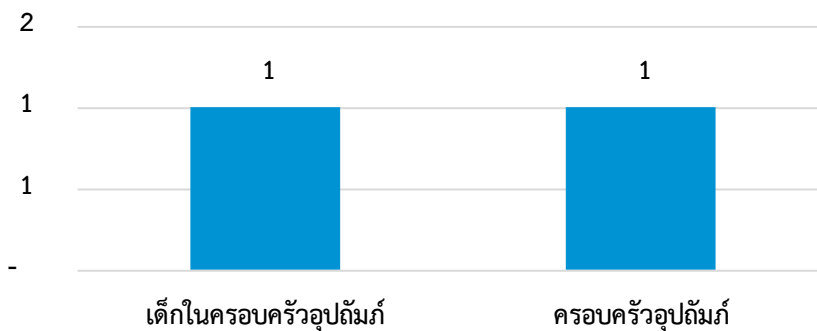

ภาพที่ 27 จำนวนเด็กในบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด
ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

(2) เด็กในครอบครัวอุปถัมภ์

จากฐานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีครอบครัวอุปถัมภ์ จำนวน 1 ครอบครัว และมีเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ จำนวน 1 คน

จำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์ (หน่วย : คน/ครอบครัว)

ภาพที่ 28 จำนวนเด็กและครอบครัวอุปถัมภ์
ที่มา : ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

(3) เด็กกำพร้า

จากฐานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีเด็กกำพร้า จำนวนทั้งหมด 5 คน

ตารางที่ 24 จำนวนเด็กกำพร้า

เด็กกำพร้า	(หน่วย : คน)
เด็กกำพร้า	5

ที่มา : ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินอุดหนุนช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวอุปถัมภ์ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

(4) สภาพปัญหาเด็กที่มีการแจ้งเหตุ จำแนกสภาพปัญหา 5 อันดับแรก

จากฐานข้อมูลระบบรายงานสถิติรับแจ้งเหตุและสภาพปัญหาเด็ก พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีการแจ้งเหตุสภาพปัญหาของเด็กในเรื่องความรุนแรงในครอบครัวและความต้องการที่พักอาศัยมากที่สุด จำนวน 10 ราย เท่ากัน นอกนั้นจะเป็นเรื่องของครอบครัวยากจน ปัญหาด้านพฤติกรรม และปัญหาด้านการศึกษา

ตารางที่ 25 สภาพปัญหาเด็กที่มีการแจ้งเหตุ จำแนกสภาพปัญหา 5 อันดับแรก

ลำดับ	สภาพปัญหา	จำนวน
1	ความรุนแรงในครอบครัว	10
2	ความต้องการที่พักอาศัย	10
3	ครอบครัวยากจน	6
4	ปัญหาด้านพฤติกรรม	4
5	ปัญหาด้านการศึกษา	4

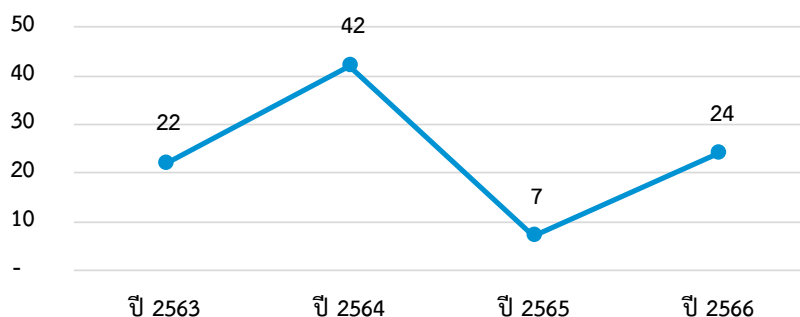
ที่มา : ฐานข้อมูลระบบรายงานสถิติรับแจ้งเหตุและสภาพปัญหาเด็ก กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

3.1.2.2 แม่วัยรุ่น / แม่วัยรุ่นเลี้ยงเดี่ยว

(1) จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ (กบรส.)

จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีเด็กที่อายุต่ำกว่า 15 ปี ตั้งครรภ์ จำนวน 24 คน ซึ่งเพิ่มจากปี 2565 ที่มีจำนวน 7 คน จะเห็นว่าปัญหาเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ ยังเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญและหาทางป้องกัน เนื่องจากปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่ปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ตามมา

เด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ (กบรส.) (หน่วย : คน)

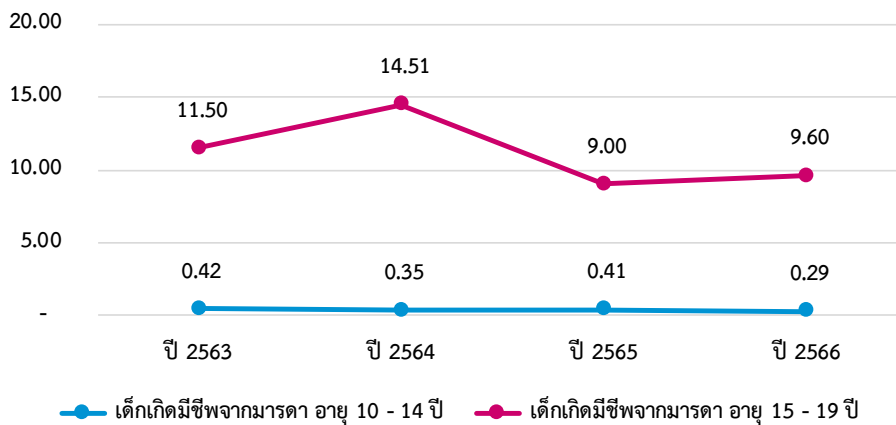
ภาพที่ 29 จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

(2) อัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชน

จากข้อมูลในระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีอัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชน สามารถจำแนกได้ 2 ช่วงอายุ โดยในปี 2563 มีอัตราการเกิดมีชีพในหญิงอายุ 10 - 14 ปี ร้อยละ 0.42 ลดลงในปี 2564 เป็นอัตราร้อยละ 0.35 เพิ่มขึ้นในปี 2565 เป็นอัตราร้อยละ 0.41 ในขณะที่ปี 2566 มีอัตราลดลงเป็น 0.29 สำหรับอัตราการเกิดมีชีพในหญิงอายุ 15 - 19 ปี มีอัตราสูงกว่า โดยในปี 2563 มีอัตราการเกิดมีชีพร้อยละ 11.50 เพิ่มขึ้นในปี 2564 เป็นร้อยละ 14.51 และลดลงอีกในปี 2565 เป็นร้อยละ 9.00 ในขณะที่ปี 2566 มีอัตราการเกิดมีชีพเพิ่มอีกครั้ง เป็นร้อยละ 9.60

อัตราเกิดมีชีพจากมารดา (ต่อประชากรหญิงในรุ่นอายุเดียวกัน 1,000 คน)

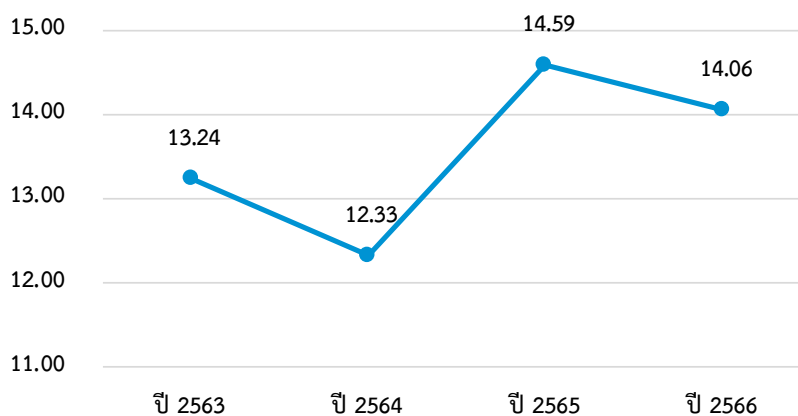
ภาพที่ 30 อัตราการเกิดมีชีพในเด็กและเยาวชน

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

(3) ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี

จากข้อมูลในระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีการตั้งครรภ์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ไม่คงที่ โดยในปี 2563 อยู่ที่ร้อยละ 13.24 และลดลงในปี 2564 อยู่ที่ร้อยละ 12.33 และเพิ่มขึ้นในปี 2565 อยู่ที่ร้อยละ 14.59 และลดลงอีกครั้งในปี 2566 อยู่ที่ร้อยละ 14.06

การตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุน้อยกว่า 20 ปี (หน่วย : ร้อยละ)

ภาพที่ 31 ร้อยละการตั้งครรภ์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

(4) แม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิ์เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

จากข้อมูลของกรมกิจการเด็กและเยาวชน พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีแม่วัยใสที่ได้รับสิทธิ์ จำนวน 8,308 คน และแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิ์ จำนวน 605 คน รวมทั้งหมด จำนวน 8,913 คน

ตารางที่ 26 แม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิ์เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

แม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิ์เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด (หน่วย : คน)	แม่เลี้ยงเดี่ยว	แม่วัยใส	แม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยว
ลงทะเบียน	3,979	12,035	720
ได้รับสิทธิ์	2,732	8,308	605
ได้รับเงิน	2,729	8,292	604

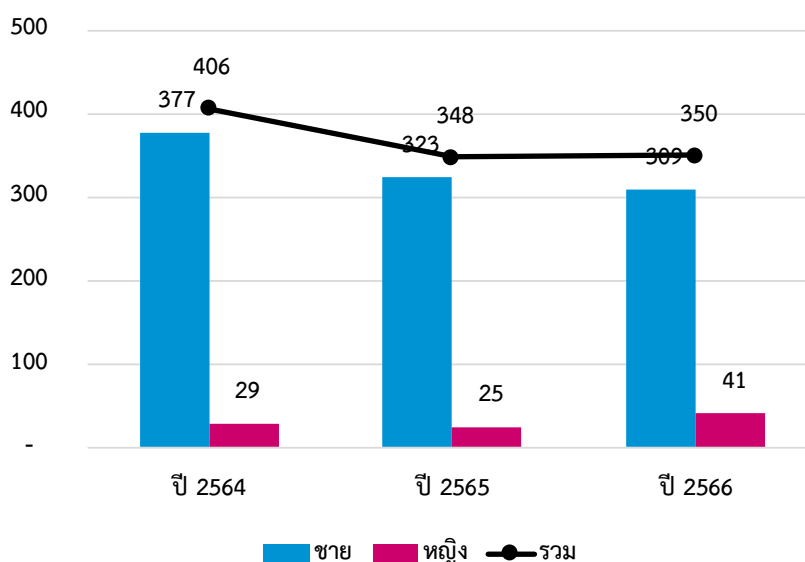
ที่มา : กองส่งเสริมการพัฒนาและสวัสดิการเด็ก เยาวชน และครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

3.1.2.3 พฤติกรรมเด็กและเยาวชน

(1) จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ

จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่า จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีเด็กและเยาวชนเพศชายมากกว่าเพศหญิง และจำนวนรวมคดีมีแนวโน้มไม่คงที่ตั้งแต่ปี 2564 - 2566 โดยปี 2564 มีจำนวน 406 คดี ในปี 2565 ลดลงเหลือจำนวน 348 คดี และในปี 2566 เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 350 คดี

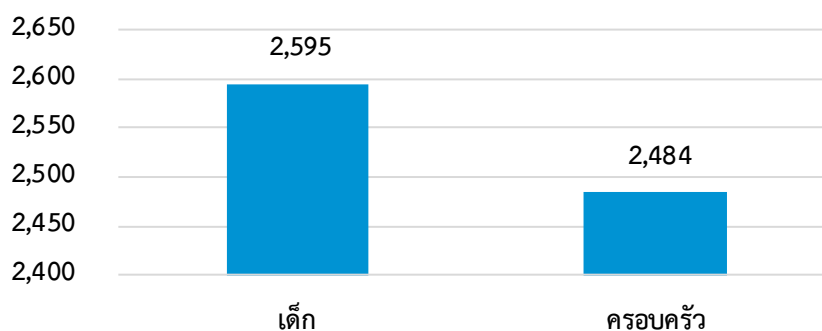
คดีเด็กและเยาวชนกระทำผิดที่ถูกส่งมายังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (หน่วย : คน)

ภาพที่ 32 จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ

ที่มา : กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (2566)

จำนวนเด็กและครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็กใน
ครอบครัวยากจน (หน่วย : คน/ครอบครัว)

ภาพที่ 34 จำนวนเด็กและครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน
ที่มา : ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

(2) สภาเด็กและเยาวชน

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีสภาเด็กและเยาวชน จำนวน 264 แห่ง ที่จัดตั้งแล้ว จำนวน 262 แห่ง มีกิจกรรมที่ดำเนินการโดยสภาเด็กและเยาวชน จำนวน 105 กิจกรรม และยังมีเด็กและเยาวชนในสภาเด็กและเยาวชน จำนวนทั้งหมด 4,067 คน

ตารางที่ 28 สภาเด็กและเยาวชน

จำนวนสภาเด็กและเยาวชน	(หน่วย : แห่ง/กิจกรรม/คน)
จำนวนสภาเด็กและเยาวชน	264
จำนวนสภาเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งแล้ว	262
จำนวนกิจกรรม	105
จำนวนคน	4,067

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

(3) เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

จากข้อมูลในฐานข้อมูลสวัสดิการเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในสัดส่วน 62.26 จากผู้ลงทะเบียนทั้งหมด

ตารางที่ 29 เด็กที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด

ผู้ลงทะเบียน (หน่วย : คน)	เพศชาย	ผู้ลงทะเบียนรวม	ผู้ได้รับเงินอุดหนุน	สัดส่วน*
ผู้ลงทะเบียน	63,102	122,513	76,280	62.26
	เพศหญิง			
	59,411			

ที่มา : ฐานข้อมูลสวัสดิการเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

(4) จำนวนศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กทั้งหมด จำนวน 238 แห่ง

ตารางที่ 30 ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก

ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก	(หน่วย : แห่ง)
ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก	238

ที่มา : กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2566)

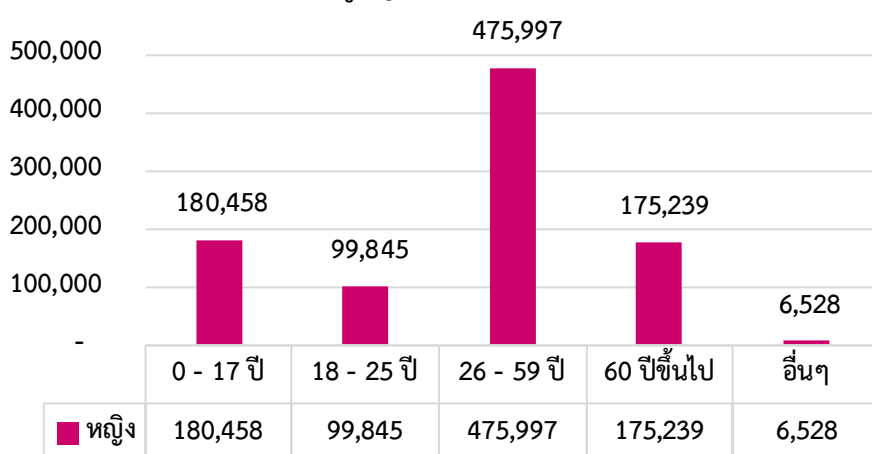
3.2 ด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

3.2.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

(1) สัดส่วนประชากรเพศหญิง จำแนกกลุ่มอายุ

จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีสัดส่วนประชากรเพศหญิงในช่วงอายุ 26 - 59 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.74 รองลงมา อยู่ในช่วงอายุ 0 - 17 ปี ร้อยละ 19.24 และช่วงวัยผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 18.68

จำนวนเด็กผู้หญิงและสตรี (หน่วย : คน)

ภาพที่ 35 สัดส่วนประชากรเพศหญิงจำแนกกลุ่มอายุ

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

จังหวัดอุบลราชธานี มีประชากรเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.17 ต่อประชากรทั้งหมดในจังหวัด

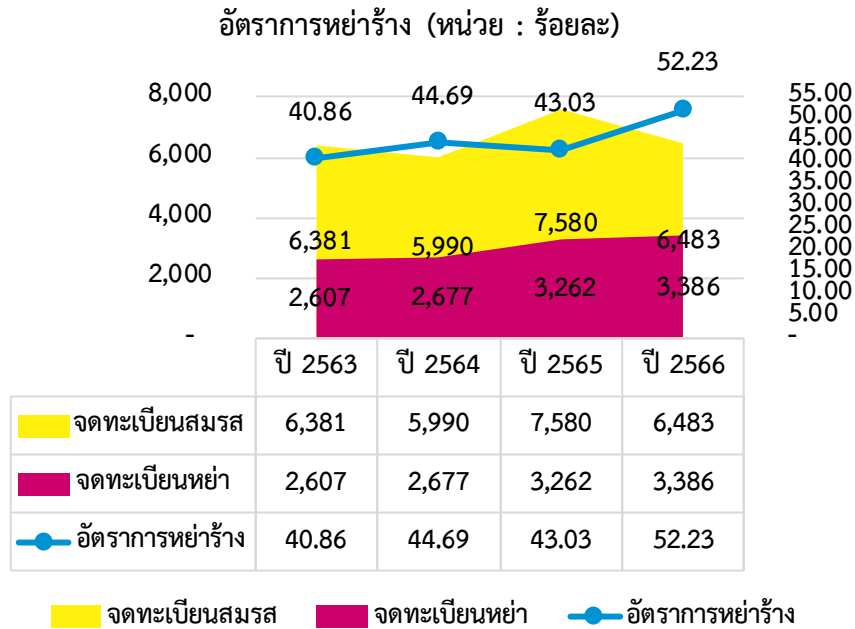
ตารางที่ 31 สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด

สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด	(หน่วย : คน/ร้อยละ)
ประชากรรวม	1,869,608
ประชากรเพศหญิง	938,067
สัดส่วนประชากรเพศหญิงต่อประชากรทั้งหมด	50.17

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

(2) ครอบครัวยุติการทะเลาะเบาะแว้ง หย่าร้าง และอัตราการหย่าร้าง

จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีอัตราการหย่าร้างต่อการสมรสไม่คงที่ โดยในปี 2563 มีอัตราการหย่าร้างต่อการสมรสร้อยละ 40.86 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 44.69 ในปี 2564 จากนั้นลดลงเหลือร้อยละ 43.03 ในปี 2565 และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 2566 เป็นร้อยละ 52.23

ภาพที่ 36 ครอบครัวยุติการทะเลาะเบาะแว้ง หย่าร้าง และอัตราการหย่าร้าง
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

(3) ดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง

จากข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า ในปี 2566 ดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งของจังหวัดอุบลราชธานี มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ ร้อยละ 70.50

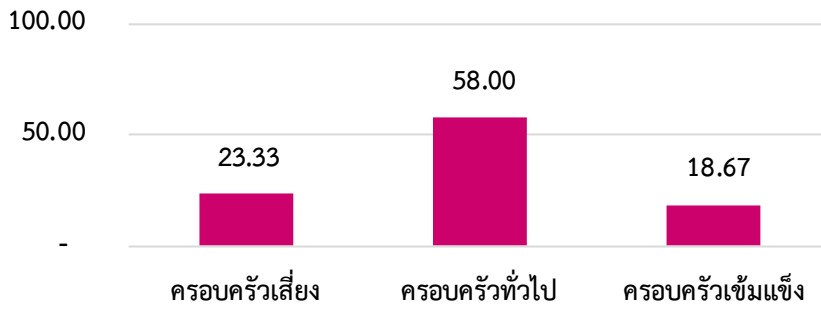
ตารางที่ 32 ดัชนีมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง ประจำปี 2566

ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งในภาพรวม	(หน่วย : ร้อยละ)
จำนวนครอบครัวที่สำรวจ	750
ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งในภาพรวม	70.50

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

เมื่อแบ่งประเภทของครอบครัวในจังหวัดตามระดับความเข้มแข็ง พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีครอบครัวเข้มแข็งเพียงร้อยละ 18.67 โดยส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวระดับทั่วไป มีร้อยละ 58.00 นอกนั้นจะเป็นครอบครัวระดับเสี่ยง ที่ร้อยละ 23.33

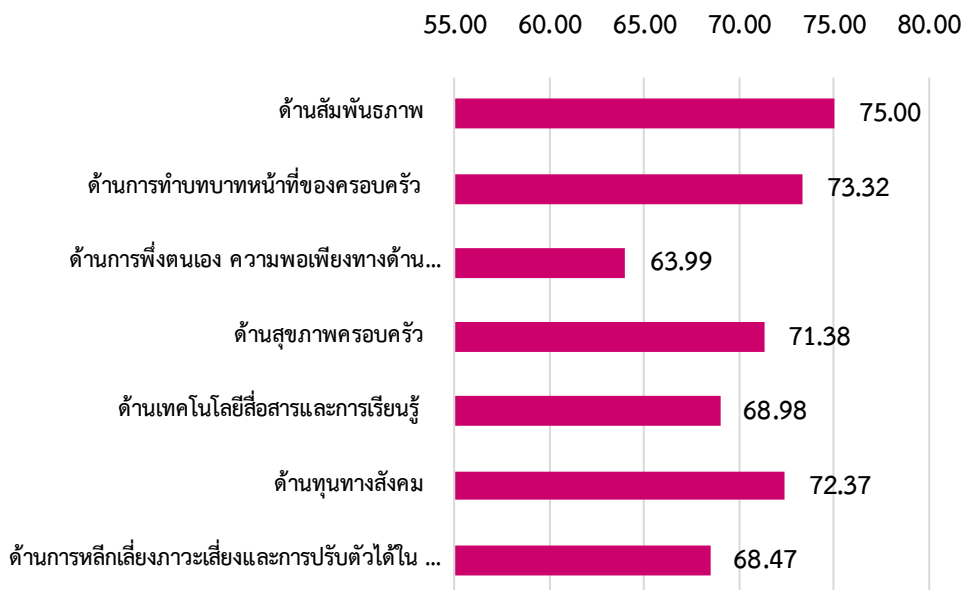
ร้อยละของครอบครัวเข้มแข็งในภาพรวม (หน่วย : ร้อยละ)

ภาพที่ 37 ร้อยละของครอบครัวเข้มแข็งในภาพรวม
ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

จากข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า ในปี 2566 ค่าดัชนีความเข้มแข็งของครอบครัวทุกด้านในจังหวัดอุบลราชธานีจะไม่เกินร้อยละ 80.00 โดยด้านสัมพันธภาพจะมีค่าดัชนีมากที่สุดที่ร้อยละ 75.00 รองลงมาจะเป็นด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว ร้อยละ 73.32 ในขณะที่ด้านการพึ่งตนเอง ความพอเพียงด้านเศรษฐกิจ มีค่าต่ำสุดที่ร้อยละ 63.99

ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งด้านต่างๆ (หน่วย : ร้อยละ)

ภาพที่ 38 ค่าเฉลี่ยดัชนีความเข้มแข็งด้านต่างๆ
ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

3.2.2 ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

(1) จำนวนผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

ปี 2566 ในจังหวัดอุบลราชธานีมีผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว แยกเป็นเพศชาย ร้อยละ 38.46 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.54

ตารางที่ 33 จำนวนผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว	(หน่วย : คน)
ชาย	15
หญิง	24
รวมทั้งหมด	39

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)
หมายเหตุ. เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

(2) ประเภทความรุนแรง

เมื่อแบ่งความรุนแรงในครอบครัวออกเป็นด้านต่าง ๆ พบว่า มีผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ด้านร่างกายมากที่สุด ร้อยละ 56.41 รองลงมาจะเป็นด้านจิตใจ ร้อยละ 28.21 ด้านเพศ ร้อยละ 12.82 และถึงขั้นเสียชีวิต ร้อยละ 2.56

ตารางที่ 34 จำนวนผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวแบ่งตามด้านต่าง ๆ

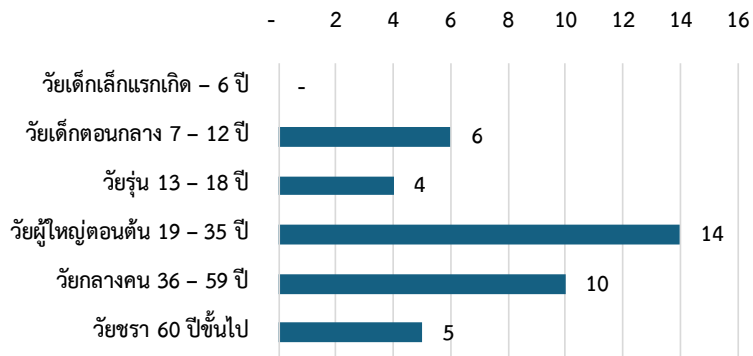
ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวแบ่งตามด้านต่างๆ	(หน่วย : คน)
ด้านร่างกาย	22
ด้านเพศ	5
ด้านจิตใจ	11
เสียชีวิต	1

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)
หมายเหตุ. เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

(3) ช่วงอายุผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว

เมื่อจำแนกช่วงอายุของผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ถูกกระทำฯ จะมีอายุช่วงระหว่าง 19 - 35 ปี ร้อยละ 35.90 ส่วนช่วงอายุระหว่าง 13 - 18 ปี จะมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 10.26

ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำแนกอายุ (หน่วย : คน)

ภาพที่ 39 ช่วงอายุผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

หมายเหตุ. เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

(4) สาเหตุการทำความรุนแรง

3 สาเหตุแรกของการทำความรุนแรง คือ สาเหตุจากยาเสพติด ร้อยละ 23.08 สาเหตุจากสุรา ร้อยละ 20.51 และสาเหตุจากหึงหวง ร้อยละ 17.95

ตารางที่ 35 ประเภทสาเหตุการทำความรุนแรง

ประเภทสาเหตุการทำความรุนแรง	(หน่วย : คน)
ยาเสพติด	9
สุรา	8
การพนัน	-
หย่าร้าง	-
หึงหวง	7
บันดาลโทสะ	4
ความเครียดทางเศรษฐกิจ	-
ปัญหาสุขภาพกาย	-
ปัญหาสุขภาพจิต	1
มีความรู้สึกที่ตนเองมีอำนาจมากกว่า	2
สุรา+ยาเสพติด	2
หึงหวง+บันดาลโทสะ	1
หึงหวง+หย่าร้าง	2
สุรา+บันดาลโทสะ	1
ยาเสพติด+บันดาลโทสะ	2

ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กองส่งเสริมสถาบันครอบครัว (2566)

หมายเหตุ. เป็นเพียงข้อมูลจากระบบการคุ้มครองช่วยเหลือเด็ก สตรี และผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเท่านั้น

3.2.3 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.2.3.1 สตรีกลุ่มเปราะบาง

(1) อัตราการว่างงานในสตรี

จากข้อมูลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีสตรีที่ว่างงาน จำนวน 593 คน คิดเป็นร้อยละ 0.16 ของกำลังแรงงานรวมในจังหวัด

ตารางที่ 36 อัตราการว่างงานในสตรี

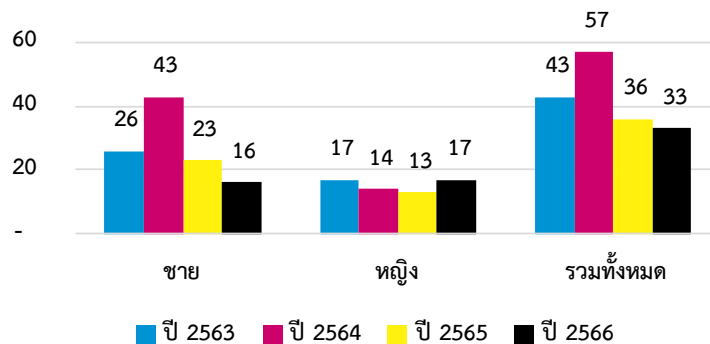
กำลังแรงงานรวม	ผู้ว่างงานเพศหญิง	อัตราการว่างงานในสตรี
375,375	593	0.16

ที่มา : การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

(2) ลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง

จากข้อมูลของกระทรวงแรงงาน พบว่า ตั้งแต่ปี 2563 - 2565 แนวโน้มของสตรีที่ถูกเลิกจ้างลดลงอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 2566 จำนวน 17 คน

การถูกเลิกจ้าง (หน่วย : คน)

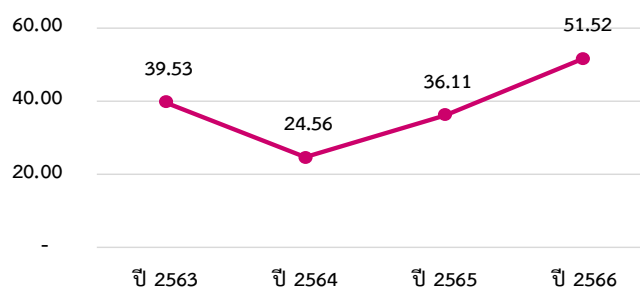

ภาพที่ 40 จำนวนลูกจ้างที่ถูกเลิกจ้าง

ที่มา : กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2566)

เมื่อพิจารณาสัดส่วนการถูกเลิกจ้างระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่า ในปี 2566 สัดส่วนของเพศหญิงที่ถูกเลิกจ้างอยู่ที่ร้อยละ 51.52 ซึ่งมากกว่าเพศชาย เมื่อดูย้อนหลังถึงปี 2564 พบว่าสัดส่วนเพศหญิงที่ถูกเลิกจ้างเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

สัดส่วนของลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง (หน่วย : ร้อยละ)

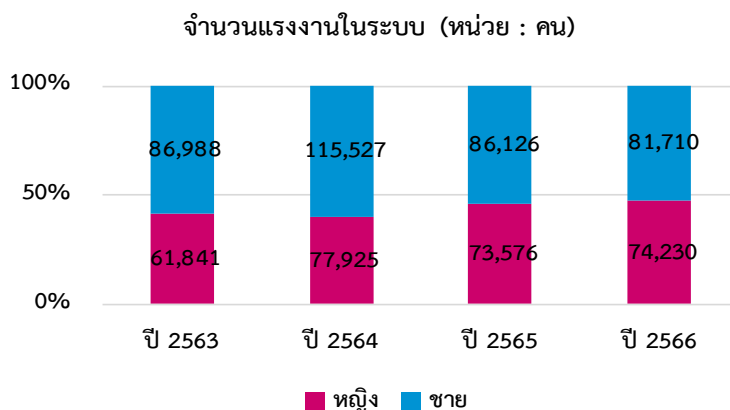
ภาพที่ 41 สัดส่วนของลูกจ้างสตรีที่ถูกเลิกจ้าง

ที่มา : กระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2566)

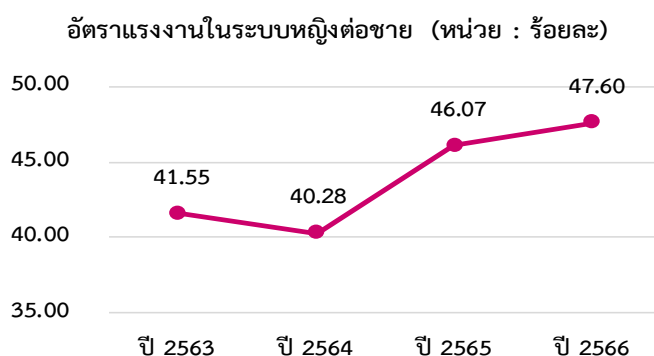
3.2.3.2 ความเสมอภาคระหว่างเพศ

(1) อัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย

จากการสำรวจข้อมูลแรงงานในระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีแนวโน้มอัตราแรงงานในระบบเพศหญิงเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2563 มีอัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย อยู่ที่ร้อยละ 41.55 ลดลงเป็นร้อยละ 40.28 ในปี 2564 เพิ่มขึ้นในปี 2565 เป็นร้อยละ 46.07 และเพิ่มขึ้นอีกครั้ง ในปี 2566 เป็นร้อยละ 47.60

ภาพที่ 42 จำนวนแรงงานในระบบ
ที่มา : การสำรวจแรงงานในระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

ภาพที่ 43 อัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย
ที่มา : การสำรวจแรงงานในระบบ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

(2) สตรีและองค์กรที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

ปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแบบองค์กร 2,574 องค์กร และสมาชิกแบบบุคคล จำนวน 591,828 คน

ตารางที่ 37 สตรีที่เป็นสมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

สมาชิกของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	(หน่วย : องค์กร/คน)
สมาชิกแบบองค์กร	2,574
สมาชิกแบบบุคคล	591,828

ที่มา : สำนักงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

3.2.4 เครือข่าย/สวัสดิการด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

จากข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีเครือข่ายด้านสตรีและสถาบันครอบครัว จำนวนทั้งหมด 208 แห่ง แบ่งเป็นศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน จำนวน 193 แห่ง ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนที่ได้จดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ จำนวน 5 แห่ง และศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวระดับตำบล จำนวน 10 แห่ง

ตารางที่ 38 เครือข่ายด้านสตรีและสถาบันครอบครัว

เครือข่าย/สวัสดิการด้านสตรีและสถาบันครอบครัว	(หน่วย : แห่ง)
ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.)	193
ศพค. ที่จดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์	5
ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวระดับตำบล (ศปก.ต.)	10

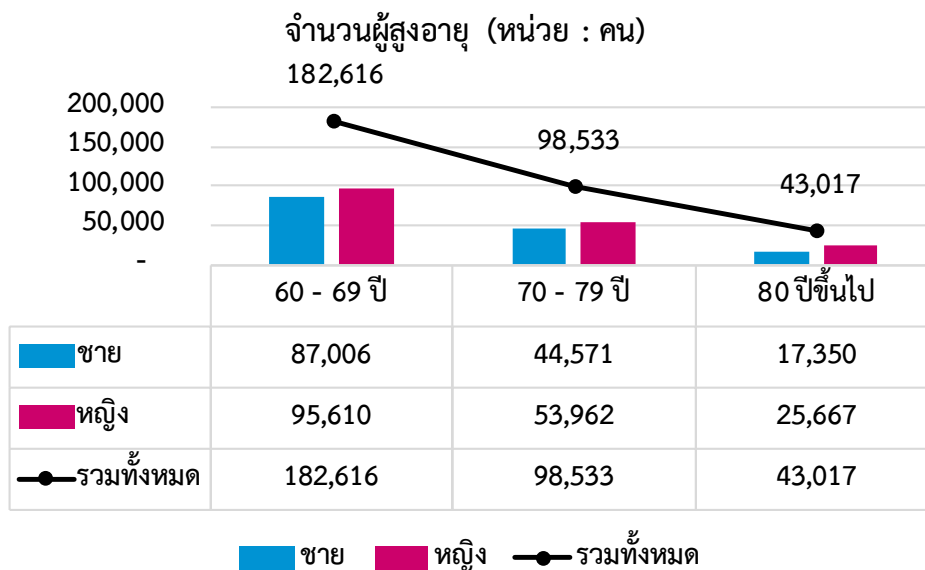
ที่มา : กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2566)

3.3 ด้านผู้สูงอายุ

3.3.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านผู้สูงอายุ

(1) จำนวนผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ และกลุ่มอายุ

จากข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน 324,166 คน เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.33 จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 47.64 และเพศหญิง ร้อยละ 52.36 รองลงมา คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 70 - 79 ปี และผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ที่ร้อยละ 30.40 และร้อยละ 13.27 ตามลำดับ

ภาพที่ 44 จำนวนผู้สูงอายุ

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

(2) สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร

จากข้อมูลสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อจำนวนประชากร ร้อยละ 17.34 ต่อประชากรรวมทั้งหมด ถือว่าจังหวัดอุบลราชธานีได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว

ตารางที่ 39 สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากร

สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมด	(หน่วย : คน/ร้อยละ)
ประชากรรวม	1,869,608
ผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไป	324,166
สัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมด	17.34

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

3.3.2 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.3.2.1 ผู้สูงอายุ ตัดบ้าน ตัดเตียง ตัดสังคม

จากข้อมูลในระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้สูงอายุติดสังคมมากเป็นอันดับที่ 1 เมื่อเทียบกับผู้สูงอายุติดบ้านและติดเตียง โดยมีผู้สูงอายุติดสังคม ร้อยละ 93.28 รองลงมา คือ ผู้สูงอายุติดบ้าน ร้อยละ 5.92 และอันดับสุดท้าย คือ ผู้สูงอายุติดเตียง ร้อยละ 0.80

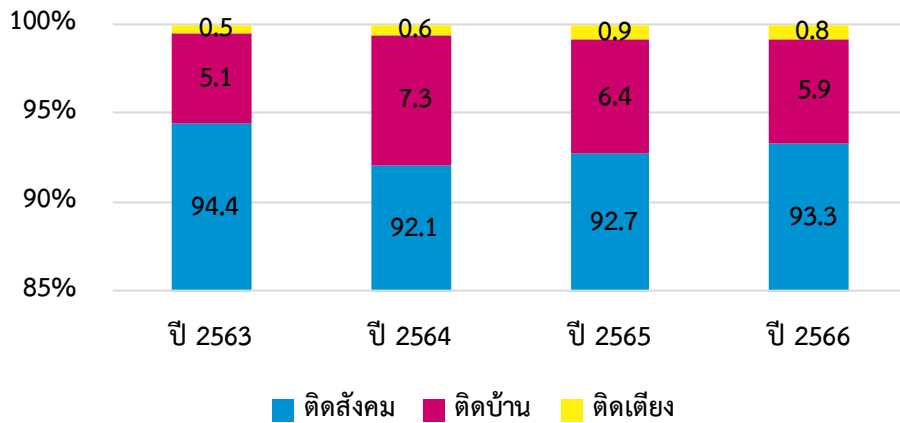
ตารางที่ 40 การคัดกรองผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง

การคัดกรองผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง (หน่วย : คน)	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
ติดสังคม	191,555	179,708	198,957	241,645
ติดบ้าน	10,285	14,237	13,800	15,341
ติดเตียง	1,059	1,201	1,923	2,054
ผู้สูงอายุได้รับการคัดกรอง	202,899	195,146	214,680	259,040

ที่มา : ระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2566)

เมื่อเปรียบเทียบข้อมูล ตั้งแต่ปี 2563 - 2566 ที่ผ่านมา จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้สูงอายุติดสังคมมากเป็นอันดับแรก เมื่อเทียบกับผู้สูงอายุติดบ้านและติดเตียง อันเนื่องมาจากชุมชนส่วนใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานีผู้สูงอายุมักรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน

การคัดกรองผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง (หน่วย : ร้อยละ)

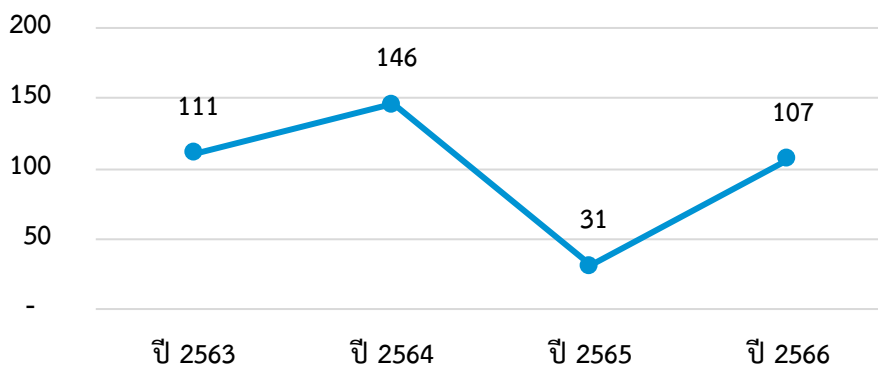
ภาพที่ 45 สัดส่วนผู้สูงอายุติดสังคม ติดบ้าน ติดเตียง
ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (2566)

3.3.2.2 การทำงานของผู้สูงอายุ

(1) ผู้สูงอายุที่กู้ยืมประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ

จากข้อมูลของกรมกิจการผู้สูงอายุ พบว่า แนวโน้มของผู้สูงอายุที่กู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุไม่คงที่ ซึ่งในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้สูงอายุที่กู้ยืมฯ จำนวน 107 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 ที่มีผู้สูงอายุกู้ยืมฯ เพียง 31 คน และเมื่อดูย้อนหลังไปที่ปี 2564 มีผู้สูงอายุที่กู้ยืมฯ จำนวนถึง 146 คน แสดงให้เห็นถึงภาวะทางเศรษฐกิจที่มีความผันผวน

ผู้สูงอายุที่กู้ยืมประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ (หน่วย : คน)

ภาพที่ 46 ผู้สูงอายุที่กู้ยืมประกอบอาชีพจากกองทุนผู้สูงอายุ
ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566)

(2) แรงงานผู้สูงอายุต่อผู้มีงานทำทั้งหมด

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้สูงอายุที่ยังทำงานอยู่ จำนวน 142,809 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.86 ต่อผู้มีงานทำทั้งหมดในจังหวัด โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุที่ทำงานจะเป็นเพศชาย

ตารางที่ 41 ผู้มีงานทำและผู้สูงอายุที่ทำงาน

ผู้มีงานทำและผู้สูงอายุที่ทำงาน	ผู้มีงานทำ	ผู้สูงอายุที่ทำงาน	แรงงานผู้สูงอายุ (ร้อยละ)
ชาย	507,611	83,659	15.86
หญิง	392,723	59,150	
รวมทั้งหมด	900,334	142,809	

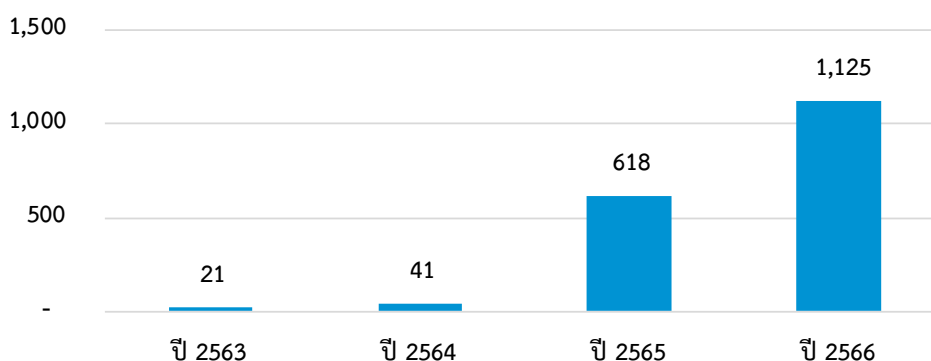
ที่มา : โครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรกลุ่มสถิติแรงงาน สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2566)

3.3.3 เครือข่าย/สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ

(1) ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี

จากข้อมูลของกรมกิจการผู้สูงอายุ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณีเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี 2563 - 2566 อย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2566 มีผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ฯ จำนวน 1,125 คน

ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตาม ประเพณี (หน่วย : คน)

ภาพที่ 47 ผู้สูงอายุที่ได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566)

(2) การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก

จากข้อมูลของกรมกิจการผู้สูงอายุ พบว่า ในปี 2566 มีการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก จำนวน 135 คน

ตารางที่ 42 การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก

การสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางสังคมในภาวะยากลำบาก	(หน่วย : คน)
จำนวนรวม ปี 2566	135

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566)

(3) เครือข่าย/ สวัสดิการด้านผู้สูงอายุ

จากข้อมูลของกรมกิจการผู้สูงอายุ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีคลังปัญญาผู้สูงอายุ จำนวน 277 คน มีศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุ (ศพอส.) จำนวน 31 แห่ง และมีโรงเรียนผู้สูงอายุ 36 แห่ง

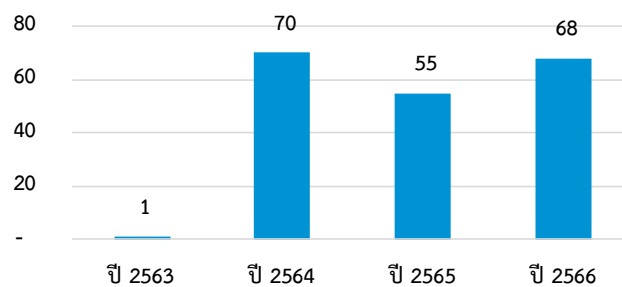
ตารางที่ 43 เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ

เครือข่ายด้านผู้สูงอายุ	(หน่วย : คน/แห่ง)
คลังปัญญาผู้สูงอายุ (คน)	277
ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) (แห่ง)	31
โรงเรียนผู้สูงอายุ (แห่ง)	36

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566)

ตั้งแต่ ปี 2563 - 2566 การปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุมีแนวโน้มไม่คงที่ โดยในปี 2563 มีการปรับสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุเพียง 1 ครั้วเรือน อันเนื่องมาจากสถานการณ์โรคระบาดโควิด - 19 และในปี 2564 เพิ่มขึ้นเป็น 70 ครั้วเรือน จากนั้นในปี 2565 ลดลงเหลือ 55 ครั้วเรือน และเพิ่มขึ้นอีกครั้งเป็น 68 ครั้วเรือน ในปี 2566

การปรับสภาพที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ (หน่วย : ครั้วเรือน)

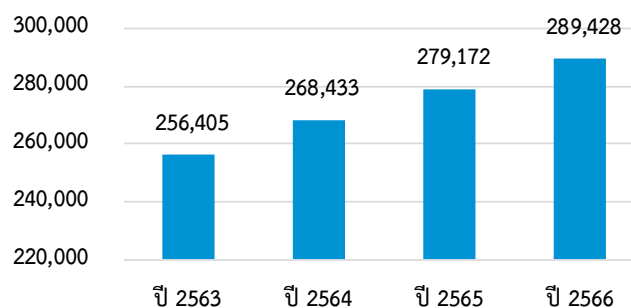

ภาพที่ 48 การปรับสภาพที่อยู่อาศัยผู้สูงอายุ

ที่มา : กรมกิจการผู้สูงอายุ (2566)

ตั้งแต่ปี 2563 - 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว โดยในปี 2566 มีผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ จำนวน 289,48 คน

ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ (หน่วย : คน)

ภาพที่ 49 ผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ที่มา : กรมบัญชีกลาง (2566)

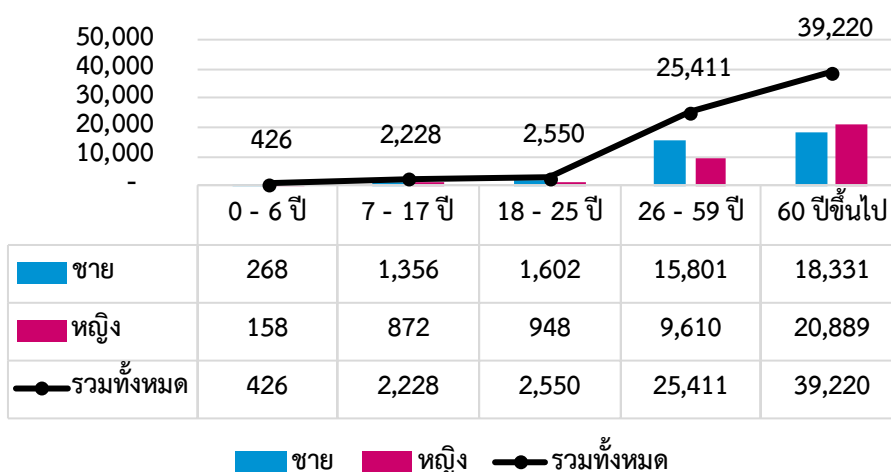
3.4 ด้านคนพิการ

3.4.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านคนพิการ

(1) คนพิการต่อประชากร จำแนกช่วงอายุ

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า ปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีคนพิการที่จดทะเบียนเพิ่มขึ้นตามช่วงอายุ โดยอายุ 60 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.16 ของคนพิการ ที่จดทะเบียนทั้งหมดในจังหวัด รองลงมา มีอายุระหว่าง 26 - 59 ปี ร้อยละ 36.39 อายุระหว่าง 18 - 25 ปี ร้อยละ 3.65 อายุระหว่าง 7 - 17 ปี ร้อยละ 3.20 และอายุระหว่าง 0 - 6 ปี ร้อยละ 0.60

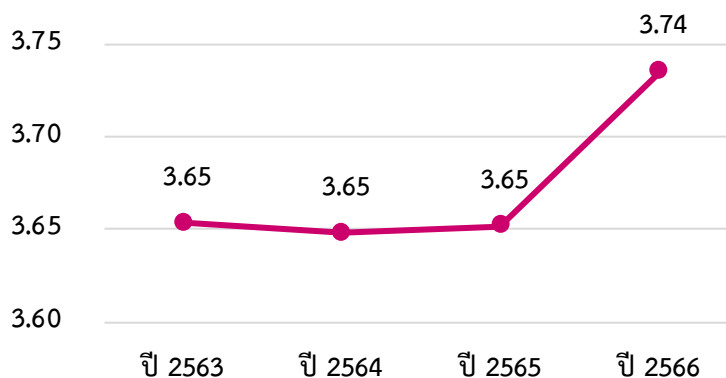
จำนวนคนพิการ (หน่วย : คน)

ภาพที่ 50 จำนวนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียน
ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

ปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนคนพิการที่จดทะเบียนเทียบกับประชากรทั้งหมด ในจังหวัด เท่ากับร้อยละ 3.74 ซึ่งเป็นสัดส่วนมากกว่าช่วงปี 2563 - 2565 ที่มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 3.65 เท่ากัน

สัดส่วนคนพิการต่อประชากร (หน่วย : ร้อยละ)

ภาพที่ 51 สัดส่วนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียน
ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

(2) คนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีคนพิการประเภทความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.34 อันดับที่ 2 เป็นประเภทความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย คิดเป็นร้อยละ 22.85 และอันดับที่ 3 คือ ประเภทความพิการทางการเห็น คิดเป็นร้อยละ 11.41

ตารางที่ 44 คนพิการจำแนกตามประเภทความพิการ

สัดส่วนคนพิการต่อประชากร	(หน่วย : คน)
ทางการเห็น	7,965
ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	15,959
ทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย	30,962
ทางจิตใจหรือพฤติกรรม	6,430
ทางสติปัญญา	5,476
ทางการเรียนรู้	208
ทางออทิสติก	419
พิการมากกว่า 1 ประเภท	2,397
ไม่ระบุ	19

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

3.4.2 สถานการณ์เชิงประเด็น

3.4.2.1 การศึกษาของคนพิการ

(1) นักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในปีการศึกษา 1/2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีนักเรียนพิการเข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม จำนวน 6,543 คน โดยแบ่งเป็นนักเรียนชั้นอนุบาล จำนวน 24 คน ชั้นประถมศึกษา จำนวน 4,873 คน และมัธยมศึกษา จำนวน 1,646 คน

ตารางที่ 45 จำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวม

คนพิการในโรงเรียนแบบเรียนรวม	อนุบาล	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	คนพิการเรียนรวม
ชาย	18	3,530	1,283	4,831
หญิง	6	1,343	363	1,712
รวมทั้งหมด	24	4,873	1,646	6,543

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปีการศึกษา 1/2566)

(2) คนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ จำนวน 1,297 คน ลดลงจากปี 2565 จำนวน 9 คน โดยศึกษาที่โรงเรียน เฉพาะคนพิการ จำนวน 46 คน ศึกษาที่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 404 คน และศึกษาที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 847 คน

ตารางที่ 46 จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ

คนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษ	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
โรงเรียนเฉพาะคนพิการ	57	55	48	46
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์	400	404	407	404
ศูนย์การศึกษาพิเศษ	793	803	851	847
รวมทั้งหมด	1,250	1,262	1,306	1,297

ที่มา : สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566)

3.4.2.2 การทำงานของคนพิการ

(1) สถานประกอบการและอัตราส่วนที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป จำนวน 68 แห่ง และมีอัตราส่วนที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน จำนวน 280 ราย

ตารางที่ 47 การรับคนพิการเข้าทำงาน

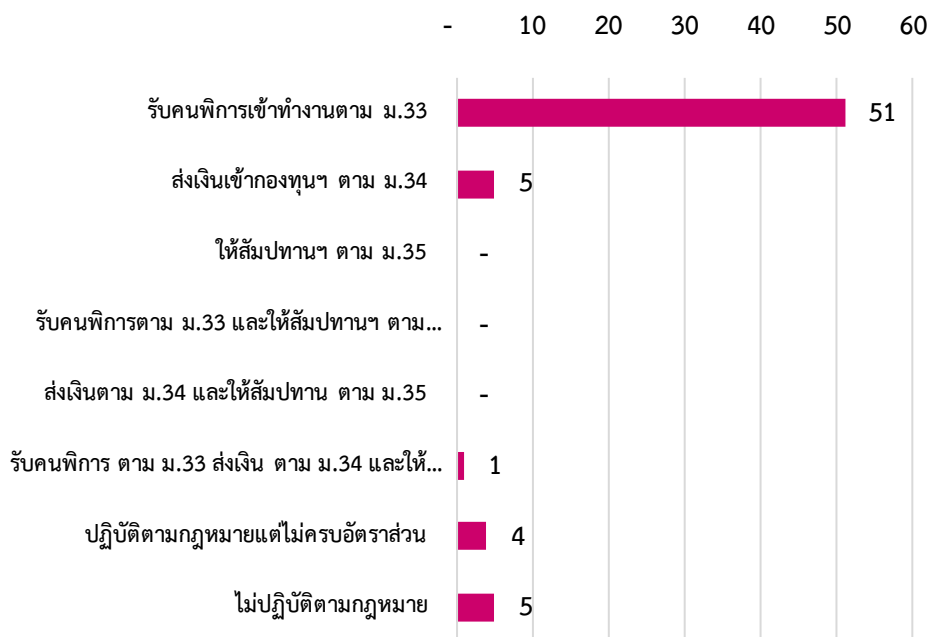
สถานประกอบการและอัตราส่วนที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน	(หน่วย : แห่ง/คน)
สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 100 คน ขึ้นไป	68
อัตราส่วนที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงาน	280

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

(2) สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานประกอบการที่รับคนพิการเข้าทำงานตามมาตรา 33 จำนวน 51 แห่ง มีสถานประกอบการที่ส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 34 จำนวน 5 แห่ง มีสถานประกอบการที่รับคนพิการมาตรา 33 ส่งเงินตามมาตรา 34 และให้สัมปทานฯ จำนวน 1 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามกฎหมายแต่ไม่ครบอัตราส่วน จำนวน 4 แห่ง และมีสถานประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จำนวน 5 แห่ง

สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน (หน่วย : คน)

ภาพที่ 52 สัดส่วนการรับคนพิการเข้าทำงาน
ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

3.4.3 เครือข่าย/สวัสดิการด้านคนพิการ

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานี มีศูนย์บริการคนพิการจังหวัด จำนวน 1 แห่ง ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป จำนวน 73 แห่ง และองค์กรด้านคนพิการ จำนวน 74 แห่ง

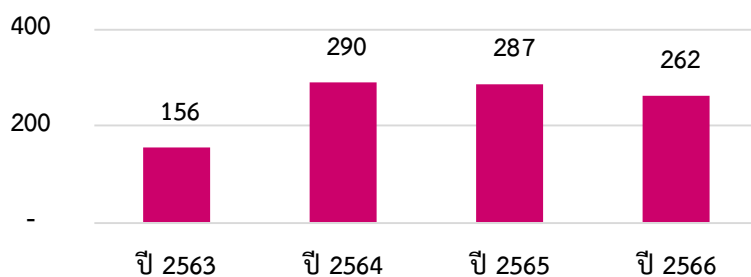
ตารางที่ 48 เครือข่ายด้านคนพิการ

เครือข่ายด้านคนพิการ	(หน่วย : แห่ง)
ศูนย์บริการคนพิการจังหวัด	1
ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป	73
องค์กรด้านคนพิการ	74

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า ในระหว่างปี 2563 - 2566 มีแนวโน้มของการกักเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไม่คงที่ โดยในปี 2563 มีการกักเงินจำนวน 156 คน เพิ่มขึ้นเป็น 290 คน ในปี 2564 จากนั้นลดลงเป็น 287 คน ในปี 2565 และลดลงอีกครั้งในปี 2566 เป็น 262 คน

การบริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (หน่วย : คน)

ภาพที่ 53 การบริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

จากข้อมูลของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า ในปี 2566 ส่วนใหญ่มีการจัดบริการสำหรับคนพิการในจังหวัด คือ การใช้บริการผู้ช่วยคนพิการ (PA) ถึงร้อยละ 72 และที่จัดบริการน้อยที่สุด คือ บริการล่ามภาษามือ เพียงร้อยละ 0.33

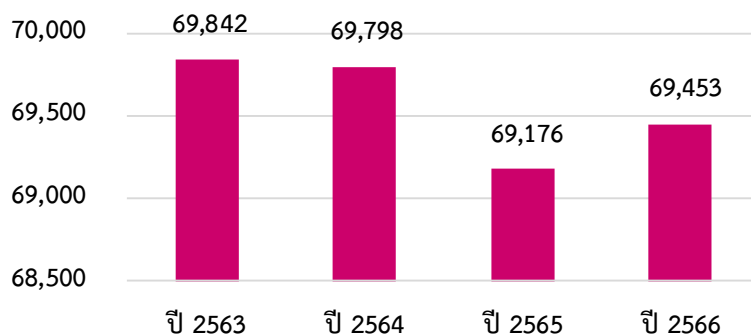
ตารางที่ 49 การจัดบริการสำหรับคนพิการ

การจัดบริการสำหรับคนพิการ	(หน่วย : คน)
การให้บริการกายอุปกรณ์สำหรับผู้ช่วยคนพิการ	39
บริการผู้ช่วยคนพิการ (PA)	44
คนพิการที่ใช้บริการผู้ช่วยคนพิการ (PA)	216
บริการล่ามภาษามือ	1

ที่มา : กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (2566)

จากข้อมูลของกรมบัญชีกลาง พบว่า ในระหว่างปี 2563 - 2566 มีแนวโน้มของผู้รับเงินเบี้ยความพิการไม่คงที่ โดยในปี 2563 มีผู้รับเงินเบี้ยความพิการ จำนวน 69,842 คน ลดลงเป็น 69,798 คน ในปี 2564 จากนั้นลดลงอีกเป็น 69,176 คน ในปี 2565 และกลับเพิ่มขึ้นในปี 2566 เป็น 69,453 คน

จำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการ (หน่วย : คน)

ภาพที่ 54 จำนวนผู้รับเงินเบี้ยความพิการ
ที่มา : กรมบัญชีกลาง (2566)

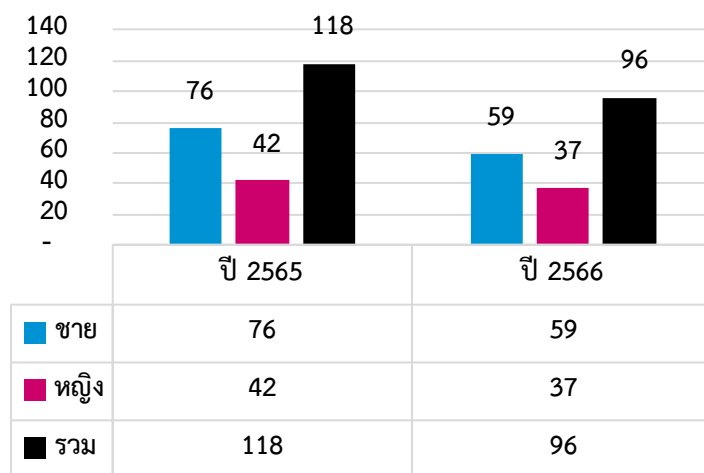
3.5 ด้านกลุ่มคนเปราะบาง

3.5.1 สถานการณ์ทั่วไปด้านกลุ่มคนเปราะบาง

(1) การให้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้มาใช้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 96 คน ลดลงจากปี 2565 ที่เป็นจำนวน 118 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 61.46

ผู้ใช้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (หน่วย : คน)

ภาพที่ 55 จำนวนผู้ใช้บริการของศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

(2) ผู้แสดงความสามารถ จำแนกประเภท

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้แสดงความสามารถ จำนวน 13 คน โดยเป็นผู้มีความสามารถด้านการแสดงดนตรีทั้งหมด

ตารางที่ 50 จำนวนผู้แสดงความสามารถ จำแนกประเภท

ผู้แสดงความสามารถ	(หน่วย : คน)
ผู้แสดงความสามารถ รวมทั้งหมด	13
ด้านการแสดงดนตรี	13
ด้านการแสดงนาฏศิลป์	-
ด้านการแสดงละคร	-
ด้านการแสดงศิลปะ	-
ด้านการแสดงกายกรรม	-
อื่นๆ	-

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

(3) จำนวนคนขอทาน

จากระบบฐานข้อมูลการจัดระเบียบคนขอทาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีคนขอทาน จำนวน 163 คน

ตารางที่ 51 จำนวนคนขอทาน

คนขอทาน	(หน่วย : คน)
จำนวนรวม ปี 2566	163

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลการจัดระเบียบคนขอทาน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

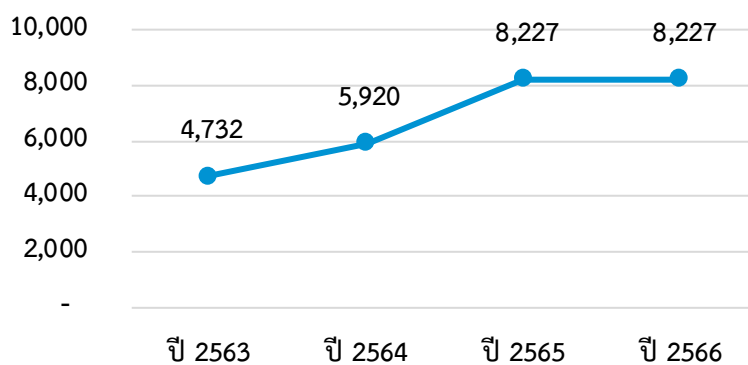
3.5.2 เครือข่าย/สวัสดิการด้านกลุ่มคนเปราะบาง

(1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จากข้อมูลของระบบทะเบียนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ในระหว่างปี 2563 - 2566 มีแนวโน้มของอาสาสมัครฯ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2563 มีอาสาสมัครฯ จำนวน 4,732 คน เพิ่มขึ้นเป็น 5,920 คน ในปี 2564 และเพิ่มขึ้นอีกเป็น 8,227 คน ในปี 2565 ส่วนในปี 2566 จำนวนอาสาสมัครฯ เท่ากับปี 2565 คือ 8,227 คน

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(หน่วย : คน)

ภาพที่ 56 อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อครัวเรือน
ที่มา : ระบบทะเบียนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

(2) ภาคิเครือข่าย

จากข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีเครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ (CSR) รวม 8 แห่ง

ตารางที่ 52 เครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR)

เครือข่ายองค์กรภาครัฐและองค์กรภาคธุรกิจ Corporate Social Responsibility (CSR)	(หน่วย : แห่ง)
จำนวนสะสม ปี 2563 - 2566	8

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

จากข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีองค์กรพัฒนาเอกชน รวม 495 แห่ง สามารถแยกได้เป็น สมาคม ร้อยละ 45.86 เป็นมูลนิธิ ร้อยละ 40.40 เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 11.52 และกลุ่มชมรมฯ ต่าง ๆ ร้อยละ 2.22

ตารางที่ 53 องค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชน	(หน่วย : แห่ง)
มูลนิธิ	200
สมาคม	227
องค์กรสาธารณประโยชน์	57
องค์กรสถานสาธารณกุศล	-
กลุ่มชมรม ฯ	11

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

จากข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีองค์กรภาคเอกชน รวม 4,393 แห่ง แยกเป็นกลุ่มชมรมฯ ต่าง ๆ ร้อยละ 90.26 เป็นกลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชน ร้อยละ 4.94 เป็นสภาองค์กรชุมชน ร้อยละ 2.85 และเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน ร้อยละ 1.95

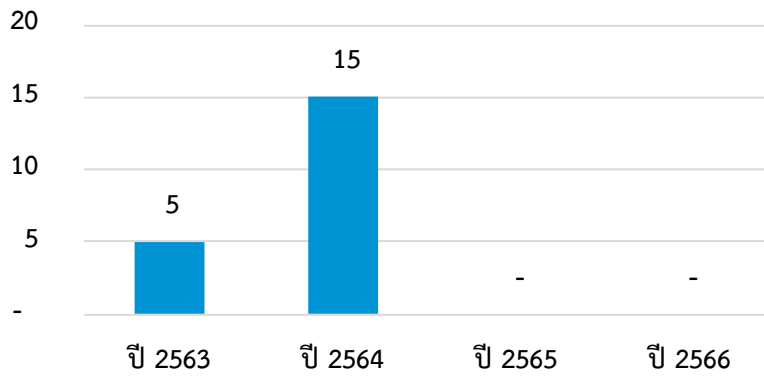
ตารางที่ 54 องค์กรภาคประชาชน

องค์กรภาคประชาชน	(หน่วย : แห่ง)
องค์กรชุมชน	-
สภาองค์กรชุมชน	125
องค์กรสวัสดิการชุมชน	86
กลุ่มเพื่อการพัฒนาชุมชน	217
กลุ่มชมรม ฯ	3,965

ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

จากข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีองค์กรสาธารณประโยชน์ ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม จำนวน 162 แห่ง

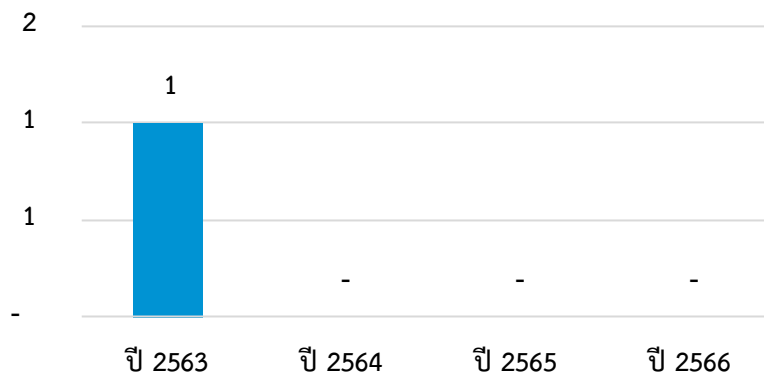
องค์กรสาธารณประโยชน์ (หน่วย : แห่ง)

ภาพที่ 57 องค์กรสาธารณประโยชน์
ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

จากข้อมูลของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีองค์กรสวัสดิการชุมชน ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม จำนวน 86 แห่ง

องค์กรสวัสดิการชุมชน (หน่วย : แห่ง)

ภาพที่ 58 องค์กรสวัสดิการชุมชน
ที่มา : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (2566)

สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมและสถานการณ์เร่งด่วน (Hot Issues)

4.1 สถานการณ์เชิงประเด็นในระดับพื้นที่

4.1.1 สถานการณ์กลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน

จากข้อมูลตามฐานข้อมูล MSO Logbook พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีคนเปราะบาง จำนวน 27,474 คน โดยสถิติด้านรายได้ ร้อยละ 65.50 สถิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ ร้อยละ 44.50 สถิติด้านความเป็นอยู่ ร้อยละ 24.60 สถิติด้านสุขภาพ ร้อยละ 8.59 และสถิติด้านการศึกษา ร้อยละ 8.51

ตารางที่ 55 กลุ่มเป้าหมายตามฐานข้อมูล MSO Logbook แยกรายมิติ

กลุ่มเป้าหมายตามฐานข้อมูล MSO Logbook	ปี 2566
จำนวนคนเปราะบาง	27,474
- ด้านความเป็นอยู่	6,759
- ด้านการศึกษา	2,339
- ด้านสุขภาพ	2,359
- ด้านรายได้	17,995
- ด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ	12,225

จากการบันทึกข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเปราะบางในระบบ MSO Logbook ของทีม One Home พม. จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าครัวเรือนเปราะบางของจังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวน 23,364 ครัวเรือน สามารถแบ่งเป็นระดับความเปราะบางได้ ดังนี้ 1) ระดับ 0 จำนวน 13 ครัวเรือน 2) ระดับ 1 จำนวน 11,835 ครัวเรือน 3) ระดับ 2 จำนวน 11,367 ครัวเรือน และ 4) ระดับ 3 จำนวน 149 ครัวเรือน

ตารางที่ 56 ข้อมูลครัวเรือนเปราะบาง

ข้อมูลครัวเรือนเปราะบาง	ปี 2566
จำนวนครัวเรือนเปราะบาง	23,364
ระดับความเปราะบางของครัวเรือน	
- ระดับ 0	13
- ระดับ 1	11,835
- ระดับ 2	11,367
- ระดับ 3	149

4.1.2 ผลการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัดอุบลราชธานี ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการการพัฒนาเมืองสุขภาวะที่ดี การศึกษาเท่าเทียมสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ กิจกรรม เมืองน่าอยู่เพื่อคนทุกช่วงวัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในการนำหลัก “บวร” มาใช้ในการพัฒนา และพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นครอบคลุมทั้ง 5 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติการศึกษา มิติความเป็นอยู่ มิติรายได้ และมิติการเข้าถึงบริการรัฐให้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ 25 อำเภอ ๆ ละ 1 ตำบล ๆ ละ 50 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 1,250 ครัวเรือน เพื่อยกระดับครัวเรือนยากจนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้

1. การสร้างกลไกในการขับเคลื่อน โดยได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนทุกวัย ซึ่งได้ใช้องค์ประกอบของคณะกรรมการศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลในพื้นที่ เพื่อดำเนินการพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ตำบลเป้าหมาย และประชุมกำหนดแนวทางการดำเนินงานระหว่างคณะทำงานฯ และแกนนำชุมชน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินโครงการฯ

2. การค้นหาชุมชน โดยดำเนินการประชุมแกนนำชุมชนในพื้นที่ 25 อำเภอ เพื่อให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ชุมชน (ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนกายภาพ และทุนธรรมชาติ) และวิเคราะห์ปัญหาสังคมในพื้นที่ เพื่อร่วมกันจัดทำโครงการสร้างชุมชนต้นแบบให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่น่ามอง

3. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเชื่อมหลัก “บวร” และหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทพื้นที่ โดยจัดประชุมกลุ่มเป้าหมายให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิทธิและสวัสดิการ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนทุกช่วงวัย ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานีได้ให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มเปราะบางที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 1,250 คน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ประสบปัญหาทางสังคม โดยผ่านกระบวนการของท้องถิ่น ร่วมกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

4. การพัฒนาศักยภาพและหนุนเสริมกลุ่มเป้าหมายร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย โดยสานพลัง (บ้าน วัด ราชการ) เพื่อการพัฒนาคนทุกช่วงวัยทั้ง 5 มิติ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง จำนวน 1,250 คน ที่เป็นผู้ประสบปัญหาทางสังคมและได้รับเงินสงเคราะห์ช่วยเหลือแล้ว โดยจัดประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางในการนำเงินสงเคราะห์ที่ได้รับไปต่อยอดเป็นทุนตั้งต้นในการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพของกลุ่มเปราะบาง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ บวร เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์

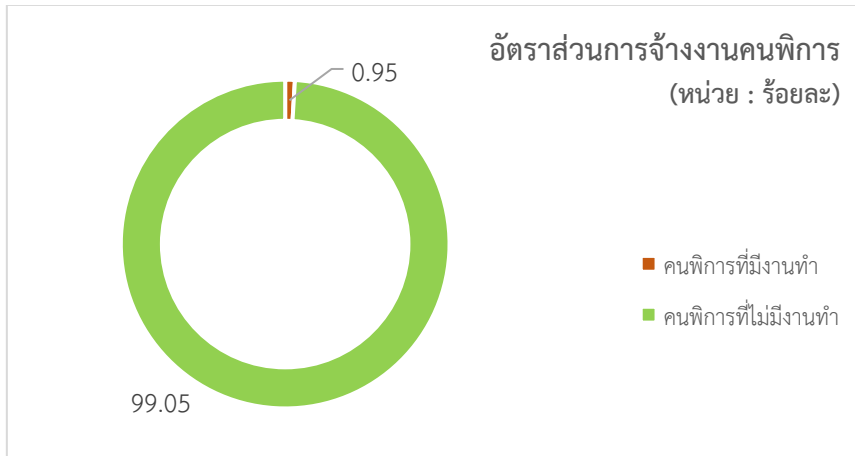
5. การติดตามประเมินผล โดยถอดบทเรียนจากชุมชนในพื้นที่ 25 อำเภอ ๆ ละ 1 ตำบล ในการดำเนินงานสร้างชุมชนต้นแบบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะในการนำหลัก “บวร” มาใช้ในการพัฒนา เพื่อให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่น่ามองเพื่อคนทุกช่วงวัย รวมทั้งการสร้างแนวคิดในการพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ครอบคลุมทั้ง 5 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติการศึกษา มิติความเป็นอยู่ มิติรายได้ และมิติการเข้าถึงบริการรัฐ

ข้อมูลตามพื้นที่

4.2 สถานการณ์ประเด็นเร่งด่วน Hot Issues

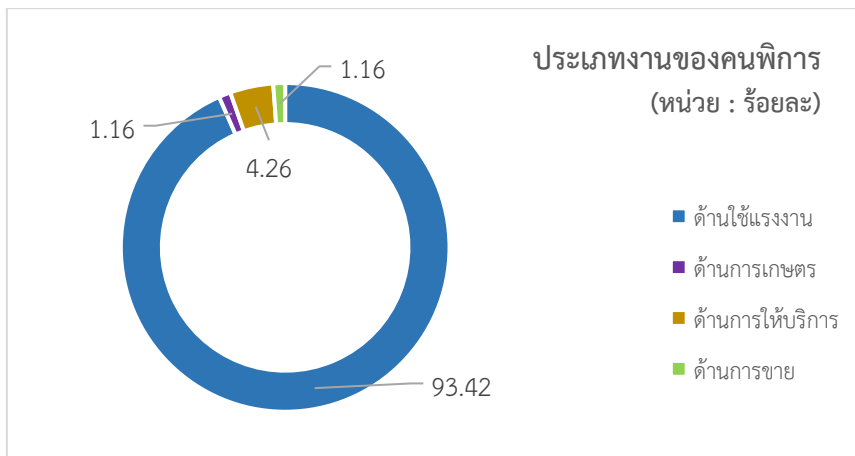
สถานการณ์การจ้างงานของคนพิการในจังหวัดอุบลราชธานี

สำหรับบริบทของจังหวัดอุบลราชธานี มีคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566 จำนวน 76,357 คน คิดเป็นร้อยละ 4.08 ของประชากรในจังหวัดอุบลราชธานี เป็นคนพิการที่อยู่ในวัยกำลังแรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี) จำนวน 27,194 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.61 ของคนพิการที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด ซึ่งสามารถแบ่งเป็นคนพิการที่มีงานทำหรือประกอบอาชีพ จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละเพียง 0.95 ของคนพิการที่อยู่ในวัยกำลังแรงงานทั้งหมด แบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 179 คน และเพศหญิง จำนวน 79 คน

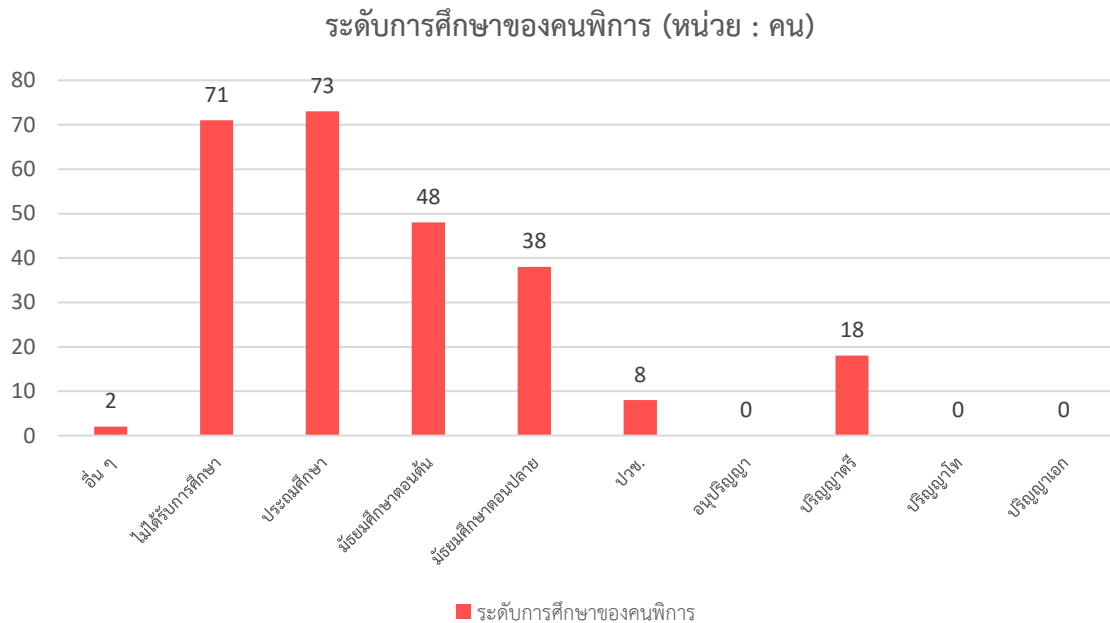
ภาพที่ 59 อัตราส่วนการจ้างงานคนพิการ
ที่มา : ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดอุบลราชธานี (2566)

การจ้างงานคนพิการของสถานประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ทำงานด้านการใช้แรงงาน ร้อยละ 93.42 รองลงมา ทำงานด้านการให้บริการ ร้อยละ 4.26 ทำงานด้านการเกษตรและด้านการขาย ร้อยละ 1.16 อย่างละเท่ากัน

ภาพที่ 60 อัตราส่วนของประเภทงานคนพิการ
ที่มา : ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดอุบลราชธานี (2566)

ในด้านระดับการศึกษาของคนพิการในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีการจ้างงาน พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 28.29 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 27.52 ไม่ได้รับการศึกษา โดยระดับการศึกษาสูงสุดของคนพิการที่มีการจ้างงาน คือ ระดับปริญญาตรี มีร้อยละ 6.98

ภาพที่ 61 ระดับการศึกษาของคนพิการ
ที่มา : ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดอุบลราชธานี (2566)

สำหรับปัญหาการจ้างงานคนพิการในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีการจ้างงานไม่สูงมากนัก พบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากนายจ้างหรือสถานประกอบการไม่ประสงค์จ้างงานคนพิการ รวมถึงการขาดแคลนคนพิการที่มีทักษะในการทำงานได้ และอีกประการหนึ่ง คือ สถานประกอบการมักจะนิ่งเฉยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นควรผลักดันผ่านกลไกการขับเคลื่อนงานด้านคนพิการในจังหวัด พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ด้านกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 แก่นายจ้างหรือสถานประกอบการ โดยความรู้ด้านกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการจ้างงานคนพิการเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนพิการ การเข้าใจเรื่องราวและความต้องการของคนพิการ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการที่คนพิการพึงมี จะช่วยให้การจ้างงานคนพิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

จากการศึกษาข้อมูลทางสังคมของจังหวัดอุบลราชธานีสามารถวิเคราะห์แนวโน้มของสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดอุบลราชธานีได้ ดังนี้

5.1 ข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัด

1) **สถานการณ์ด้านโครงสร้างประชากร** จังหวัดอุบลราชธานีมีประชากร จำนวน 1,869,608 คน โดยช่วงอายุที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับที่ 1 อายุระหว่าง 26 - 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.31 อันดับที่ 2 อายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.85 และอันดับที่ 3 อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.34 จากสัดส่วนประชากรแยกตามช่วงวัยจะเห็นว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีประชากรวัยแรงงานมากที่สุด แต่ปัจจุบันกำลังเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์แบบ เนื่องจากมีประชากรในช่วงวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 17.34 เมื่อเทียบกับสัดส่วนของจำนวนประชากรทุกช่วงวัย ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

2) **สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านสุขภาพ** จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีการจัดบริการด้านสาธารณสุขทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างทั่วถึง ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยบริการทางสาธารณสุขที่ครอบคลุมประชากรสามารถเข้าถึงได้ในทุกพื้นที่ มีบุคลากรทางการแพทย์ที่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน แต่จำนวนเตียงในสถานพยาบาลมีแนวโน้มลดลงตามสัดส่วนของจำนวนประชากร และพบประเด็นด้านสุขภาพที่น่าจับตามอง คือ อัตราการป่วยเป็นโรคซึมเศร้าของประชากรในจังหวัด ถึงแม้จะมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2566 มีอัตราการลดลงร้อยละ 0.82 ซึ่งมีนัยยะสำคัญต่อประเด็นการฆ่าตัวตายเป็นสำเร็จที่ถึงแม้จะไม่ได้เกินเกณฑ์ค่าเป้าหมายที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ แต่ก็เป็นสิ่งที่พึงต้องเฝ้าระวังเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์การฆ่าตัวตายเป็นสำเร็จ

3) **สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านเศรษฐกิจ รายได้ และการทำงาน** พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลสืบเนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ซึ่งสวนทางกับจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่แม้จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่เป็นการเพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยซึ่งไม่สอดคล้องกับจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน ซึ่งสืบเนื่องไปถึงอัตราการว่างงานของประชากรในจังหวัดอุบลราชธานี ที่ในปี 2566 มีอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 0.13

4) **สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านการศึกษา** พบว่า การศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปี 2566 ได้รับการขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีสถานศึกษาทั้งหมด 2,149 แห่ง ที่ให้บริการการศึกษาตั้งแต่ระดับพื้นฐานจนถึงระดับสูง อัตราการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ที่ 98% ของเด็กในวัยเรียน สะท้อนถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษา อย่างไรก็ตาม ปัจจัยเสี่ยงที่ต้องได้รับความสนใจ คือ อัตราเด็กที่อยู่ในสถานะยากจนและยากจนพิเศษที่ค่อนข้างสูงที่ 15% ปัญหาการออกกลางคันที่มีอัตราอยู่ที่ประมาณ 5% และการเพิ่มขึ้นของเด็กที่ได้รับรหัส G (ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร) ในการประเมินผลจาก 3% เป็น 4% แม้ว่าจะมีการปรับปรุงในด้านปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไปจาก 7.5 เป็น 8.2 ปี แต่ความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างเด็กจากสถานะทางสังคมต่าง ๆ ยังคงต้องได้รับความสำคัญและการพิจารณาาร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบการศึกษารวมถึงผลลัพธ์ที่ได้ และการเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาด้านการพัฒนาระดับเขาวรรณปัญญา (ไอคิว)

5) สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีการรับแจ้งคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับชีวิต ร่างกาย เพศ จำนวน 449 คดี โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.58) สำหรับคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมีการรับแจ้ง 1,568 คดี โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.42) และคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดมีการรับแจ้งถึง 15,915 คดี โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 84.98) ในส่วนประเด็นการค้ามนุษย์ไม่พบผู้ที่เสียหายในปี สำหรับอุบัติเหตุทางถนน มีแนวโน้มของผู้บาดเจ็บลดลงจาก 27,432 คน จากปี 2563 เหลือ 18,420 คน ในปี 2566 และผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพจากอุบัติเหตุบนท้องถนนลดลงจาก 310 คน จากปี 2563 เหลือ 220 คน ในปี 2566 สรุปได้ว่าแม้จะมีการรับแจ้งคดีอาญาที่สูงในบางประเภทแต่แนวโน้มของอุบัติเหตุทางถนนแสดงถึงการลดลงของผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิต

6) สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยในจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2566 สะท้อนถึงการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม โดยมีกองทุนสวัสดิการชุมชนและสภาองค์กรชุมชนที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 152 และ 221 แห่ง ตามลำดับ การปรับปรุงบ้านพอเพียงชนบทได้เห็นการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 375 หลัง ในปี 2563 เป็น 683 หลัง ในปี 2566 และโครงการบ้านมั่นคงได้ส่งเสริมให้ครัวเรือนได้รับการสนับสนุนจำนวน 189 ครัวเรือน แม้จะลดลงจากปีก่อนหน้าแต่ก็ยังคงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความยั่งยืน

5.2 สถานการณ์กลุ่มเป้าหมายทางสังคม

1) สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านเด็กและเยาวชน พบว่า สถานการณ์และแนวโน้มด้านเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานีประจำปี 2566 สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ โดยมีจำนวนเด็กอายุ 0 - 6 ปี ที่ 120,565 คน เด็กอายุ 7 - 17 ปี ที่ 250,635 คน และเยาวชนอายุ 18 - 25 ปี ที่ 202,206 คน ซึ่งพบว่าเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง ในด้านการเกิดจำนวนเด็กแรกเกิดมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2563 - 2565 แต่ได้เพิ่มขึ้นในปี 2566 เป็นจำนวน 14,196 คน เมื่อพิจารณาถึงอัตราของเด็กแรกเกิดในแต่ละปี พบว่ามีการลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 8.43 (2563) เป็นร้อยละ 7.44 (2565) แต่ได้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปีถัดไปเป็นร้อยละ 7.63

สำหรับสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก โดยเด็กอายุ 0 - 5 ปี ที่สูงที่สุดและสมส่วนมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจากร้อยละ 61.85 (2564) เป็นร้อยละ 65.62 (2566) เช่นเดียวกับอัตราส่วนพึงพิงวัยเด็กที่มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องจากร้อยละ 25.97 (2563) เป็นร้อยละ 24.32 (2566)

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เปราะบาง เช่น เด็กในบ้านพักครอบครัวที่มีจำนวนสูงถึง 1,348 คน ในช่วงอายุ 0 - 17 ปี และ 11 คน ในช่วง 18 - 25 ปี โดยผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ชายในช่วงหลัง

ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตก จากข้อมูลของระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ (HDC) พบว่ามีเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ตั้งครรภ์ จำนวน 24 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าที่มีจำนวนเพียง 7 คน เช่นเดียวกับกับอัตราการเกิดมีชีพในหญิง อายุ 10 - 14 ปี ที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ตลอดสี่ปีที่ผ่านมา ส่วนอัตราการเกิดมีชีพในหญิงอายุ 15 - 19 ปี ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน

การตั้งครรภ์ซ้ำในสตรีที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ก็ยังคงเป็นสถานการณ์ที่ไม่คงที่ เช่นเดียวกับจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีแนวโน้มไม่คงที่เช่นกัน ในขณะที่จำนวนแม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดมีจำนวนถึง 8,913 คน เป็นสัญญาณบ่งชี้ถึงความต้องการการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาลให้มากขึ้น

ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการสนับสนุนเด็กและเยาวชนผ่านการจัดสรรทรัพยากรและการจัดตั้งสถาบันต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีครอบครัวที่ได้รับเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน จำนวน 2,484 ครอบครัว ซึ่งมีเด็กได้รับการสงเคราะห์ทั้งหมด 2,595 คน แสดงให้เห็นถึงการกระจายประโยชน์ที่ค่อนข้างทั่วถึงและเป็นธรรม เช่นเดียวกับกับการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ทั้งหมด 264 แห่ง และได้จัดกิจกรรมไปแล้ว 105 กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยมีเยาวชนที่เข้าร่วมในสภาเด็กและเยาวชนทั้งหมด 4,067 คน เป็นตัวบ่งชี้ถึงการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในขณะที่ผู้ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดในสัดส่วน 62.26% จากผู้ลงทะเบียนทั้งหมดเป็นตัวชี้วัดถึงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาระยะต้นของชีวิต เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่สมบูรณ์ในอนาคต และสุดท้ายการมีศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก จำนวน 238 แห่ง เป็นการตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนให้มีพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ๆ เพื่อการพัฒนาที่ปลอดภัยและไร้อุปสรรค

2) สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีมีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจในด้านสถานการณ์สตรีและสถาบันครอบครัว ประชากรหญิงมีสัดส่วนมากที่สุดในช่วงอายุ 26 - 59 ปี และมีผู้หญิงมากกว่าผู้ชายเล็กน้อย อัตราการหย่าร้างแสดงความไม่คงที่ โดยมีการเพิ่มขึ้นและลดลงในช่วงปีที่ผ่านมา แต่โดยรวมแล้วเพิ่มขึ้นในปีล่าสุด

ด้านความเข้มแข็งของครอบครัว จังหวัดมีครอบครัวเข้มแข็งเพียงร้อยละ 18.67 โดยส่วนใหญ่เป็นครอบครัวทั่วไป และมีครอบครัวที่อยู่ในระดับเสี่ยงไม่น้อย ในขณะที่ผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และการกระทำความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดจากการทำร้ายทางกาย

จำนวนผู้หญิงที่ไม่มีงานทำและถูกเลิกจ้างมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางต่าง ๆ โดยผู้หญิงที่ถูกเลิกจ้างมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับอัตราแรงงานหญิงในระบบที่เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง เป็นสัญญาณของการเปลี่ยนแปลงในตลาดแรงงาน

สำหรับเครือข่ายและสวัสดิการ เพื่อการพัฒนาสตรีและสถาบันครอบครัว เช่น ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน ได้จัดทะเบียนเพิ่มขึ้น และการจัดตั้งศูนย์ป้องกันการกระทำความรุนแรงให้กับผู้หญิง เป็นตัวชี้ของการตื่นตัวและการตอบสนองต่อปัญหาให้กับผู้หญิงให้ได้มากขึ้น

3) สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านคนพิการ พบว่า ในปี 2566 จังหวัดอุบลราชธานีได้เห็นการเพิ่มขึ้นของจำนวนคนพิการที่จดทะเบียนในทุกช่วงอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 56.16 และมีสัดส่วนคนพิการเทียบกับประชากรทั้งหมดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.65 เป็นร้อยละ 3.74 เมื่อเทียบกับช่วงปี 2563 - 2565 สำหรับประเภทความพิการ พบว่าความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกายมีสัดส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 44.34

ในด้านการศึกษา จำนวนนักเรียนพิการที่เข้าเรียนในโรงเรียนแบบเรียนรวมมีจำนวนถึง 6,543 คน ในปีการศึกษา 1/2566 แต่จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษลดลงเล็กน้อยจากปีก่อนหน้า เมื่อพิจารณาถึงสถานการณ์การทำงานของคนพิการ พบว่ามีสถานประกอบการที่ต้องรับคนพิการเข้าทำงานตามอัตราส่วนที่กำหนดจำนวน 280 รายในปีเดียวกัน

สำหรับเครือข่ายและสวัสดิการด้านคนพิการ จังหวัดอุบลราชธานีมีศูนย์บริการคนพิการจังหวัดและองค์กรด้านคนพิการจำนวนมาก เช่นเดียวกับกับแม่กระจายของบริการสำหรับคนพิการโดยผู้ช่วยคือ PA (Personal Assistant) ถือเป็นบริการหลักที่ได้รับความต้องการสูงสุด

4) **สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านผู้สูงอายุ** พบว่า สถานการณ์ด้านผู้สูงอายุในจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายด้าน โดยมีผู้สูงอายุรวมทั้งสิ้น 324,166 คน ซึ่งมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 60 - 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.33 และมีสัดส่วนผู้สูงอายุต่อประชากรรวมอยู่ที่ร้อยละ 17.34 เมื่อพิจารณาถึงผู้สูงอายุติดบ้านและติดเตียง พบว่า มีผู้สูงอายุติดเตียงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 93.28 เป็นผลมาจากการรวมกลุ่มทำกิจกรรมของผู้สูงอายุในชุมชน

ในแง่ของการทำงานและการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน พบว่า ผู้สูงอายุที่กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพจำนวน 107 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า และแสดงถึงความผันผวนทางเศรษฐกิจ ขณะที่ผู้สูงอายุที่ยังทำงานคิดเป็นร้อยละ 15.86 ของแรงงานในจังหวัด

สำหรับเครือข่ายและสวัสดิการ เช่นการจัดการศพตามประเพณีและการช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหา รวมถึงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยและการได้รับเบี้ยยังชีพ เป็นตัวชี้วัดถึงการยับยั้งชะงักของโครงสร้างสังคมให้เข้ากับความต้องการของผู้สูงอายุ โดยรวมแล้วจังหวัดได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีการพัฒนาระบบสวัสดิการและการเข้าถึงบริการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น

5) **สถานการณ์และแนวโน้มในประเด็นด้านกลุ่มคนเปราะบาง** พบว่าสถานการณ์ด้านกลุ่มคนเปราะบางในจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2566 สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายด้าน โดยมีการลดลงของจำนวนผู้ใช้บริการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและจำนวนผู้แสดงความสามารถ แต่ในทางตรงกันข้ามจำนวนคนขอทานกลับเพิ่มขึ้น สิ่งเหล่านี้อาจสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อกลุ่มคนเปราะบาง

ในด้านของเครือข่ายและสวัสดิการ พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อเนื่องจากปี 2563 ถึง 2565 แต่ไม่มีการเพิ่มขึ้นในปี 2566 ซึ่งอาจบ่งบอกถึงการเข้าถึงข้อมูลและการตื่นตัวที่ดีขึ้นในหมู่ประชาชนที่ต้องการช่วยเหลือกันและกัน จำนวนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและสวัสดิการให้เห็นถึงความหลากหลายและการกระจายตัวที่กว้างขวาง โดยมีทั้งองค์กรภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทให้การสนับสนุนและช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบาง

โดยรวมแล้ว แม้จะมีการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือและการสร้างเครือข่ายที่ดีขึ้น แต่ก็ยังต้องจับตาดูถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อกลุ่มคนเปราะบางให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและยั่งยืน

5.3 สถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคม

สถานการณ์กลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนครัวเรือนกลุ่มเปราะบางจำนวน 23,364 ครัวเรือน โดยมีการดำเนินการสำรวจบันทึกข้อมูลพร้อมวางแผนให้การช่วยเหลือ รวมถึงยุติการให้ความช่วยเหลือในระบบ MSO - Logbook และสามารถแบ่งเป็นระดับความเปราะบางได้ ดังนี้ 1) ระดับ 0 จำนวน 13 ครัวเรือน 2) ระดับ 1 จำนวน 11,835 ครัวเรือน 3) ระดับ 2 จำนวน 11,367 ครัวเรือน และ 4) ระดับ 3 จำนวน 149 ครัวเรือน

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานีร่วมกับทีม One Home พม. จังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินงานโครงการการพัฒนาเมืองสุขภาวะที่ดี การศึกษาเท่าเทียม สู่การเป็นเมืองอัจฉริยะ กิจกรรม เมืองน่าอยู่เพื่อคนทุกช่วงวัย เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนในจังหวัดอุบลราชธานีโดยนำหลัก “บวร” มาใช้ในการพัฒนา และพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นครอบคลุมทั้ง 5 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพ มิติการศึกษา มิติความเป็นอยู่ มิติรายได้ และมิติการเข้าถึงบริการรัฐให้กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ 25 อำเภอ ๆ ละ 1 ตำบล ๆ ละ 50 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 1,250 ครัวเรือน เพื่อยกระดับครัวเรือนยากจนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น บูรณาการความช่วยเหลือเป็นรายมิติอย่างครอบคลุม โดยอาศัยกลไกเครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) รวมถึง

ประสานผู้นำชุมชน ท้องถิ่น ในการเข้าถึงข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง เพื่อสามารถวางแผนและให้ความช่วยเหลือแต่ละครัวเรือนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งยังมีการบูรณาการงานร่วมกับศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.จ) ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนในภาพรวมของจังหวัด ที่มีหลายภาคส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องและวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ครอบคลุมในทุกมิติ ทำให้ครัวเรือนกลุ่มเปราะบางดังกล่าวได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ในส่วนการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบาง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินการบูรณาการความช่วยเหลือแยกเป็นมิติ 5 มิติ ได้แก่

1. มิติด้านความเป็นอยู่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี พัฒนาด้านที่อยู่อาศัยให้แก่ครัวเรือนกลุ่มเปราะบางในการดำเนินการซ่อมแซมที่อยู่อาศัยแก่กลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการ ให้มีคุณภาพชีวิตโดยได้รับงบประมาณจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และร่วมกับองค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการตามโครงการ ประกอบกับได้ร่วมกับองค์กรภาคเอกชนในดำเนินกิจกรรม CSR เพื่อส่งเสริมและขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาคนด้านความเป็นอยู่ให้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. มิติด้านการศึกษา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานีร่วมกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 7 อุบลราชธานี โดยครั้งแรกมอบเงินสงเคราะห์เพื่อয়ซีพระหว่างการฝึกอาชีพในสถาบันฯ ให้กับผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ไม่ได้ศึกษาต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับที่มีฐานะยากจนและขาดโอกาสในการศึกษาต่อ และครั้งที่สองมอบเงินสงเคราะห์หลังจบการฝึกอาชีพในสถาบันฯ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้ได้ร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุบลราชธานี เป็นคณะกรรมการในการพิจารณา มอบทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีผลการศึกษาในระดับดี มีความประพฤติเรียบร้อย ฐานะทางครอบครัวค่อนข้างขัดสน เช่น ทุนการศึกษาของสภาสมาคมสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ซึ่งเป็นทุนการศึกษาตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ประจำปี 2567 และทุนการศึกษาพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (ม.ท.ศ.) เป็นต้น

3. มิติด้านสุขภาพ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานีได้ขับเคลื่อนโครงการบริหารและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการป้องกัน คุ้มครอง ดูแล มีคุณภาพชีวิตที่ดี และส่งเสริมสนับสนุนการบริการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีภาคีเครือข่ายร่วมบูรณาการ อาทิเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านเขม ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี, ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดนครพนม, สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย จังหวัดอุบลราชธานี และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ผ่านกลไกศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.)

4. มิติด้านรายได้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานีมีโครงการ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพแก่กลุ่มเป้าหมายเช่น คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี โดยจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพ ให้สามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวโดยฝึกอาชีพ เช่น การทำไม้กวาด พรมเช็ดเท้า ผลิตภัณฑ์จักสาน โดยมีเงินให้กู้ยืมแก่คนพิการเพื่อนำไปประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน และพิจารณาอบ เงินสงเคราะห์แก่กลุ่มเป้าหมายให้สามารถบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้นในการดำรงชีวิต อาทิเช่น โครงการ เงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด เงินสงเคราะห์ผู้พิการ เงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เงินสงเคราะห์ ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน

5. มิติด้านการเข้าถึงบริการภาครัฐ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ให้คำแนะนำกับกลุ่มเป้าหมายในการเข้าถึงบริการภาครัฐ เช่น การขึ้นทะเบียนผู้พิการ การขอรับเงินอุดหนุน การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ และแนะนำการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่ภาครัฐมีนโยบายมอบแก่กลุ่มเป้าหมาย ให้ทราบถึงสวัสดิการของรัฐ

6.1 บทสรุป

จากการศึกษาสถานการณ์ทางสังคมของจังหวัดอุบลราชธานี โดยเริ่มจากประเด็นโครงสร้างประชากรที่แสดงให้เห็นถึงสัดส่วนของประชากรสูงอายุ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2563 - 2566 โดยปัจจุบันมีสัดส่วนร้อยละ 17.34 ของจำนวนประชากรทุกช่วงวัย ทำให้จังหวัดอุบลราชธานีกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในกรณีนี้ทำให้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนงาน/โครงการ ที่รองรับกับสถานการณ์ด้านผู้สูงอายุได้ และเมื่อศึกษาต่อมาในเรื่องของการทำงานของสูงอายุ พบว่า มีการใช้บริการการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของกองทุนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุที่มีเพิ่มขึ้น ในส่วนของประเด็นด้านสุขภาพ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการจัดบริการด้านสาธารณสุขที่ครอบคลุมประชากรสามารถเข้าถึงได้ในทุก อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านสุขภาพจิตยังคงเป็นหัวข้อที่ต้องได้รับการให้ความสำคัญ เนื่องจากมีผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าและการพยายามฆ่าตัวตายที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าจำนวนผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้าในปี 2566 จะลดลงเล็กน้อยจากปีก่อน แต่อัตราร้อยละของผู้ป่วยใหม่และการพยายามฆ่าตัวตายก็ถือว่าสูง เช่นเดียวกับอัตราร้อยละของการฆ่าตัวตายสำเร็จที่ถือว่าไม่เกินค่าเป้าหมาย แผนการและการดำเนินงานในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่การป้องกันและรักษาโรคที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตอย่างจริงจัง เพื่อลดอัตราการเกิดโรค และลดจำนวนการพยายามฆ่าตัวตาย ซึ่งจะช่วยให้ส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีให้กับประชากร

โดยจากการศึกษาพบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสวนทางกับจำนวนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนที่แม้จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น แต่เป็นการเพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยไม่สอดคล้องกับจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น อุทกภัยและผลกระทบจากโรคระบาดโควิด - 19 สำหรับประเภทของหนี้สิน ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือน การทำการเกษตร และการซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดิน กรณีนี้อาจกระทบไปถึงสถานการณ์ทางการศึกษาของเด็กและเยาวชนในจังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่าถึงแม้จังหวัดอุบลราชธานีมีสถานศึกษาที่เพียงพอ สามารถรองรับเด็กที่อยู่ในวัยต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ แต่ยังมีปัจจัยเสี่ยงที่ต้องได้รับความสนใจ คือ อัตราเด็กที่อยู่ในสถานะยากจนและยากจนพิเศษที่ค่อนข้างสูง ปัญหาการออกกลางคันที่มีอัตราและการเพิ่มขึ้นของเด็กที่ได้รับรหัส G (ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร) ในการประเมินผลจาก 3% เป็น 4% แม้ว่าจะมีการปรับปรุงในด้านปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจาก 7.5 เป็น 8.2 ปี แต่ความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างเด็กจากสถานะทางสังคมต่าง ๆ ยังคงต้องได้รับความสำคัญและการพิจารณา ร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบการศึกษารวมถึงผลลัพธ์ที่ได้

ในส่วนของสถานการณ์กลุ่มเป้าหมายทางสังคมในประเด็นด้านเด็กและเยาวชน พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนและอัตราเด็กแรกเกิดที่มีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2563 - 2565 และเพิ่มขึ้นในปี 2566 หากแต่การเพิ่มขึ้นของอัตราเด็กแรกเกิดยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ควรจะเป็น ในขณะที่มีอัตราส่วนภาวะพึ่งพิงวัยเด็กลดลง สำหรับสถานการณ์แม่วัยรุ่นและแม่เลี้ยงเดี่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีนั้นพบว่า จำนวนเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 15 ปี ที่ตั้งครรภ์ของจังหวัดอุบลราชธานี มีการเพิ่มขึ้นและลดลงไม่คงที่ เช่นเดียวกับแม่วัยใสและแม่วัยใสเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับสิทธิเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด และในส่วนของจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่

จังหวัดอุบลราชธานีมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2563 - 2566 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการจัดเก็บข้อมูล ความรุนแรงที่เกิดต่อเด็กและเยาวชนของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกประเภท

ในส่วนของสถานการณ์ของสตรีและสถาบันครอบครัวในจังหวัดอุบลราชธานีมี อัตราการหย่าร้างต่อ การสมรสมีแนวโน้มไม่คงที่ ตั้งแต่ปี 2563 - 2565 เช่นเดียวกับประเด็นสตรีกลุ่มเปราะบาง พบว่าอัตราการว่างงาน ในสตรีของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีมีอัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นในปี 2563 - 2564 และลดลงในปี 2565 สำหรับประเด็นการจัดเก็บข้อมูลความรุนแรงในสตรีและครอบครัว พบว่าผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง และการกระทำ ความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดจากการทำร้ายทางกาย และสำหรับในประเด็น ความเสมอภาคในอัตราแรงงานในระบบหญิงต่อชาย พบว่า มีสัดส่วนของแรงงานในระบบเพศหญิงน้อยกว่า เพศชาย แต่มีแนวโน้มไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องจากอัตราแรงงานในระบบหญิงมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นแต่ไม่คงที่ ตั้งแต่ ปี 2563 - 2565 สำหรับเครือข่ายและสวัสดิการ เพื่อการพัฒนาสตรีและสถาบันครอบครัว เช่น ศูนย์ พัฒนาครอบครัวในชุมชน มีการจดทะเบียนเพิ่มขึ้น และการจัดตั้งศูนย์ป้องกัน การกระทำ ความรุนแรงให้กับ ผู้หญิง เป็นตัวชี้ของการตื่นตัวและการตอบสนองต่อปัญหาให้กับผู้หญิงให้ได้มากขึ้น

สำหรับประเด็นด้านคนพิการนั้น จังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนต่อ ประชากรเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2563 - 2566 โดยในปี 2566 มีคนพิการประเภทพิการทางการ เคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย สูงที่สุดเป็นอันดับแรก คิดเป็นร้อยละ 44.34 รองลงมาคือ ประเภทความพิการ ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย คิดเป็นร้อยละ 22.85 และอันดับที่ 3 คือ ประเภทความพิการทางการเห็นคิด เป็นร้อยละ 11.41 จากการศึกษาพบว่าจังหวัดอุบลราชธานีมีคนพิการที่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนแบบเรียนรวม มีจำนวนถึง 6,543 คน ในปีการศึกษา 1/2566 แต่จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาพิเศษลดลงเล็กน้อย จากปีก่อนหน้า ในส่วนของสถานการณ์เชิงประเด็นทางสังคมและสถานการณ์เร่งด่วนในการขับเคลื่อนงานตาม โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน โดยจังหวัดอุบลราชธานีมีครัวเรือนกลุ่มเปราะบาง จำนวน 27,474 ครัวเรือน โดยมีการดำเนินการสำรวจบันทึกข้อมูลพร้อมวางแผนให้การช่วยเหลือ รวมถึงยุติ การให้ความช่วยเหลือในระบบ MSO - Logbook โดยมีการบูรณาการความช่วยเหลือเป็นรายมิติอย่างครอบคลุม โดยอาศัยกลไกเครือข่ายด้านสังคมหลากหลายภาคส่วน อีกทั้งยังมีการบูรณาการงานร่วมกับศูนย์อำนวยการ จัดความยากจนและพัฒนาคนทุกช่วงวัยอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ศจพ.จ) ซึ่งเป็น การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือนในภาพรวมของจังหวัด ทำให้ ครัวเรือนกลุ่มเปราะบางดังกล่าวได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

1.1 การให้บริการรวดเร็วถูกต้องครอบคลุม

- มีคู่มือการปฏิบัติงาน
- Application รองรับการทำงานเพื่อลดขั้นตอนการทำงาน
- สร้างความตระหนักและเข้าใจของท้องถิ่น
- ส่งเสริมเครือข่ายและผู้ปกครองเข้าถึงสิทธิ์

1.2 ติดตามครอบครัวเด็กที่พื้นที่ให้ได้รับมาตรฐานการเลี้ยงดู

1.3 ส่งเสริมสถานรับเลี้ยงเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐาน

1.4 บูรณาการภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐานและเชื่อมกิจกรรมโครงการกับภาคีเครือข่าย เช่น สาธารณสุข ศึกษานิเทศก์ และองค์กรปกครองท้องถิ่น

1.5 ส่งเสริมผลักดันให้เด็กกลุ่มเปราะบางเข้าถึงสิทธิสวัสดิการและการคุ้มครองในทุกด้านอย่างครอบคลุม เช่น เงินสงเคราะห์เด็ก กองทุนคุ้มครองเด็ก ครอบครัวอุปถัมภ์

1.6 ส่งเสริมให้กลไกคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก ให้สามารถดำเนินการในส่วนการคุ้มครองส่งเสริมและรวมถึงการพัฒนาเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการพัฒนาสภาเด็กและเยาวชน

2.1 ส่งเสริมให้เกิดสภาเด็กและเยาวชนในทุกระดับ

2.2 เปิดโอกาสให้สภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา

2.3 พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการให้มีความเข้มแข็ง

- ส่งเสริมในรูปแบบลักษณะของการดำเนินกิจกรรม

2.4 เชื่อมกับสถานักเรียนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็น ความต้องการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อให้สามารถเติบโตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

2.5 กระจายความเข้มแข็งในทุกระดับ

2.6 พัฒนาทักษะภาวะผู้นำ จิตสาธารณะ กิจกรรมเพื่อสังคม

2.7 การปลดล็อกปัญหา / วาระการดำรงตำแหน่ง / ภูมิสำเนา / เกณฑ์การคัดเลือก / ช่องทางการสนับสนุนงบประมาณ ให้มีกิจกรรมแบบต่อเนื่อง เช่น กองทุนต่าง ๆ (กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม)

2.8 การตั้งสภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการกิจกรรมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เช่น ศูนย์ช่วยเหลือสังคม เพื่อให้เป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือ อพม.น้อย

3. แนวทางการพัฒนาครอบครัวกับกลุ่มเปราะบาง

3.1 ให้กลุ่มเปราะบางได้รับการช่วยเหลือดูแลโดยต่อยอดโครงการ TPMAP เพื่อให้กลุ่มเปราะบางสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน สู่การพัฒนาสังคม เช่น โครงการ “บวร” เพื่อพัฒนากลุ่มเปราะบาง ชุมชนน่าอยู่เพื่อคนทุกวัย

3.2 ส่งเสริมการมีอาชีพ รายได้ ของครอบครัววัยแรงงาน เช่น การฝึกอาชีพ การลงทุน การประกอบอาชีพในกลุ่มต่าง ๆ

3.3 สร้างระบบการป้องกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงในระดับพื้นที่

3.4 พัฒนาทีมสหวิชาชีพในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงให้มีความเข้มแข็ง

3.5 ยกระดับช่องทางการช่วยเหลือ ส่งต่อ ให้มีประสิทธิภาพ เช่น สายด่วน 1300 และการแจ้งเหตุฉุกเฉินทางสังคม ESS Help Me

3.6 ส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวดำเนินงานคลินิกครอบครัวโดยมี node ประจำคลินิก

4. แนวทางการพัฒนากองทุนฯ คนพิการ

4.1 พัฒนาคณะกรรมการให้เข้มแข็ง

4.2 ยกระดับการดำเนินงานศูนย์บริการคนพิการระดับตำบล

4.3 บูรณาการเครือข่ายองค์กรด้านคนพิการ

4.4 ติดตามหนุนเสริมระบบการกู้เงินคนพิการให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

4.5 ส่งเสริมให้เกิดระบบการกำกับดูแล และพัฒนางานด้านคนพิการ เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานด้านคนพิการ

5. แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุ

5.1 ส่งเสริมกลไกการดูแลผู้สูงอายุถ้วนหน้าให้ครอบคลุมทุกมิติ (มิติเศรษฐกิจ มิติสภาพแวดล้อม มิติสุขภาพ และมิติสังคม)

5.2 ใช้กลไกผู้สูงอายุในพื้นที่ ให้เกิดศักยภาพ เช่น ศพอส. โรงเรียนผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุสาขา คลังปัญญาผู้สูงอายุ

5.3 เชื่อมโยงบูรณาการเครือข่ายที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ให้สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุ และขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

- ส่งเสริมให้ทุกวัยตระหนักในปัญหา เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย กลุ่มแรงงาน ภาคส่วนของสังคมตระหนักในความสำคัญและเตรียมพร้อมรองรับสังคมสูงวัย

5.4 ส่งเสริมให้ท้องถิ่นดำเนินงานด้านผู้สูงอายุเพื่อการคุ้มครอง เช่น ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ Day Care ปรับสภาพแวดล้อม

5.5 ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ เช่น สิทธิประโยชน์กรณีชราภาพแก่ผู้ประกันตน มาตรา 40 ให้ได้รับความคุ้มครองในการเก็บออมเงินชราภาพให้ทั่วถึง โดยเฉพาะผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบาง

5.6 ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีการรองรับสังคมสูงวัยตามบริบทของพื้นที่

5.7 นักสานพลังชุมชนให้เข้มแข็ง

6.3 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติระดับกลุ่มจังหวัด

ควรสร้างความเชื่อมั่น และส่งเสริมให้นำข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ทางสังคมระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสังคมในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ภาคผนวก

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ระบบสารสนเทศเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (iSEE)
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ศูนย์ข้อมูลอุบัติเหตุ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทางถนน (Thai RSC)
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
กรมกิจการเด็กและเยาวชน
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
กรมกิจการผู้สูงอายุ
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
แผนพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2566 - 2570

